

**T.C
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI
YEREL YÖNETİM VE SİYASET BİLİM DALI**

**YEREL YÖNETİMLERİN SPORA KATKISI VE
GENÇLİK POLİTİKALARININ İNCELENMESİ**

AHMET ZERAY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
DOÇ. DR. NURAN KOYUNCU**

KONYA-2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ahmet ZERAY
	Numarası	148104011028
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Nuran KOYUNCU
	Tezin Adı	Yerel Yönetimlerin Spora Kattığı ve Gençlik Politikalarının İncelenmesi

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan başlıklı bu çalışma .../.../.... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	Doç. Dr.	Nuran Koyuncu	[İmza]
2	Doç. Dr. İyşesi	Tuğba BAYRAKTAR	[İmza]
3	Dr. Öğretim Üyesi	Beyhan UÇAR KOCADOĞAN	[İmza]

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ KONYA SOSYAL BİLİMLER ENSTITÜSÜ
---	--	--

BİLİMSELETİKSAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ahmet ZERAY		
	Numarası	148104011028		
	Ana Bilim /BilimDalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yerel Yönetim ve Siyaset Bilim Dalı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
Tezin Adı	Yerel Yönetimlerin Spora Katkısı ve Gençlik Politikalarının İncelenmesi			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Ahmet ZERAY
İmzası

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	---

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ahmet ZERAY		
	Numarası	148104011028		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yerel Yönetim ve Siyaset Bilim Dalı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Nuran KOYUNCU		
Tezin Adı	Yerel Yönetimlerin Spora Katkısı ve Gençlik Politikalarının İncelenmesi			

Yerel Yönetimler vatandaşların özellikle de gençlerin eğitim, sağlık, spor ve yaşam kalitelerinin sağlanmasında birinci derecede sorumludur. Ülkeler anayasalarında vatandaşların yaşam kalitelerini doğrudan etkileyen bu unsurlarla ilgili sorumluları belirlemiş; görev ve sorumluluklarına da yasal düzenlemeler getirmiştir. Gençlik ve spor ülkelerin sosyal, ekonomik, kültürel ve demografik yapılarından etkilenmekte ve bu yapıları etkilemektedir. Gençlik hizmetlerinin söz konusu etkileri birçok akademik araştırmalara konu olmuştur. Ülkelerin sosyal, ekonomik, kültürel ve demografik yapılarına etkileri kadar üzerinde önemle durulması gereken bir konu da yerel yönetimlerin sosyal sorumluluk gereği, gençlik ve spor faaliyetlerine verdiği katkıların en üst düzeyde kendilerine misyon edinmeleridir.

Ülkemizde yerel yönetimlerin, eğitimden sağlığa, spor aktivitelerinden uyuşturucuyla mücadeleye kadar birçok alanda toplumsal sorumluluk gereği hizmet verdikleri görülmektedir. Kısacası kamu sorumluluğu birçok alanda merkezi yönetimden yerel yönetimlere doğru kaymaktadır. Yerel yönetimler gençlerin serbest zamanlarını ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda değerlendirmelerini sağlamak, onları sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlere yönlendirmek, gençlerin kültürel ve psiko-sosyal ihtiyaçlarını karşılayarak, bireysel ve toplumsal ilişkilerinde sağlıklı ve dengeli kişilik geliştirmelerine katkıda bulunmak ve onları zararlı alışkanlıklardan korumak temel amaçları arasındadır.

Bu çalışmada, yerel bir yönetimde spora ve gençliğe teşvik amacıyla nelerin yapıldığı incelenerek çalışmanın birinci bölümünde genel olarak yerel yönetimler, ikinci bölümde ise yerel yönetimlerde gençlik kavramı ve spor hizmetleri alt başlıklar halinde mevzuat çerçevesinde hazırlanarak yerel yönetimin Konya'daki spor ve sosyal faaliyetlerin hizmet kalitesi araştırılmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Yerel Yönetim, Spor, Gençlik Politikası

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
--	---	---

ABSTRACT

Author's	Name and Surname	Ahmet ZERAY		
	Student Number	148104011028		
	Department	Department of Political Science and Public Administration Department of Local Administration and Politics		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Assoc. Prof. Dr. Nuran KOYUNCU		
Title of the Thesis/Dissertation	Contribution of Local Governments to Sport and Investigation of Youth Policies			

Local Authorities are primarily responsible for ensuring the education, health, sports and quality of life of citizens, especially young people. In their constitutions, countries have identified those responsible for these factors that directly affect the quality of life of citizens; duties and responsibilities. Youth and sports are affected by and affect the social, economic, cultural and demographic structures of countries. The impact of youth services has been the subject of many academic researches. As well as their impact on the social, economic, cultural and demographic structures of the countries, it is also important that local governments take on the mission of their contributions to youth and sports activities at the highest level as a requirement of social responsibility.

In our country, it is seen that local governments serve in many areas from education to health, from sports activities to fight against drugs due to social responsibility. In short, public responsibility is shifting from central government to local governments in many areas. Local governments ensure that young people evaluate their free time in line with their interests, desires and abilities, direct them to social, cultural, artistic and sporting activities, meet the cultural and psycho-social needs of young people, contribute to healthy and balanced personality development in their individual and social relations and protect them from harmful habits. are among the main objectives.

In this study, what is done in order to encourage sports and youth in a local government is examined in the first part of the study in the first part of the local governments in general, in the second part of the concept of youth and sports services in the framework of the sub-headings of the local government and the quality of sports services in the local government to investigate the quality of sports and social activities It was studied.

Key words: Local Government, Sports, Youth Policy

İÇİNDEKİLER

Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu	i
Bilimsel Etik Sayfası.....	ii
Özet.....	iii
Abstract.....	iv
İçindekiler	v
Tablolar Listesi.....	vii
Giriş	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK YEREL YÖNETİMLER

1.1. Yerel Yönetimin Arka Planı.....	3
1.2. Selçuklu Dönemi	4
1.3. Osmanlı Dönemi	5
1.4. Cumhuriyet Dönemi	31
1.5. Nisan 1930 Öncesi Yerel Yönetim Biçimleri.....	39
1.5.1. Yerel Yönetimde Geçirilen Safhalar	40
1.5.2. Yerel Yönetimde Hisbe ve Muhtesib	42
1.5.3. Yerel Yönetimde İhtisab ve Muhtesib	43
1.5.4. Yerel Yönetimde Muhtesib ve Kadı.....	44
1.5.5. Yerel Yönetimlerde İhtisab Nezareti.....	46
1.5.6. Yerel Yönetimde Şehremaneti ve Şehremini.....	47
1.6. Türkiye'de Yerel Yönetim Birimi Olarak Belediye.....	49

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERDE GENÇLİK KAVRAMI VE SPOR HİZMETLERİ

2.1. Genç Kavramı ve Gençlik Politikaları	53
2.1.1. Farklı Boyutlarıyla Gençlik Kavramı	53
2.1.2. Yerel Yönetimler Bakımından Gençlik Politikaları ve Hukuki Boyut	53
2.2. İl Özel İdaresi Hizmetleri	56
2.3. Yerel Katılımda Gençlere Yönelik Uluslararası Muhtelif Politika ve Belgeler .	57
2.3.1. Avrupa Kentsel Şartı.....	57
2.3.2. Yerel Gündem 21.....	58
2.3.3. Avrupa Gençlik Bilgilendirme Şartı	58
2.4. Yerel Yönetimlerin Gençlik ve Spora Katkısı İle Hukuki Boyut.....	60
2.4.1. Anayasa ve Yerel Yönetim Yasalarında Spor	63
2.4.2. İl Özel İdaresi.....	64
2.4.3. Belediyeler.....	64
2.4.4. Köy.....	66

2.5. Yerel Yönetimlerin Gençlik Politikalarına Dayanarak Sunduğu Gençlik Hizmet Alanları ve Konya Örneği	68
2.5.1. Gençlere Yönelik Konya Komek Faaliyet Alanları.....	68
2.5.2. Konya Örneğinde Kılıçaslan Gençlik Merkezi Faaliyet Alanları.....	68
2.5.3. Konya Örneğinde Bilgehaneler ve Faaliyet Alanları	69
2.5.4. Konya Örneğinde Kültür ve Spor Kongre Merkezleri Faaliyet Alanları .	69

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE BULGULAR

3.1. Araştırmanın Modeli.....	72
3.2. Evren ve Örneklem	72
3.3. Hipotezler.....	72
3.4. Veri Toplama Aracı	73
3.5. Verilerin Analizi	73
3.6. Bulgular	74
3.7. Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Dağılımı ve İstatistik Test Sonuçlarına İlişkin Bulgular.....	74
3.8. Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri	76
3.9. Gençlik Merkezinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeğine Ait Bulgular	78
Hipotez Sonuçlarının Özeti.....	85
Tartışma ve Sonuç	87
Kaynaklar	89
Bilimsel Anket Formu	96
Özgeçmiş	98

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Katılımcıların Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Alt Boyutlarına Uygulanan Çarpıklık (Skewness) Basıklık (Kurtosis) Testi Minimum Maksimum ve Puan Ortalamalarının Dağılımı	75
Tablo 3.2. Cinsiyet Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri	76
Tablo 3.3. Eğitim Düzeyi Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri	76
Tablo 3.4. Yaş Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri.....	76
Tablo 3.5. Aylık Ortalama Gelir Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri	77
Tablo 3.6. Anne Eğitim Düzeyi Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri.....	77
Tablo 3.7. Baba Eğitim Düzeyi Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri	77
Tablo 3.8. Anne Mesleği Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri	78
Tablo 3.9. Baba Mesleği Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri.....	78
Tablo 3.10. Gençlik Merkezinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Boyutlarının Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu.....	79
Tablo 3.11. Gençlik Merkezinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Boyutlarının Yaş Gruplarına Göre Farklılaşma Durumu.....	79
Tablo 3.12. Gençlik Merkezinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Boyutlarının Aylık Ortalama Gelir Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumu	81
Tablo 3.13. Gençlik Merkezinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Boyutlarının Anne Eğitim Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumu	81
Tablo 3.14. Gençlik Merkezinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Boyutlarının Baba Eğitim Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumu	82
Tablo 3.15. Gençlik Merkezinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Boyutlarının Anne Mesleklerine Göre Farklılaşma Durumu	83
Tablo 3.16. Gençlik Merkezinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Boyutlarının Baba Mesleklerine Göre Farklılaşma Durumu	84

GİRİŞ

Gençlik ve spor ülkelerin sosyal, ekonomik, kültürel ve demografik yapılarından etkilenmekte ve bu yapıları etkilemektedir. Gençlik hizmetlerinin söz konusu etkileri birçok akademik araştırmalara konu olmuştur. Ülkelerin sosyal, ekonomik, kültürel ve demografik yapılarına etkileri kadar üzerinde önemle durulması gereken bir konu da yerel yönetimlerin sosyal sorumluluk gereği, gençlik ve spor faaliyetlerine verdiği katkıların en üst düzeyde kendilerine misyon edinmeleridir. Araştırmada, Yerel Yönetimlerin Spora Katkısı ve Gençlik Politikalarının İncelenmesi amaçlanmıştır. Beden eğitimi ve spor, tarih boyunca insanın insanla, tabiat varlıklarıyla ve kendisiyle mücadeleleri sonucunda belirginleşmeye başlayan bir olgu olarak ortaya çıkmıştır. Spor, mücadele fikrinin uygulamaya geçmesi sonucu, fiziksel bir aktivite niteliğinde başlangıçta dinsel bir kurumun yansıması olarak doğmuş, takiben toplumsal yapının ve değerlerin belirlemeleriyle spor kültürü ve en nihayetinde de kültürel yapının şekillendirdiği bir spor anlayışı oluşmuştur.

Beden eğitimi, düzenli ve sistemli olarak gerçekleştirilen fiziksel aktiviteler olarak tanımlanabilmektedir. Ancak sporun rekabet ve yarışma özelliği bulunmaktadır. Bu durum beraberinde insan performansının arttırılmasını getirmiştir. Bu genel tanımlamadan da anlaşılacağı üzere beden eğitiminin varlığı, insanlık tarihi kadar eskilere dayanmaktadır. İnsanlar serbest vakitlerini değerlendirirken uğraş alanı olarak, en çok sporu tercih etmektedirler. Spor; insanın vücut ve güç açısından gelişmesinde ayrıca genç kuşakların yetişmesinde etkili bir eğitim dalıdır.

"Yerel Yönetimlerin Spora Katkısı ve Gençlik Politikalarının İncelenmesi" konulu çalışmada, öncelikle birinci bölümde genel olarak yerel yönetimler, ikinci bölümde ise yerel yönetimlerde gençlik kavramı ve spor hizmetleri alt başlıklar halinde mevzuat çerçevesinde incelenmiştir. Çalışmada, Türkiye’de yerel yönetimlerin spor ve gençlik politikaları ele alınmış olup, yerel yönetimlerin spora katkılarına detaylıca değinilmiştir. Bu çalışmada, yerel bir yönetimde spora ve gençliğe teşvik amacıyla nelerin yapıldığı irdelenmiştir. Çalışmamız yerel yönetimin Konya’daki spor ve sosyal faaliyetlerin hizmet kalitesi araştırılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın hazırlanmasında, her aşamasına katkı sağlayan değerli tez danışmanım Doç. Dr. Nuran KOYUNCU'ya, fikirleri ile katkıda bulunan Doç. Dr. Kamil Ali GIYNAŐ'a ve tezimin teknik, yazım ve analiz kısmında desteğini esirgemeyen kıymetli mesai arkadaşım, Mustafa UYAR'a ayrıca bu süreçte daima yanımda olan sevgili eşim Edebiyat ğretmeni Zeynep ZERAY ve biricik oğluma teşekkürlerimi sunarım.

Ahmet ZERAY

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK YEREL YÖNETİMLER

1.1. Yerel Yönetimin Arka Planı

Yerel Yönetimi tanımlamaya ihtiyacımızın olduğu kanısındayım. Yerel Yönetim, toplumun ortak olan ihtiyaçlarına cevap vermek için yerelde oluşturulmuş ve kurulmuş, yerel nitelikteki kamu kurumlarıdır (Toktamış, 1992: 39). Bir diğer ifadeye göre yerel yönetim, devlet hudutları içerisinde işleyişini belirleyen bir hukuk disiplinine tabi olan anayasal kuruluşlardır (Karal, 2011: 2). Yerel yönetim için yapılmış benzer bir diğer tanımlama ise şöyledir: Köylerde, Beldelerde, İlçelerde, Vilayetlerde yaşayan insan topluluklarının, yerel olan ihtiyaçlarını ivedilikle karşılamak için kurulan ve tüzel kişiliği olan kurumlar olarak tanımlanmıştır (Emirhan, 1993: 37).

Yerel yönetimin ilk anayasal dayanağı Kanun-i Esasi'dir. Kanun-i Esasi, Osmanlı devletinin ve Türklerinin ilk anayasasıdır. 1876'da Sultan Abdülhamid Han tarafından ilan edilmiştir. Bu yönüyle yerel yönetim anlayışı, 1876 yılından bu yana bir yönetim biçimi olarak, yönetsel yapı olma hüviyeti kazanmıştır diyebiliriz.

Devlet kademelerinde henüz yerel düzeyde bir yerel yönetim biçimi ortaya çıkmadan önce, Türk şehirlerinde halkın yaşamını refah içinde sürdürebilmesi ve ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için yerel düzeyde ahilik, esnaf, loncalar, vatandaşlar ve vakıflar bu işi karşılıyorlardı (Emirhan, 1993: 68). Uzak dünya ile olan ticari ilişkiler, belli bir dönem sonra devlet idare sisteminde, yerel yönetim olarak belediye anlayışının ortaya çıkmasına ve gelişmesine olumlu yönde katkı sağlamıştır. Osmanlı İmparatorluğu ile ortaya çıkmaya başlayan Belediye Teşkilatları ve yerel yönetimin ihtiyaç duyduğu diğer yapılanmalar, Cumhuriyet Türkiye'sinin ilk yıllarına kadar var olagelmıştır.

1982 Anayasasına göre Türk devlet idare sisteminde yerel yönetimler 3 (üç) temel birimden oluşmaktadır. Bunlar:

1. Belediyeler
2. İl Özel İdareleri
3. Köy idareleri (www.mevzuat.gov.tr, 2019).

Osmanlı Türk devlet idare yapılanmasında ilkin yerel yönetim olarak Belediyeler, Şehremaneti adıyla ‘‘Vilayet Nizannamesi’’ adlı kanunla 1854 yılında kuruldu. İl özel idareleri ise 1864 yılında yine ‘‘Vilayet Nizannamesi’’ ile toplum hayatına katkı sağlamaya başladı. Yine Köy İdareleri de ‘‘Vilayet Nizannamesi’’ne dayandırılarak 1864’te hayata geçirildi (Karal, 2011: 112).

Ulusun ve halk iradesinin yönetime katılması ve yerel yönetimde halk iradesinin temsil edilme sürecini Türk-Fransız ilişkilerini dönemselleştirerek, tarih ve dönem ortaya koyulabilir. Osmanlı’nın gelişen çağa ayak uydurma çabaları, Cumhuriyet Türkiye’sinin modernizasyon çalışmalarının, devlet bürokrasisinin örgütlenmesinde ve gerçekleştirmeye çalıştığı dönüşümlerde örnek aldığı devlet Fransa’dır.

Devletleri birbirleriyle temasa zorlayan bazı durumlar vardır. Mesela hudutların birbiriyle kesişmesi, normlar, yönetim biçimleri, sosyo-kültürel bağlar, etnik ve dini bağlar, mali ilişkiler, tarihsellik, siyasal ilişkiler, yönetim hiyerarşisi gibi durumlardan dolayı, ülkeler arasında savaşızlık ya da savaşa dayalı gelişen olaylar, devletleri birbiriyle değişik ilişki konumlarına taşıyabilmektedir (Karal, 2011: 145).

Osmanlı’nın Fransa’dan ulusal düzeyde devlet idari bürokrasisini örnek alması, yukarıda belirtilen nedenlerden ileri gelmiştir. Türklerin özellikle yerel yönetim anlayışını benimsemelerinin ve bunu kendi idare sisteminde kullanmalarında Selçuklu döneminde, Fransız asker ve bürokrasisi ile Osmanlı döneminin Fransa ile devletler bazındaki derin ilişki silsilelerine bakmak gerekir. Çünkü bu devlet idaresi alanındaki ilişki hemen birden gelişmemiş, derin bir tarihin arka planında silsileler halinde gelişerek, dönüşerek ve dönemlere ayrılarak günümüze kadar gelmiştir.

1.2. Selçuklu Dönemi

Türkler, Osmanlı Devletine nazaran, kısa bir müddet, ilk defa Selçuklu döneminde, Fransızlarla münasebet kurmuştur. Selçuklu Devleti ordusundaki Türk askerleri, Bizans İmparatorluğu ile savaşa tutuştukları sıralarda ilk kez Bizans Ordusunda paralı Fransız askerleriyle karşılaşmışlardır. Türklerin Fransızlarla karşılaşması ve tanışması ilk kez bu şekilde olmuştur. Yine Selçuklular, Kudüs’e 1071’de gittiklerinde, Kudüs’te de Fransız misyonerleriyle ve Fransız tüccarlarıyla

karşılaşmışlardır. Daha sonraları Türkler, Haçlı Seferleri'nde çokça kez Fransız paralı askerlerini haçlı ordusunda görmüşlerdir (Parlak, 2004: 300).

Fransız paralı askerleri haçlı ordularında oldukça yekün tutacak sayıda idi. Bu nedenledir ki Haçlı Seferleri'nde Fransız paralı askerleri, Türklerle birçok kez temas halinde olmuşlardır. Türk ordularıyla haçlı ordularının sık sık karşılaşması sırasında, bu durum Fransız askerler arasında “Türk” imajı ile ilgili birçok deyim ve sözcüklerin Fransızların literatürüne yerleşmesine ve kültürel bazdaki ilk alış-verişin nüvelerinin ortaya çıkmasına vesile olmuştur. Ancak Türkler, Fransızlarla Selçuklular dönemindeki münasebetlerinde barışçıl bir diplomasi ortaya koyamadıklarından, devlet idare sistemlerini ya da herhangi bir bürokratik devşirme ve örneklem alma sürecine girememişlerdir. Fransa ile bu süreç en bariz şekliyle barışçıl diplomasinin en üst düzeyde olduğu Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti döneminde işlemiş ve yerel yönetimlerin ortaya çıkışı Fransa örnek alınmak kaydıyla, bu dönemlere rastlamaktadır (Parlak, 2004: 301).

1.3. Osmanlı Dönemi

Türk devleti ile Fransız devleti, ilk kez Napolyon'un Fransız ordusuyla Adriyatik Adaları'nı Osmanlı'dan almasıyla, kısa bir dönem iki devlet ilk kez komşu olmuşlardır. Bunun haricinde Fransa ile Osmanlı hiçbir zaman komşu olmadıkları gibi Haçlı Seferleri'ne katılan paralı Fransız askerleri hariç sayıldığında, Napolyon zamanına kadar hiç savaşmamış iki devlettir.

Osmanlı Dönemi Fransızlarla ilk siyasal işbirliği, Osmanlı İmparatorluğu'nun 1525'te Fransız yönetimi ile ilk temasıyla gerçekleşti (Akıncı, 1973: 1). Osmanlı İmparatorluğu ile Fransa siyasi ilişkisinin arka planında, Fransa Kralı I. François'ın 1524 yılında girdiği bir savaşta Şarlken'e esir düşmesi yatar. İşte tam bu sırada Kral'ın eşi Kraliçe, Osmanlı'dan yardım ister. Tamda bunun üzerine Osmanlı, Şarlken'in Avrupa nezdinde güçlenmemesi için Fransa Kral'ı I. François'e yardım eder ve iyi ilişkiler ilkin böylelikle başlar. 1526 yılında Mohaç Zaferi'ni Macaristan'a karşı kazanan Osmanlı, 1529 yılında Viyana önlerine gelir ve Viyana'yı kuşatır. Bu şekilde Şarlken'in Avrupa nezdindeki üstünlüğü biter. Kral I. François Osmanlı tarafından kurtarılarak serbest bırakıldı (Toktamış, 1992: 25).

Siyaseten 1525'te başlayan Osmanlı Fransız ilişkileri, Kanuni Sultan Süleyman'ın tek taraflı olarak Fransızlara sunduğu kapitülasyonlarla, iyice gelişmiş ve pekişmiştir. Kapitülasyon nedir sorusuna verilecek cevap şudur ki: Kapitülasyon, Bir devletin bir anlaşmaya bağlı olarak, başka devletlere tanıdığı iktisadi ve sosyal ayrıcalıklar bütününe kapitülasyon adı verilir. Kısacası Müslüman hükümdarların Avrupalı tacirlere vermiş olduğu ticari faaliyet iznidir. Bu kapitülasyon antlaşmaları en çok ticari ayrıcalıklar içeriyordu.

1535'de Fransa ile Osmanlı İmparatorluğu arasında ilk kez ekonomi alanında bir antlaşma imzalanmıştır. İşte bu antlaşma, birinci kapitülasyon olarak kayıtlara geçmiştir. Bu birinci kapitülasyonlara daha sonra eklenen başka kapitülasyonlarla, Osmanlı-Fransa ticari ilişkileri 1923 Lozan Barış Antlaşmasına kadar devam etmiştir (Toktamış, 1992: 26).

Osmanlı İmparatorluğunun Fransa'ya verdiği ilk ayrıcalık, Fransa kökenli ticaretçilerin iki devletin de gemileriyle, çok cüz-i bir miktar para karşılığı serbestçe dolaşmasıdır. Ayrıca bunu takip eden sosyal ayrıcalıklar içerisinde, Fransa uyruğu olan vatandaşların yargı anlamında bir sorun yaşadıklarında, davada Kadı'ların yetkilerinin kaldırılması ve bu Fransız vatandaşların davalarının Divan-ı Hümayunda Kazasker Başkanlığında görülmesinin sağlanması idi. Bir diğer sosyal ayrıcalık, Fransa uyruğu vatandaşlarına yönelik Fransa'nın, Osmanlı'dan istediği konsoloslukların tüm yargısal anlamda yargı haklarının kendilerine verilmesidir (Emirhan,1993: 13).

Osmanlı İmparatorluğu tarafından 1536'da Fransa'ya "Fevkalade Himayeye Mazhar Devlet Statüsü" verilmiştir (Karal, 1938: 31). Bu durum Fransa'yı diğer Avrupa devletlerine karşı üstün hale getirmiştir. Osmanlı'nın bu kadar ayrıcalığı Fransa'ya vermesindeki maksat, Fransa'ya bir takım ayrıcalıklar vererek, Fransa'yı kendine yakın tutmak, kendine uydu devlet yapmak ve Fransa'yı Avrupa koalisyonundan koparmaktır. Osmanlı bunu uzun yıllar yaptı ve başardı. Bunun açık tezahürüdür ki Napolyon'a kadar Fransa, Osmanlıyla 1520'li yıllardan 1800'li yıllara kadar yaklaşık 300 yıl hiç çatışmamıştır. Yani Osmanlı bu kapitülasyonlarla Fransa'yı 300 yıl kendine bağlamış, onları kendine müttefik yapmış ve böylece çatışmasız 3 asır kazanmıştır.

Kapitülasyonlarla Avrupa'ya karşı bir üstünlük elde eden Fransa, hiçbir devlete nasip olmayacak ve elde edilemeyecek bir konumu kazanmış oluyordu Osmanlı'dan. Fransa'yı bu şekilde oyalandıran Osmanlı, Avrupa'da kendine karşı oluşabilecek büyük ordulara da engel oluyordu. Tabii ki Fransa'nın da bir takım kazanımları oldu bu müşterek antlaşmalardan. Örneğin Fransa devleti de bu sayede askeri açıdan kendi güvenliğini uzun yıllar sağladı ve Osmanlı'nın himayedarlığı ile kendini güvende hissetti. Ticari açıdan yine hiçbir devlete verilmemiş bir ayrıcalık elde etmişti Fransa. Siyasi açıdan da Fransa, hiçbir devlete açtırılmamış olunan konsoloslukları ve daimi büyükelçilikleri Osmanlı topraklarında açabiliyordu. Böyle bir haktan ilk defa bir Hristiyan devlet yararlanabiliyordu. Fransa Kapitülasyonlarla Osmanlı İmparatorluğunun bir uydu devletiydi ancak Fransa, bu yönüyle Avrupa nezdinde bir itibar ve bir saygınlık da elde etmiş oluyordu (Karal, 2011: 33).

Osmanlı İmparatorluğu iyi ilişkileri referans alarak III. Selim döneminde, Fransa topraklarında daimi elçilikler açtı. Bu dönemde siyasi anlamda, Fransa ile Osmanlı İmparatorluğu arasında ittifak projeleri hazırlanmış ve hayata geçirilmeye çalışılmıştır.

1740 yılına kadar Osmanlı İmparatorluğu ile Fransa arasında, 6 kez kapitülasyon antlaşması imzalanmıştır. Bunu fırsata dönüştüren Fransa, bu yönüyle ticarete elde ettiği imtiyazlarla Avrupa'nın en önde gelen ülkesi haline gelmiş ve Avrupa bölge ticaretini elinde tutarak, bunu tekelleştirmiştir. Bu süreçte kapitülasyon antlaşmalarının 1535'ten 1740'a kadar kapsam alanı genişleyerek ekonomi, sosyal, siyaset, dini alanlar, yönetim bürokrasisi, yargısal alanlar, ticari referanslar, politik alanlar ve finans alanını kapsar hale gelmişti. Bu şekilde Fransa, kapitülasyonların ilkinin 1535'te imzalayarak hayata geçirdiği avantajlarına 2.'sini, 3.'sünü, 4'sünü, 5.'sini ve nihayetinde 6.'sını imzalamak suretiyle, Osmanlı Devletindeki imtiyaz alanlarını her seferinde genişletmiştir (Toktamış, 1992: 29). Fransa, Osmanlı İmparatorluğuyla imzaladığı her kapitülasyon antlaşmasıyla, kendisine sunulan ticari vesayetlerini daha arttırmıştır (Emirhan, 1993: 10).

1740 senesinde savaşımlardan iyice yorgun çıkmış Osmanlı ile Fransa'nın imza ettiği son kapitülasyon antlaşması, artık Osmanlı'yı çok etkiledi (Akıncı, 1973: 2). Osmanlı'nın o dönemde, Fransa'ya kapitülasyonlar ile verdiği bu ayrıcalıklara bakış

açımız, tek taraflı bir yardım olarak görmemeyi gerektirmelidir. Çünkü o dönemlerde, Akdeniz’de Osmanlı’nın karşısında bir Venedik paradigması vardı. Osmanlı bu durumda Fransa ile bir çıkar çatışması ile savaş durumuna girmemesi gerekiyordu ve öyle de yaptı. Osmanlı, Avrupa’da şekillenen politik dengeleri çok iyi okuyordu. Osmanlı bunu iyi analiz ederek, kendine karşı oluşabilecek bir tehlike gibi duran ve Akdeniz’de bir çıbanbaşı olan Venedik’e karşı, Avrupa’da kendine karşı oluşabilecek bütün güç dengelerini, Fransa’ya verdiği kapitülasyonlar sayesinde izole edebilmiştir.

17. yüzyıllarda Fransız birçok yazar ve aristokrat, Fransa Kralına devlet yönetiminin Osmanlı idare sistemi gibi yapılmasını salık vermişlerdir. Ayrıca o Aristokrat çevre, Fransa Kralının Osmanlı Padişahlarının nasıl ki dini yetkiler kullanarak halife ise Kralın da Papa’nın yetkilerini kullanabilmeli diyorlar ve Kralı buna kanalize ediyorlardı. Kral, bu öneriyi dikkate almış ve Osmanlı yönetim biçimini uygulayarak, Papaların dini yetkisini de üstleniyordu. Yine Krala verilen tavsiyeler arasında, iç isyanlar konusunda, Osmanlı Padişahlarının tebasına sağladığı hakları. Yine bu yazar, çizer ile aristokratların Krala tavsiye ve önerileri arasında Osmanlı halkları arasında olmayan asaletin yani sınıf farklılıklarının da Fransa halkları arasından kaldırılması idi. Bununla birlikte yine bu yazar ve aristokratlardan Pancet, bütün bu istek ve önerileri kapsayan bir mektup kaleme almış ve bu mektubu Krala göndermişti (Emirhan, 1993: 5).

Fransa, Osmanlı’dan hem kendine sunulan avantajlı ayrıcalıkları alıyor aynı zamanda Osmanlı yönetim biçiminden de etkilenerak, devlet idari yapısını örnek almış ve kendine uyguluyordu. Fransa, Osmanlı’dan hem kendine sunulan avantajlı ayrıcalıkları alıyor aynı zamanda Osmanlı yönetim biçiminin etkisi altında kalıyor ve bu yönetim şeklini ülkesinde uygulayarak, kapitülasyonlar vasıtasıyla Osmanlı’dan yaşamsal destek alıyordu. Osmanlı’nın ise en önemli kazanımı, Avrupa’da kendine karşı oluşabilecek güçlere karşı, Fransa’yı sübap olarak kullanmasıdır. Fransa’da, o dönem en çok konuşulan konular arasında Osmanlı’nın bu kazanımı idi. 16. ve 18. yüzyıllarda Osmanlı’nın 3 kıtadaki hakimiyeti gereği Osmanlı, Fransa üzerinde çok büyük kazanımlar elde etmişti (Parlak, 2005: 37).

Cumhuriyet döneminde Türkiye’nin Fransa’dan etkilenerak aldığı devlet

idare sistemine dair örneklemi, ilkin Fransa 17.yüzyıllarda Osmanlı'nın devlet teşkilatlanmasını örnek alarak yapmış idi. Bugün bu durum devletlerarası etkileşimlerin yoğunluğuna ve müttefikliklerine dayanarak gayet doğal karşılanmaktadır. O dönemlerde Fransa, Osmanlı'nın müttefiki idi. Ayrıca Osmanlı çağın en büyük, en gelişmiş devletiydi. Bu yönüyle Fransa'nın ilişki yoğunluğu en fazla Osmanlı ile oluyordu. Fransa, bu sebeple en çok Osmanlı'dan etkileniyor ve devlet idare sistemine dair her şeyi Osmanlı'dan örnek alıyordu.

17.yüzyıl sonlarında Osmanlı'nın da artık kendini yavaş yavaş yorgun hissettiği bir dönemdir. Doğuda 16.yüzyılın başlarında Yavuz Sultan Selim döneminde, Şah İsmail'in kışkırtmalara uyması sebebiyle İran'la girişilen bir takım savaşlar ve Batıda 17.yüzyılda Avusturya ile yapılan savaşlarda, her ne kadar zaferler elde edilmiş ise de, Osmanlı İmparatorluğu yorulmuştu. Çünkü Doğu'dan Batıya ortalama 5000 (beş bin) kilometrede at koşturan Devlet-i Aliye-i Osmaniye, yorgun düşmenin yanında aynı zamanda bu durum Osmanlı ekonomisini yük altında bırakmak suretiyle yıpratmıştır (Açık, 2008: 419). Bu savaşlar uzun sürdüğünden halkta bir yılgınlık, bir bıkkınlık hali söz konusu olmuştur. Ayrıca bu süreçte bu kadar savaş, Osmanlı'nın Fransa'dan beklentilerini arttırmış ve Fransa'nın Osmanlı'ya desteği önem arz etmiştir.

18. ve 19.yüzyıllarda, özellikle 1783 Rusların Eflak ve Boğdan'ı işgali ile 1853'te yine Rusların Kırım işgalini takiben yapılan savaşlar neticesinde, Osmanlı'nın büyük toprak kayıpları, Osmanlı'yı Fransa ile ittifak yapmaya zorluyordu (Bozkurt, 1991: 150). Fransa ve İngiltere çıkarları gereği bu savaşlarda, Rusların sıcak denizlere inme kaygısı ile Osmanlı'dan yana tavır sergilediler.

Osmanlı, Fransa ilişkilerinde ortaya çıkan bu yeni gelişme ile birlikte, Osmanlı'nın diplomaside eli zayıflamıştı. Fransa ise Avrupa'daki etkinliğini dini ritüellerle pekiştiriyordu. Bu yolla Fransa, Dünya bazındaki tüm Katoliklerin himayedarı olmak istiyor ve Osmanlı'nın bu güç durumunu daha da güçleştirmek istiyordu. Fransa, bu şekilde ilk olarak Osmanlı'nın kendisine kapitülasyonlar yoluyla verdiği vesayetleri referans yaparak, Osmanlı tebası olan Hıristiyan Katoliklerin hamiliğine soyundu. Bununla amaçladığı, Katolik halkın haklarını korumak maskesiyle, Osmanlı Devletini baskılayarak, zor duruma sokmaktı. Fransa

bununla ilgili ilk yaptığı iş 30 bin Ermeni'yi Katolik yapmak oldu (Emirhan, 1993: 12).

Osmanlı himayesine sığınmış ve birçok ayrıcalıklarla kendisine yaşam kalitesi sunulan ve hamiliğini yaptığı Fransa, Osmanlı'nın zayıflığından ve bu zaafından yararlanarak, güçlendiğini hissediyor ve Osmanlı toprakları üzerinde sömürgeler elde etmeye çalışıyordu. Fransa, ilkin bir Osmanlı toprağı olan ve kendi topraklarına da yakın olan Cezayir'in sömürgeleştirilmesini kendine hedef olarak gözüne kestirmişti. Bu hedefine ulaşabilmek için durmadan Osmanlı aleyhtarlığı yapan Fransa, Osmanlıdan çok sert bir nota almıştı.

1683 Viyana seferi Osmanlı İmparatorluğu ile Fransa açısından önemli bir süreci ortaya koymaktadır. Osmanlı'nın Viyana'ya sefer düzenlemesi ve Viyana'yı kuşatması sırasında Fransa, Avusturya ile olan savaşını durdurmuş, bir nevi Osmanlı karşısındaki Avrupa güçlerine destek verir gibi olmuştur. Oysa Osmanlı İmparatorluğu kendisinin üzerindeki Avrupa yükünü hafifletmek için Fransa'yı, Avusturya'nın üzerine sürmüştü. Buna karşılık Fransa'ya bir dizi tavizler veriyordu. Fransa Kralına dünyadaki tüm Katolik'lerin hamiliğini yapmaya izin veriyordu. Ayrıca Fransız elçisine gümrük muafiyeti sağlanıyordu. Cezayir açıklarında, Türk gemilerinin Fransız gemilerine saldırısının yasaklanması vaat ediliyordu. Ayrıca olası bir saldırıda, tüm zararın Osmanlı tarafından karşılanacağı garanti edilmesi gibi birçok ağır tavizler veriliyordu. Ancak yine de Osmanlı Avusturya savaşında, Fransa Osmanlı'yı yalnız bırakıyordu. Sebebi ise Osmanlı'nın eski gücü ve ihtişamını gösterememesi idi (Çam, 1993: 143).

18. yüzyılın başlarında, Osmanlı'nın Fransa'ya verdiği ayrıcalıkların aynısını Rusya ve Avusturya da istiyordu. Yoksa Osmanlı'yı baskılayacaklarını aleni ifade edebiliyorlardı. Bu durumu kabul etmeyen Osmanlı'ya çok geçmeden savaş ilan edildi. Rusya'nın Osmanlı'ya giriştiği Savaş sonucu imzalanan 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması ile Ruslara da dünyadaki tüm Ortodoksların hamiliği veriliyordu. Böyle bir durum Fransa ile Rusya'yı bir rekabetin içine çekmişti. Aslında bu da Osmanlı'nın stratejisini ve denge politikasını ortaya koyuyordu. Çünkü bu strateji ile Katoliklerin hamisi olan Fransa'nın Ruslar ile arası açılacak, Ortodoksların hamisi konumundaki Rusya'nın da Fransa ile arası açılacak ve ilişkiler gerilecekti bu iki

devlet arasında. Osmanlı üstün bir aklın ürünü olarak bu iki devlete hamilik veriyor ve rekabetin fitilini ateşleyerek, kendine bir manevra alanı oluşturuyordu. Nitekim Rusya'nın Ortodoksların hamisi olması, işi oldukça rekabete dönüştürmüştü. Aslında peşpeşe kaybettiği iki savaştan sonra böylesi güç bir durumda, bu gelişme Osmanlı'nın çıkarınaydı. Osmanlı Devleti Katolik-Ortodoks çekişmesini başlatarak, Devlet-i Aliye'nin içine düşmüş olduğu müşkül durumu pozitif çevirmek suretiyle, derhal vaziyeti düzeltme noktasında bir stratejiye dönüştürmeyi amaçladı (Nitas,2003:206). Bununla Osmanlı, gelecekte patlak verebilecek bir savaşın, bu iki devlet arasında patlak vermesini bekliyordu. Bunun gerçekleşmesi durumunda, Osmanlı kaybetmiş olduğu topraklarını geri alabileceğini ve yeniden Batı'da düzenin baş mimarı olabilmeyi umuyordu. Ancak Hristiyan bu iki mezhep arasındaki çekişme en çok Ermeniler üzerinde hissediliyordu. Çünkü Ermenilerin bir kısmı Katolik bir kısmı da Ortodokstu. Ruslar da Fransızlar da Osmanlı tebası olan Ermeniler üzerinden mezhep kışkırtmasını yürütüyor ve Osmanlı'da taşları yerinden oynatmaya çalışıyordu. Her iki devletin de emeli Osmanlı içerisindeki Ortodoks ve Katoliklerin Osmanlı yönetimine başkaldırmasını sağlamak ve isyan hareketlerini başlatmaktı (Çam, 1993: 143).

1789 yılına gelindiğinde Fransa'da bir ihtilal baş göstermişti. Bu ihtilalin başat söylemleri, milliyetçilik, hürriyetçilik ve adalet kavramları üzerine idi. Bununla amaçlanan, etnik farklılıkları ön planda tutup körüklemek suretiyle, çok uluslu İmparatorlukları bölüp parçalamaktı. Gelinen bu aşama, 18. yüzyılın sonları ile 19. yüzyılın başlarındaki Osmanlı-Fransa ilişkilerinde bir değişimi zorunlu hale getirmişti. Çünkü Fransa'nın sergilediği eylemler, Osmanlı topraklarında milliyetçi duygularla gelişen bağımsızlık hareketlerini destekler nitelikteydi. Osmanlı hemen bir önlem alması gerekiyordu. Osmanlı devlet adamları akla gelebilecek ve bu akımı inkıtaya uğratabileceğini düşündükleri hareket sahası olarak, Tanzimat Fermanı'nı 1839'da ilan etmek oldu (Caner, 2005: 28). Tanzimatla, kendi tebaası içerisinde ulus bazda bağımsızlık isteyen halkların isyanlarını, durdurabilmeyi hedefliyordu Osmanlı devleti. Lakin tanzimatla Avrupa ülkeleri adeta Osmanlı'yı şekillendirmek istemişlerdir. Bu kapsamda Fransa durmadan sun'i birtakım rüzgarlar estirmiştir. Bu rüzgarlar somutlaşarak, bitmez tükenmez toprak hırsıyla Napolyon'u Moskova önlerine kadar dayandırdı. Napolyon'un yayılmacı politikası Avrupa ülkelerinde bir

panik havası meydana getirmiştir. Öylesine seri bir şekilde Avrupa topraklarını zapt ediyordu ki Napolyon, sanırsın ki 19. yüzyılın başlarında, Avrupa'da ve batıda en büyük devlet Fransa'dır. Bu yapay gelişen havaya kanan Avrupa'da, mesela İngiltere Almanya, İsveç ve Rusya gibi ülkelerde 'Saray Dili' olarak hemen Fransızca kabul edildi (Öktem,1991: 245). İş, oldu bittiye getirilerek, Osmanlı bir dünya gücü olmaktan devre dışı bırakılmak isteniyordu. Lakin o güç döneminde dahi, Osmanlı borç yüküne rağmen hala Dünya'nın en büyük ekonomisi, en büyük toprak yöneticisi ve en büyük nüfusuna ve nüfuzuna sahip idi. Ancak Fransa ön plana çıkartılarak, büyük güç olarak gösteriliyordu.

Osmanlı Devleti, Avrupa'da yıpranan imajını yeniden tazelemek için bir dizi girişimlerde bulunmuştur. Vakit kaybetmeden ve çok uluslu yapısı darbe almadan olumlu reformlar yapmıştır. Bu reform hareketlerinden biri olan Tanzimat Fermanını ilan ederek reformlara start vermiştir. Fransız Devrimi ile halklara verilen insan haklarını tüm tebasına vermiştir. Osmanlı, devlet düzeninde idari anlamda bir takım yeniliklere gitmiş, kültürel olarak Fransa model alınmış, giyim kuşamda moda olarak Paris takip edilmiş, günlük konuşma dilinde Fransızca sözcüklere yer vermek bir itibar göstergesi olmuş, edebiyatta ve sanatta ulusçu ve milliyetçi ekolleri savunan yazarların etkisi yani Jön Türklerin etkisi hissedilmiştir. Yani kısacası bu Tanzimat bir nevi Osmanlı'nın Avrupa ülkeleri nezdindeki denge politikası gereği ilan edilmişti. Daha açıkçası ile bir mecburiyet icabının eseridir Tanzimat (Karaer, 1991: 244).

Gayri Müslimlere yönelik istenen haklar ve ayrıcalıklar çok kez dillendirilmeye başladığı noktada, Osmanlı bu sefer 1856'da Islahat Fermanı'nı yayınlanmıştır. Böylece yabancılara verilen haklar genişletilmiş ve gayri müslimlerin hareket sahası artmıştır. Buna karşılık Osmanlı'ya jest olarak, Avrupa'da imzalanan Paris Antlaşması ile Osmanlı Devleti, Avrupa devletler camiasına kabul edilmiştir. Islahat Fermanı'nın yayınlanmasını memnuniyetle karşılayan Fransa, Osmanlı'nın Rusya'ya karşı açtığı Kırım Savaşında Osmanlı'nın yanında yer almıştır (Karaer, 1991: 245). Bunun yanında Fransa, Osmanlı yönetimine o dönem muhalif olan kendi ülkesindeki jön Türklere ev sahipliği yaparak kışkırtıcı bir tavır içine de girmiştir. Çünkü sonradan görülecektir ki Jön Türklere, başta Fransa'nın ev sahipliği yapması ve akabinde İngiltere'nin jön Türklere sahip çıkması, Osmanlı Devleti için

bir jest değil, Osmanlı'yı içerden yıkmak için planlanmış bir tertibin ürünüdür. Fransızların kışkırtması ve aldatmacasıyla, Osmanlı içerisinde bir aydın Türk grubu ortaya çıkarak, hürriyet ve milliyetçi duygularla adeta Osmanlı'yı içerden yıkmaya yeltenmişlerdir. Osmanlı'nın içinde çıkan ve kendilerini Jön Türk olarak lanse ettiren bu grup, bir takım sanatçı söylemi olan yazar-çizer ve politikacılardan müteşekkildi (Kızılkaya, 2004: 91).

Jön Türkler, dış hegemonyaların kendilerine kaynak sağlamasıyla, bir ekol ortaya koyarak, İttihat ve Terakki adını almıştır. İlerleyen zaman içerisinde bu İttihat ve Terakkiciler hareket, faaliyet sahasını genişletmiş ve belki de en az Fransızlar kadar Osmanlı'nın üniter ve çok uluslu yapısına zarar vermek suretiyle, kendi devletlerinin yıkımını hızlandırmışlardır. İlk Jön Türklere yol veren Osmanlı, nedeli büyük bir yanılgıya düşüldüğünü sonradan fark etmiş ancak devlet dıştan dış güçler, içten de Jön Türk birtakım yazar ve siyasetçiler tarafından yıkılmıştır (Kızılkaya, 2004: 92). İttihat ve Terakki mensubu Jön Türk bir takım yazar ve siyasetçiler, Fransa'ya ve İngiltere'ye devlet bütçesinden fakir fukaranın hakkı verilmek suretiyle hatta çoğu kez Sultan Abdülhamid Han'ın şahsi parasıyla gönderilirken hedeflenen, iyi bir eğitim görmeleriydi. Böylece Osmanlı'nın öncelikle idari yapıdaki gelişmelerden haberdar olunmasının sağlanmasıyla Fransa'daki gibi bir yerel yönetimin ülkeye adapte edilmesi ile devletin sanayide, askeriyede, eğitimde ve bilimde geri kalmışlığının tespitini yapıp, orada bu alanlarda kendilerini yetiştirip donatarak ülkelerine dönmeleri ve ülkelere hizmet etmeleri idi. Osmanlı onlardan nankörlüğü görmüştür. Onlara verilen görev, kendi ülkelerinde ulusçu akımları durdurmak ve bu söylemleri söndürüp, ulusçu akımlara kapılmamaktı. Osmanlı devletinin, o garabetli zamanda dimdik ayakta durmasına katkı sağlamaktı. Onlara verilen bir diğer görev, Osmanlı'nın Fransa'da, İngiltere'de takip edemediği bir gelişmeyi öğrenmek, ülkede refahı sağlayıcı herhangi bir unsur var ise onu almak ile yönetsel olarak eksik kalmış olan yeni idari yapılanmaları çözümlenmek ve yerel yönetim birimlerinin her bir adımını ülkelere aktarmaktı (Kızılkaya, 2004: 93).

Osmanlı'nın Avrupa'ya, hususiyetle Fransa ve İngiltere'ye gönderdiği Jön Türklerden beklentisi, alacakları özgün eğitim ile devlet idare mekanizmasının her bir kademesinde yerel yönetici olabilecek bir kariyere sahip olarak dönmeleri idi. Bunun yanında Avrupa'daki yönetim biçimlerinden yerel yönetimin bir unsuru olan

Belediye Başkanlığının işlevlerini kavrayıp, bu sistemin Osmanlı ülkesine adaptasyonunu ivedilikle sağlamalarıydı. Ancak Onlar Avrupa'ya ayak basar basmaz, Avrupai yaşam stili Jön Türklerin zihinlerini bulandırmış ve İngiliz ile Fransız emperyalizmin bir tuzağı olan efsunlu sözcüklerle süslü bir sanatın ve kültürün birer ürünü oldular. Fransız ve İngiliz Kültür emperyalizmine kapılmış; gelişmişliği bilim ve sanayide değil, kültürel anlamda aydın insan olmanın giyim-kuşamında aramışlar ve bunu çok büyük bir meziyetmiş gibi ülkelerine empoze etmeye çabalıyorlardı (Karaer, 1990: 47).

Jön Türklerden bir kısmını bizzat padişah II. Abdülhamid kendi şahsi parasıyla eğitime göndermiştir. Onlardan beklentisi ise, Osmanlı Devleti'nin sanayide, bilimde, teknikte, ziraide, tarımda, askeriyede ve yönetsel anlamda idari bürokraside neye gereksinim varsa tespitinin yapılması ve bunların giderilmesi noktasında alınan eğitimle, Osmanlı'ya hizmet edilmesi idi.

1850'li yıllarda küçük bir akım olarak başlayan Jön Türk hareketi, 1856 Islahat Fermanıyla kendilerine bir hareket sahası buldular. 1789 Fransız Devrimiyle ulusçu söylemlerin Dünya üzerinde gittikçe yayılmasıyla, Jön Türkler de Osmanlı uluslarını kışkırtarak ve milliyetçilik ile hürriyetçilik kavramlarını en üst perdeden seslendirdiler (Karaer, 1990: 48). Bunun müsebbibi olarak Fransa'yı gören Osmanlı, Fransa'yı kışkırtıcı bir güç olarak gördüğünden, Fransa ile olan ilişkileri bu noktadan sonra bağdaşamaz olmuştur.

Avusturya-Fransa ittifakının gerçekleştiği 1756'lı yıllardan 1856 Islahat Fermanı'na değin, Fransa ile Türk ilişkileri birtakım zaafllara uğramış ve kısmi olarak Osmanlı, Fransa'dan soğumuştur. Çünkü Osmanlı İmparatorluğu bir devlet olarak, düşmanlarının karşısında, Fransa'nın kendisini yalnız bırakmasını ve bu aleyhtar tavrını tasvip etmemiştir. Bu sebeple Fransa'da baş gösteren 1789 ihtilalini başlatan isyancı olaylarla ilgilenmemiştir.

1789 Fransız Devrimi'nin gerçekleştiği zaman dilimine karşı, Osmanlı Devleti'nin Fransa'ya ilgisiz kalmasında, bir takım iç sorunlar ve gerçekleşen savaşlar da etkili olmuştur. Bu yüzden ki Devrim'in gerçekleştiği 1789'lı yıllarda olup bitenler, bu yüzden tam olarak anlaşılammıştır.

Osmanlı devlet adamları, bu devrim ile birlikte ortaya çıkan fikir akımlarının, Osmanlı'yı doğrudan etkilemeyeceği kanısında idiler (Çam, 1993: 141). Çünkü Osmanlı toplumsal yapısının 'Ümmetçiliğe' dayanması gibi bir takım özellikleri vardı. Ayrıca Osmanlı toplumu sınıfsız bir halktan oluşuyordu. Lakin bu öngörüler tutmamış ve 'Devrim' doğrudan olmasa da dolaylı yollardan Osmanlı İmparatorluğu'nun geleceğini, istikbalini etkileyerek, bir çözülmeyi de beraberinde getirmiş oldu (Çam, 1993: 190).

1789 Fransız Devrimi, ilk olarak sadece devleti yöneten otoritelerin kaynağının halka indirgenmesi gibi lanse edilse de milliyetçi duygular, sadece Osmanlı İmparatorluğu'nun değil, Avrupa'daki bütün imparatorlukların bitmesine neden oluyordu. Öyle ki Osmanlı da kendisine biçilen bu kaderin pençesinde kalmış ve bu sürecin dışında kalamamıştır.

1789 Fransa devrimi ile Avrupa devletlerinin, devrimci Fransa ile uğraşmaları neticesinde, siyasetin yönü Doğu Avrupa'dan Batı Avrupa'ya çevriliyordu. Bu gelişme, Osmanlı devletine bir hareket sahası sağlamış gibi gözüküyordu. Çünkü devrimci fikirler, İngiltere'nin hoşuna gitmemiş ve İngiliz-Fransız mücadelesinden Osmanlı karlı çıkmıştı. Bu şekilde Osmanlı devleti Avrupa monarşi devletlerinin düşmanlığını kendi üzerine çekmek istememiştir. Bu sebeptendir ki, 1789'da gerçekleşen Fransız devrim hükümetini Osmanlı resmen tanımamıştır. Ancak Fransız devrim hükümetinin işleyişini anlayışla karşılamış, hatta denge politikası gereği, Fransız devrim hükümetine örtülü destekte bulunmuştur (Şaylan, 1981: 141). Bu durum, Napolyon dönemine kadar böyle sürmüştür. Lakin Napolyon dönemi ile Osmanlı-Fransa ilişkileri bozulmaya yüz tutmuştur.

Napolyon'un toprak hırsı sebebiyle Osmanlı'dan toprak koparmak istemesi, Mısır ve Suriye üzerine ordu göndermesi, ilk kez Osmanlı Devletiyle Fransa'yı savaşa sokmuştur. Napolyon'un bu toprak hırsı bitmek bilmiyor ve Osmanlı toprağı olan Adriyatik adalarını alması, Osmanlı ile Fransa'yı hem ilk defa komşu yapmış, hem de ilk defa düşman yapmıştır. Napolyon, Mısır Seferi ile ilk defa Fransızların sömürgeciliğine bir temel atmıştır. Bu durum göstermiştir ki, Osmanlı toprakları tüm Avrupa devletlerinin ciddi tehdidi altındadır. Osmanlı, buna karşın Avrupa'da politik dengeleri strateji üzerine oturtmuş ve bu dengeleri iyi sürdürmüştür. Bu stratejik

denge politikaları sebebiyledir ki Osmanlı devleti, 1789 Fransız devriminden yıkılmasına kadar, yaklaşık bir buçuk asırdan daha fazla yaşamıştır (Şaylan, 1981: 190).

19.yüzyılın başına gelindiğinde, Avrupa'daki tüm devletler geleceklerinin kaygısını taşıdıklarından, Osmanlı ile bir şekilde ittifak arayışlarına girmişlerdir. Tabii ki bu çıkar ilişkileri zamanla bir kavgaya, bir üstünlük sağlama mücadelesine ve gelecekte de savaşlara yol açmıştır. 19.asrın sonu, 20.asrın başı Osmanlı için en zayıf dönemin başlangıcıdır. Bu sebeptendir ki Osmanlı bu sürece müdahale edememiş, doğrudan müdahil olmamıştır. Çünkü Osmanlı, müdahale edecek güce sahip görünmüyordu. Osmanlı, 19.asrın ilk çeyreğinde özellikle orduda ve devlet yönetim mekanizmasında bir takım yenilemeler yapsa da, yine de Batı'ya nazaran askeri, sanayi, zirai, eğitim, bakımından hala çağın gerisinde kaldığı gözlenebiliyordu. Devlet yönetimi tam olarak güncellenememiş, yeni silah teknolojisi tam olarak orduya sunulamamıştı. Yeniçeri ordusu ise Osmanlı devlet idaresine doğrudan baskılar yapıyor, politik işlere girişiyordu. Devleti ve yönetimini sıkıntıya sokuyordu. Yeniçeri, devlet yöneticileri arasında kilit noktaları, taşeron hizmetler babında kendi etkisi altına almayı başarmıştı. Osmanlı yönetimini bir ikilem içerisinde bırakıyordu. Kısacası Yeniçeri o dönemde siyasette ayak bağı olmuş ve Osmanlı devlet idaresinde kesilmesi gereken bir kangrenli bir organdı. Bu nedendir ki II. Mahmut öncelikle, devlette 'ali kıran baş kesen' gibi davranıp, artık çekilemez hale gelen Yeniçeri Ocağı'nı kaldırarak, yerine Batı modernizasyonuna uyumlu "Asakir-i Mansure-i Muhammediye" adıyla yeni bir ordu kurmak suretiyle, devlet yönetimini güvene aldı. Daha sonra devlette birbiri ardına modernizasyonlar geliştirildi. Bunlardan en önemlisi devlet yönetiminde 'Bakanlık' sisteminin getirilmesi oldu (Karahanoğulları, 2009: 43).

Osmanlı devletinde yenilenmelere ihtiyaç görülmüş ve gereğinin yapıldığı görülmüştür. Ancak bütün bunlar büyük bir bütçe gerektiriyordu. Fakat hazinede yeterli bir kaynak gözüküyordu. Osmanlı, bütün bu ihtiyaçlara cevap verecek bütçeyi ve mali desteği Fransa'dan sağlama yoluna gitmiştir. Fransa'nın bu tarihten sonra artık Osmanlı'dan devlet yönetimini örnek alması bitmiş, bu sefer işler tersine dönmüş, hasta adam olarak Avrupa'da nitelenen Osmanlı, Fransa'dan devlet yönetimini örnek almaya, onlardan bu mekanizmaya ait ne varsa devlet idaresinde

uygulama yoluna gitmiştir. İşte Yerel Yönetim, Fransa'dan bu örneklem çerçevesinde Osmanlı devleti içerisinde gelişmeye başlamıştır (Keleş, 1994: 3).

1500'lü yıllardan 1800'lü yıllara kadar yaklaşık 300 yıl boyunca Fransa, devlet yönetimini, her yönden merkezi ve yerel yönlerden Osmanlı'dan örnek almıştı. Ancak şimdi 19. yüzyıldan itibaren Osmanlı, Fransa'dan devlet idare sistemi olarak yalnızca yerel yönetim birimlerini örnek alacaktı (Nitas, 2003: 2001). Yukarıda bütün bu anlatılanlar yerel yönetimlerin hangi handikaplar içerisinde Batı'dan, hususiyetle de Fransa'dan ne tür ilişkilerin arka planında geliştiğini göstermektedir. İşte tam da bu minvalde Osmanlı, devlet idare sistemini Avrupa'ya göre tanzim ediyordu. Bunun içinse Fransa'dan yararlanıyordu. Fakat teknik elemana ve paraya ihtiyaç vardı. Osmanlı devleti bu parayı da Fransa'dan bulmaya çalışmıştır. Osmanlı devleti, devlet idare sistemini yenilerken, Fransa'dan bütçe desteğine ihtiyaç duyması, ekonomik açıdan ne denli zayıfladığını göstermektedir. O dönemler Fransa devleti, kendi içlerinde vuku bulan 1789 Fransa devriminden sonra, ulusal birliğini en erken tamamlayan Avrupa'nın ilk ülkesi konumundaydı (Arıkan, 2006: 208).

Fransa, Mutlak Monarşi'den Ulusal Monarşi yönetimine geçmiş ilk devletlerden biridir. Fransa'da, 'Fransız Devrimi' bir diğer adıyla 'Fransa İhtilali' ile devrim öncesi yönetimde yer alan ve Feodaliteyi oluşturan, halkı aç bırakan zengin ve asilzade olan soylu elit kesimi dağıtılmış, Katolik Kilisesi'nin baskıları bertaraf edilmiş, Fransa Kralı Louis ve Fransa Kraliçesi Marie'yi asılarak, mutlak monarşi sonlandırılmıştır. Bununla kalmayan İhtilalci ve Devrimciler, Fransa şehirlerinde 1789'dan 1794'e kadar 400 bin kişiyi Devrim adına katletmişlerdir. Fransa Devrimi bu yönüyle çok kanlı bir devrimdir. Kanlı büyük olaylardan sonra Fransa ancak, Napolyon tarafından kontrol altına alınabilmiştir. Sonraları geçici meclis kurularak 'İnsan Hakları Bildirgesi' yayımlanmıştır. Bu aşamadan sonra devlet yönetiminde, yönetsel güçlerin değişmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Ulusa dayalı bir meclisin açılması ile güçlü bir devlet yönetimini hedefleyen Fransa, Cumhuriyet yönetimine geçişini sağlayabilmiştir.

Osmanlı, devlet örgütünü tamamlayabilmek için, Avrupa ülkeleri içerisinde ilk örgütlenen Fransa'yı örnek aldı. Çünkü Fransa, konumu ve Cumhuriyetçi yapısı icabı yönetim tarihi bakımından, çok özel bir yerde yer alıyordu. Fransa'da oluşan

yeni yönetim sisteminde yerel yönetim, merkezi yönetimin kontrolündeydi. Sonraları Napolyon'un 1804'te kendini Fransa İmparatoru ilan etmesinden, öldüğü 1821 yılına kadar Fransa'da tekrar Monarşi Yönetimi hakim olmuştur (Ortaylı, 1985: 69). Bununla birlikte Fransa'da devlet yönetim sistemi kısmen eskiye dönmüş gibi gözükse de Avrupa, yine de Fransa'daki gelişmeleri yakından takip ediyordu. Fransa bu gelişmelerden birisini daha hayata geçirerek, 1800'de Fransa Merkez Bankası'nı kuruyordu. Bu şekilde önce maliyeyi düzelten Fransa, mevcut üniversiteleri devrin durumuna göre yeniden düzenledi. Devlet idari alanda bir dizi yenilikler gerçekleştirerek, kentlerde ve şehirlerde valiler ile belediye başkanlarının siviller arasından seçilmesini sağladı. Bu yeni idarecilerin, şehirleri yerel bir marifetle idare etmesine zemin hazırlandı. Fransa'daki bir diğer reform, yerel yönetimi temsil eden Vali ve Belediye Başkanlarının, kendilerini seçen tek merkeze karşı sorumlu olmalarının sağlanmış olmasıydı. Napolyon döneminin bir diğer yeniliği mahkemelerin ve emniyet örgütünün yeniden yapılandırılmasıydı. Yine Avrupa'da bir ilk olarak, Fransa'da 1802'de ulusal bir referandumun toplum hayatına girmesi ve düzenlenmesiydi. Bunun hemen akabinde Fransa'da Medeni Kanun ilan edilmişti (Canatan, 2006: 296).

Napolyon'un bu devlet idare sistemine Avrupa aksanında 'Bonapartçılık' deniyordu. Napolyon bu devlet idare sistemini kendince 5 (beş) kriterde özetliyordu:

- a. Mülkiyetçilik
- b. Güçlü hükümet
- c. Mutlak bürokrasi
- d. Yenilmez Ordu
- e. Ruhbancılık

Napolyon'un oluşturduğu bu yönetim sisteminde, devlet ekonomiyi kontrol altında tutabilir ve gerektiğinde ekonomiye müdahale edebilirdi. Kısa süreliğine de olsa Napolyon döneminde, savaşlardan elde edilen topraklarla, Fransa'nın Manş Denizi'nden Adriyatik'e, Mısırdan Moskova önlerine kadar genişlediğini ve güçlendiğini görüyoruz (Canatan, 2006: 313). Ayrıca Napolyon döneminde şunu da görüyoruz ki, Fransa'nın Emperyalist bir yarış içerisine girdiğini

görüyoruz. Napolyon, kendisinden önceki Fransa devlet idare yapısını, yönetsel anlamda neredeyse tamamen değiştirdiğindedir ki, Fransız devlet idare yönetimi Avrupa'da uzun süre belirleyici olmuştur. Bu belirleyicilik zaman zaman totaliter bir rejime, zaman zaman da ulusçu bir meclis yönetimine dönüşüyordu. Napolyon, bu yönetsel sistemi kendi isteğine ve menfaatine göre istediği gibi şekillendirebiliyordu. Çünkü O'nun için önemli olan iplerin tamamen kendi elinde olmasıydı. Bu dönemde yönetsel yapının sürekli değilse de yönetim hukuku ve kanunu ile güvence altına alınma çabaları içerisine girildiği gözlenebilmiştir. Devlet yönetim mekanizmasının işleyişi bakımından, üniter bir yapıya bürünen Fransa, Napolyon'un bir askeri darbeyle ipleri ele geçirmesiyle, iç isyanlar sonrası zor da olsa ulusal birliğini tamamlamıştır (Kızılkaya, 2004: 91).

Fransa, Osmanlı Kapitülasyonlarıyla, Osmanlı uydusu konumunda olduğu dönemlerde, Merkezi bir Krallık kurmuştur. Bu Merkezi Krallığı da otoriter olarak, 15.yüzyılın sonları ile 16.yılların başlarında hayata geçirmişti (Karahanoğulları, 2009: 44). Ancak Fransa'da Burjuva'nın isyanlarıyla başlayan Fransız İhtilali ile Merkezi devlet yönetiminde köklü değişimler olmuştur. Fransa Ulusal Meclisinin ilanı ve Fransa Cumhuriyeti'nin kurulmasının bu dönemde başladığını görüyoruz. Napolyon dönemine gelindiğinde ise bu durumun bazen sekteye uğradığını görüyoruz. 18. Yüzyılın sonları ile 19.yüzyılın başlarında bu yönetim biçiminin Napolyon tarafından isteğe bağlı şekillendiğini görüyoruz. Fransa Devrimi'nin 1789 yılında gerçekleşmesi ile bu ülke için yeni bir yönetim biçimi, yeni bir mekanizma, yeni bir devlet otoritesi oluştuğunu söyleyebiliriz. 1789 yılındaki devrimle birlikte, sınırsız olan otorite anlayışları son bulmuş ve yerine demokratik anlamda bir yönetim biçiminin oluştuğunu görebiliyoruz. Lakin bu devrim bile Fransa'da yönetsel yapının, demokrasinin yerleşmesine ve uzun soluklu olmasına izin vermemiştir. Yani kalıcı bir siyasal yapı oluşturulamamıştır. Tabii ki Avrupa'da olduğu gibi, Fransa'da da birçok anayasa yapılmış ve farklı siyasal sistemler denenmiştir. Napolyon anlayışındaki devlet sisteminde, devletin bölünmezliği, birlik ve beraberlik özellikleri en önde gelen özelliklerdir. Bu durum, Fransa'nın parçalanmış toplumunu yeniden derleyip toplama ve inşa etme amacı güdüyordu. Napolyon, merkezi bir yönetim biçimi benimsemiş ve ülkenin her tarafına valiler atayarak, yönetimi tek elden sağlamaya çalışmıştır. Osmanlı Devleti tam da bu yönetsel alanda yenilenmeye

ihtiyaç duymuştur. Osmanlı devlet erkanı, bu alanın ihtiyacını önce fizibilite etmiş ve Fransa'dan yönetim sistemini kendine uyarlamak kaydıyla, örnek almaya başlamıştır. Napolyon döneminde oluşturulan yerel yönetim sisteminin, bir merkezi yönetim anlayışıyla oluştuğunu ve bunun Osmanlı yönetim biçimini şekillendirdiğini görüyoruz (Karahanoğulları, 2009: 45).

20.yüzyıla gelindiğinde Osmanlı, yönetim biçimi araçlarını ve ARGE çalışmalarını hala Fransa üzerinde yoğunlaştırdığını gözlemliyoruz. Avrupa'nın da aynı şekilde yerel yönetimi ve demokrasiyi etkin bir şekilde, ulusal kimliklerini korumak şartıyla, Fransa'dan aldığı görülüyor. Ve diğer ülkeler de üniter yapılarını sürdürmek koşuluyla, Fransa'yı örnek almaya devam etmişlerdir.

Cumhuriyet Türkiye'si bile reformlara yönelik ilk adımlarını, Fransa benzeri yapmıştır. 20.asır gösterecektir ki, Fransa, uzun yıllar Türkiye'yi birçok alanla birlikte, devlet idaresi başta olmak üzere, yönetsel alanlarda etkisi altına almıştır. Sonraları çıkarılacak olan kanunlarda ve yapılan inkılap ile devrimlerde, bu özelliğini ve niteliğini sürdürmüştür. Önceleri Osmanlı'yı her yönden taklit eden Fransa'dan, şimdilerde Osmanlı Fransa'yı taklit etmiştir. Bu karşılıklı etkileşim ve etkilenim bu şekilde devam ederken, öğretim kurumlarının ve devlet idaresine dair eylemlerin bir hukuka dahil edilmesi gerektiğinin zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu alanda gereksinim duyulan hukuk reformu Fransa'dan devşirilmiştir. Yine Osmanlı'nın son dönemi ile Cumhuriyet dönemine ilişkin Türk idare sistemi kendini hızla yeniledi. Yasama faaliyetlerinde ve Anayasa hukukunda ayrıca kavram ve kategoriler alanında, içtihatların geliştirilmesinde ve yönetim içtihadının atası yine Fransa olduğu görülüyor. Bu da demek oluyor ki, Fransa yönetim sistemi ile Türk yönetim sistemi, hukuk açısından bir benzerlik göstermektedir. Bunun sebebi de uzun yıllar karşılıklı süren etkileşimdir. Yukarıda bahsi geçen yüzyıllara sığan olaylar zinciri ile ve belki de 7 asra yakın, Selçuklu Devleti ile Fransız paralı askerlerinin ilk karşılaşmasından bu yana bir etkileşim ve bir etkilenim söz konusu olmuştur. Bu etkileşimin Osmanlı'ya sirayeti ise kapitülasyonlar vasıtasıyla (Karahanoğulları, 2009: 46).

Osmanlı'nın 1839 Tanzimat Fermanı ve 1856 Islahat Fermanı reform çalışmaları ve Cumhuriyet Dönemi devlet idare sisteminin örgütlenmesinde,

Fransa'nın bir örneklem olarak alınması, beraberinde bir aktarımı da sağlamıştır. Fransa devlet yönetiminden, Osmanlı'ya Fransız yasama merciinden devlet yasaları aktarılmıştır. 1840 tarihli ceza yasası, 1810 tarihli Fransız Anayasal ceza yasası ve 1858 tarihli ceza yasası bunların başında gelir. Bu yasaların tamamı yenilenerek çevirisi yapılmış ve bir tür Türk Ceza Yasası haline gelmiştir. Osmanlı'da 1879 yılına gelindiğinde, 1808 tarihli Fransız Ceza yasasının çevirisi yapılmıştır. Yine 1879 senesi itibariyle 1807 tarihli Fransız hukuku yasası tercüme edilerek 'Usul-ü Muhakeme-i Hukukiye' adında bir yasa çıkarılmıştır. 1850'li yıllara geldiğimiz vakit görüyoruz ki, Osmanlı devletinde çıkarılan 'Kanunname-i Ticaret' yine Fransız Ticaret yasasından örnek alınarak yapılmıştır. Osmanlı'da 1861 yılında yürürlüğe giren 'Usul-ü Muhakeme-i Ticaret Nizamnamesi' hayata geçirilmiştir. Osmanlı'nın Fransa'dan etkilenerek çıkardığı bir diğer kanun, 1863 yılında yürürlüğe soktuğu 'Ticaret-i Bahriye Kanunnamesi'dir (Karahanoğulları, 2009: 47).

Osmanlı devleti, Fransa devriminden sonra Fransa'da gelişen yargısal, anayasal ve hukuksal alandaki tüm gelişmeleri, kendi ülkesine uyarlamaya çalışmıştır. Bununla birlikte Osmanlı'da hukuk devleti anlayışı hızla gelişim göstermiştir. Fransa devletinin etkisinde uygulamaya sokulan yasal düzenlemeler ve çıkarılan tüm fermanname-i şahaneler, bu anlamda önemlidir. Bunun ilk tezahürü olarak Osmanlı Kabine yapısı değişerek, II. Mahmut'la birlikte Divan-ı Hümayun'un yerine, Fransa benzeri bakanlıklar yani nazırlıklar ihdas edilmiştir. Osmanlı devleti 1843 yılındaki bir yasal düzenleme ile Askeri ve Mülki idareleri birbirinden ayırmıştır. Bununla hedeflenen, askerlikle yönetilen memurlukların aynı kişilerde toplanmasını engellemektir. Osmanlı devleti 1858 yılında çıkarmış olduğu bir yönetmelikle, memurların görev ve yetkisi ile birlikte sorumluluklarını da belirlemiştir. Tabii Bütün bunların hepsinden daha önemli olanı Osmanlı devletinin Yerel Yönetime de el atmasıdır. Nitekim Fransa'nın etkisiyle 1864 yılında Vilayet Nizamnamesini çıkarmıştır. Böylece devlet teşekkülünde ilk radikal adımını atarak, devlet hiyerarşisinde Yerel yönetimlere görev vermiştir. Vilayet Nizamnamesi Osmanlı Devleti içerisindeki yönetim erklerini 6'ya (altı) indirgemıştır:

- a. Vilayet yönetimi yani eyalet yönetimi
- b. Sancak yönetimi yani il yönetimi

- c. Kaza yönetimi yani ilçelerin yönetimi
 - d. Nahiye yönetimi yani beldeler
 - e. Karyer yönetimi yani köylerin yönetimi
 - f. Kırsal yönetimler yani Obalar
- (Toktamış, 1992: 58).

Osmanlı durmadan bu yerel yönetim sistemini olgunlaştırıyor idi. 1869 ile 1870'li yıllarda sistem daha işlerlik kazanmıştı. Vilayetler Nizamnamesi 1869 yılında 'İdare-i Umumiye-i Vilayat Nizamnamesi'' adıyla yayımlanarak, bir Osmanlı kentlerinin yönetim düzenlemesine dönüştürülerek geliştirildi. Bu kanunlarla Osmanlı Devletindeki eyalet sistemi değiştirilmiş ve Fransa'daki gibi il yönetim sistemine geçilmiştir. Yerel yönetimlerde Osmanlı, o kadar çok derinden Fransa'dan etkilenmiştir ki, iş sadece kanunların çıkarılmasından ibaret kalmıyor, yerel yönetimlerden İstanbul Beyoğlu'nda bir ilki gerçekleştirerek, 'Belediye' kurmuş ve bu belediye örgütlenmesinde birebir Paris'i örnek almıştır. Dahası bu belediyede resmi dil olarak Fransızca kullanmıştır (Toktamış, 1992: 59).

Osmanlı'nın Fransa'dan aldığı hukuk sistemine bir kez daha bakacak olursak, Danıştay'ın tarihi köküne indiğimizde görülecektir ki, 'Şurayı Devlet' 1868 yılında güncellenmiş ve Fransa örnek alınmıştır. Hatta Fransa'nın baskısıyla 'Meclis-i Valayı Adliye'nin ikiye bölündüğünü görüyoruz. Bu da bize gösteriyor ki, devlet yönetiminde kurulan her sistem, Şurayı Devletin örgütlenmesi dahil, devlet görevlendirmesi çoğunlukla Fransa modelinin etkisinde kalarak şekillenmiştir (Karahanoğulları, 2009: 46). 1839 yılında yayınlanan Tanzimat Fermanıyla birlikte kurulan şurayı devlet sistemi, bir nevi devlet yönetiminden ve denetiminden özerkti. Bu yapısıyla özel bir hukuka bağlıydı. Bu şekilde Osmanlı yargı hukukunun özel bir hal almaya başladığını görebiliyoruz. Bütün bu gelişmelerden şunu ifade edebiliriz ki, Osmanlı devletinde 'Türk German Hukuk Ailesi' oluşmuştur (Zürcher, 2000: 92).

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde oluşturulan Danıştay ve görevlilerinin birçoğunun daha sonraları Fransa'da akademik çalışma yaptığını görüyoruz. Bu da

bize gösteriyor ki, Yüksek Mahkeme üyelerimiz fikir ve düşünce altyapısını Fransa'dan almışlardır (Zürcher, 2000: 93).

19.asırdan itibaren Osmanlı devletinin kamu sistemi ile ilgili tüm yasalar ve düzenlemeleri Fransa'nın etkisinde şekillenmiştir. 19.asır Osmanlı'da bir Batı etkisi oluşturmuştur ve özelde ise Fransa etkisi kendini baş göstermektedir. Batı etkisi Osmanlı'da genellikle kendini askeri alanda, eğitim kurumlarında, yasal ve adli yani Nizamiye Mahkemelerinde kendisini hissettirmiştir. Osmanlı'nın sivil yönetim biçimi de genel olarak Batıdan etkilenerek güncellenmiştir. Diğer kısımlar ise esinlenmek yöntemiyle oluşturulmuştur. Osmanlı devletinin sivil alandaki kurumsal yapılanmasında da, özellikle belirleyici güç olarak yine Fransa'yı görmekteyiz.

Osmanlı'da modernizasyonlar Bakanlıklarda, Danıştayda, Sayıştayda, ve yerel yönetimin erkleri olan Köy İdarelerinde, İl Özel İdarelerinde ve Belediyelerde yapılmıştır (Toktamış, 1992: 75).

Avrupa'da hasta adam olarak görülen Osmanlı, kendini psikolojik olarak bu ithamlardan kurtarmak istiyordu. Osmanlı devlet adamları, dağılmakta olan devlet yapısının ve yeni oluşan ulusal birliğin tamamlaması için güçlenmiş olan Fransa'yı örnek almak suretiyle, bunu geçiştirebileceklerini düşünüyorlardı. Osmanlı aydınları ve devlet bürokrasisinin yöneticileri için Fransa, örnek ideal bir yapı gibi gözüküyordu. Nitekim Osmanlı, en önce ulusal birliğini bu yönetsel organlarla sağlamayı istiyordu. Ancak bunun önündeki en büyük engel, dil birliğinin ve din birliğinin Osmanlı topraklarında olmamasıydı. Bu durum Avrupa nezdinde Fransa'yı tek güç ve bir ilgi odağı haline getirmişti.

20.yüzyıla gelindiğinde Avrupa'da güçler dengesi değişmeye yüz tutmuş ve Almanya güçleniyor, İngilizler ise Fransız devleti ile rekabet eder konuma gelmişti. Avrupa'da Fransa ve İngiltere'den sonra Almanya da İngilizlerin ve Fransızların sahip olduğu sömürgelere sahip olmak istiyordu. Bunun için onlarla var gücüyle rekabet ediyordu. Tam o sıralarda Alman devletinin aradığı imkan Osmanlı üzerinde bulunmuştu. Çünkü Almanya o dönemde Osmanlı'dan Bağdat demiryolu yapım işini almış ve bunun müteahhitliğini üstlenerek, İngiliz ve Fransızların kaygılanmasına sebep olmuştu (Arıkan, 2006: 282). Görülüyor ki, 20.yüzyılda Avrupa'da güçler dengesinde yeni bir yapılanma meydana gelmeye başlıyordu. Fransa ve Rusya bir

blok olmuş, İngilizlerin ve Almanların karşısına çıkıyordu. Almanya ise İtalya ile Avusturya'dan oluşan bir diğer bloğu oluşturmuştu. Osmanlı ise kendi iç yapılanmasını tamamlamaya ve inşa etmeye çalışırken, bu bloklardan herhangi birine dahil olmamıştı. Lakin Osmanlı bu bloklardan herhangi birinde yer almamakla beraber, bu iki bloğun kendi topraklarını paylaşma hevesine girdiğinin farkındaydı. Öyle ki Fransa Fas'ı işgal etmeye kalkıyor, İtalyanlar Trablusgarp'a girme girişiminde bulunuyordu. Osmanlı buna seyirci kalmayarak ultimatolar yayınladı. Ardından Batı'nın Osmanlı topraklarına tecavüzüne Osmanlı karşılık vererek, I. Balkan Savaşı'nı 1912'de ve II. Balkan Savaşı'nı 1913 yılında başlatıyordu. Fransa, Balkan Savaşları'nın çıkmasını destekliyor ve Rumeli'de yer alan Osmanlı vilayetlerinin Osmanlı'dan kopmasını istiyordu. Osmanlı devleti Balkan savaşlarında mağlup olmuş ve bu mağlubiyetinin sebebi olarak, devletin bazı organlarının artık işlerliğini yitirmesine bağlıyordu. Ve bunun yeniden iyileştirilmesi gerektiğine karar vermişti. Lakin Osmanlı, bloklar arasında bir denge politikası da gütmek zorundaydı. Çünkü bu bloklar, Osmanlı'nın 3 (üç) kıtadaki o devasa topraklarına ve yerüstü ile yeraltı kaynaklarına göz dikmişlerdi. Osmanlı bu yüzden bu bloklardan oluşan devletlere karşı, bir denge politikası olması için Osmanlı devlet idare sisteminde, sivil yönetimde, askeri yönetimde, hukuksal yönetimde bir takım ıslahatlar yaparak, bunu sağlamaya ve zaman kazanmaya çalıştı. Ve ıslahatın gerekli olduğu her alanı ıslah etmek ve yenilemek için her iki blokta da yer alan bu devletlere birer görev verdi. (Arıkan, 2006: 283).

Osmanlı devleti donanmanın modernizasyonu ve revizyonunda gerekli iyileştirmeler için İngilizlere görev verdi. Gümrük yerlerini modernize etmek için Fransızlara görev verdi. Ordusunu iyileştirmek için Almanlara görev verdi. Jandarmasını iyileştirmek için İtalyanlara görev verdi. Bu şekilde bu aç göz Batı bloklarına kendini yem etmemek için, Onlara oylama taktiği yapmak istiyordu. Tabii ki bunların hepsini bir anda yapmak için reformlara ihtiyaç vardı. Reformları da yapmak için paraya ihtiyaç vardı. Para ihtiyacını karşılamak isteyen Osmanlı devleti, Fransa'ya başvurdu. Fransa Osmanlı'ya bu parayı verebilmek için çok güç şartlar ortaya koyuyordu. Osmanlı ise bu güç şartları kabul etmemiş ve parayı da alamamıştı. Avrupa'da bloklar arasında gerilimler baş gösterince, Fransa Osmanlı ile ittifak için görüşmeler yaptı. Bu görüşmeler ve anlaşmalar neticesinde Osmanlı,

Fransa'dan borç alarak eksikliklerini giderme yoluna gitti (Karahanoğulları, 2009: 46). Fransa ile ilişkiler yine kötüleşince Osmanlı devlet adamları göreceklendir ki, bu iki Batı bloğu Osmanlı'yı etraflıca kuşatmışlar. Batıda oluşan bu iki bloğun amacı, patlak verecek olan bir savaşta, Osmanlı'nın parçalanabilmesi için cepheyi genişletmekti. Osmanlı ise bu iki bloğa uzak durarak üzerindeki baskıyı azaltmak istiyordu. Ancak bu bloklardan Alman tarafı Osmanlı'yı yanında görmek istiyordu. Çünkü bu şekilde Osmanlı'nın uçsuz bucaksız sınırlarında cepheyi genişleterek, bir diğer bloğa karşı üstünlük sağlanabilirdi. Tam da böyle kritik bir durumla karşı karşıya olan Osmanlı'da, Bab-ı ali baskını adıyla bir darbe gerçekleştirildi. İttihat ve Terakki'nin önde gelen darbeci isimlerinden Enver Paşa, Talat Paşa ve Cemal Paşa askeri bir darbeye, Osmanlı idaresine el koymuştu (Bozgeyik, 1990: 77).

Osmanlı tam bir girdabın içerisindeydi. Bir yandan Osmanlı devleti, idare sistemini yenilemeye ve sistemini güncellemek için gücünü tekrar toparlamaya çalışırken, bir yandan merkezi yönetimini yerel yönetimler ile daha da güçlendirmek için çabalıyor, bir yandan da hiç beklemediği bir şekilde bir askeri darbe ile karşı karşıya kalıyordu. O sıralarda 1909 yılında Sultan, hala Sultan Abdülhamid Han idi. O da Avrupa'da bu iki bloğun oluştuğunun farkında ancak Osmanlı'nın bu iki bloğun çarpışmasıyla kurtulacağına ve gündüzü göreceğine inananlardandı. Ne var ki bu darbeci kişiler, Osmanlı'nın bu öngörülü padişahı olan Sultan Abdülhamit Hanı, baskılı bir meclis kararıyla tahttan indirmişlerdi. Bu Meclis kararını alanlar, Meclis-i Mebusan ile emellerini kamufle etmeye çalışmışlardır. Meclisin ezici çoğunluğu zaten bu ruha sahip ve nihai niyetleri Abdülhamid'i hal (tahttan indirmek) etmekte. Yahudi Emanuel Karasso ve Ermeni başı Aram Efendi Sultan'ın tahttan indirilmesi hususunda, Meclisteki Jön Türkleri ikna etmişlerdir. Meclisteki vekillerin çoğu İttihat ve Terakki Partisinin üyeleriydiler ve dış güçlerin politik destek ve finansal yardımlarıyla meclise girebilmişlerdi. Bunlar Bab-ı aliyi (Başbakanlık) basmış ve bu şekilde yönetime el koymuşlardı. Bu mebuslar, Darbeyi örtbast etmeye çalışmışlardır. Bir gece yarısı Bab-ı ali'yi basıp bakanlardan biri öldüren ve diğerlerini de rehin alan aynı gruptan idiler. Bu kararı verenler bizzat Sultan Abdülhamit Han'ın şahsi parasıyla ve bursuyla Avrupa'da eğitim görmüş mebuslardı. Oysa ki Jöntürkler'den beklenen Devlet yönetimine el koymaları değil, Avrupa'ya gönderilme amaçlarına münhasır, devlet yönetimine dair ilim tahsil

etmeleri idi. Ayrıca yönetim biçimlerini, özellikle de yerel yönetim biçimini Osmanlı ülkesine uyarlayabilmeleri idi. Onlar ise örgütlenmek suretiyle, İttihat ve Terakki içinde yer alarak ve meşru olmayan bir şekilde devlet yönetimine el koymuşlar idi (Bozgeyik, 1990: 78).

Osmanlı daha idari sistemini, yerel sistemini tam oturtamamıştı. Mecliste mebusların çoğunluğunun kararıyla Sultan için alınan 'Hal' kararı ile 27 Nisan 1909 yılından, 1918 yılına kadar Devlet-i Aliye içten ve dıştan yıkılmıştı. Çünkü böyle bir yıkıma gelinmeden önce İttihat ve Terakki yöneticileri, Avrupa'nın büyük devletlerinden korunma ve finanse edilme gibi imtiyazlar almışlardı. Bu imtiyazlar sebebiyle Osmanlı'nın 1909'dan sonra 10 sene gibi kısa bir sürede yıkıldığını görüyoruz. Sebebi olarak yukarıda da belirtildiği üzere, liyakatsiz İttihat ve Terakkicilerin zorla devlet yönetimini işgal etmeleri idi (Bozgeyik, 1990: 79). Bunun yanı sıra, devlet bir yapılanma içerisinde idi ve her alanda bir modernizasyon yaşanıyor, bu durumun daha tamamlanmaması da bir sebep olarak gösterilebilir.

Osmanlı'da zor koşullar yaşanırken, bir de Fransızlar Osmanlı Bankası üzerinde aşırı bir denetim sağlamak istiyorlardı. İki ülke arasında savaş hengameleri yaşanıyor. İttihat ve Terakki devlet yönetimine el koyduğu 20.yüzyılın ilk çeyreğinde (1914), I. Dünya Savaşı patlak verdi. Bu savaşla birlikte gergin olan Osmanlı-Fransız ilişkileri yeni bir boyut kazanmış oldu. Fransa, bloklardan itilaf devletlerinin yanında yer almış, İttihat ve Terakki'nin önderlerinden Enver Paşa'nın aşırı isteği ile de Osmanlı Devleti, Almanya ittifakının yanında yer almıştır (Yavuz, 1994: 29).

Napolyon dönemine kadar olmayan Türk-Fransız savaşı, bu sefer 20.yüzyılın ilk çeyreğinde, Çanakkale'de Türkler ile Fransızlar arasında ikinci kez cereyan ediyordu. Tabii ki bu duruma seyirci kalmayan İngiltere, hemen İstanbul'u ele geçirerek, boğazları kontrol etmek ve bu şekilde Rusya'ya yardım götürmeyi amaçlıyordu. Fransa ile İngilizler kendi aralarında Suriye, Filistin ve İskenderun'u paylaşmış ve buralar Fransızlara bırakılmıştı. İngilizler ise buna karşın Fransa'dan boğazların denetimini istemişti (Armaoğlu, 1991: 407).

20. yüzyılın ilk çeyreğinde bloklar, kendi aralarında Osmanlı'yı parçalamadan önce gizli görüşmeler yapmışlardı. Bu gizli görüşmelerden bir tanesi 23 Mayıs 1919

tarihinde gerçekleşmiş ve bu görüşmeye Fransız gizli memorandumunu adı verilmişti. Bu gizli olan memorandum görüşmesinde, her iki blokta yer alan devletler, Osmanlı'nın durumunu 2 (iki) tür politika ile ele almışlardır. Bu politikalardan bir tanesi, Osmanlı'yı parçalamak, bir diğeri ise Osmanlı'nın siyasi ve toprak bütünlüğüne saygı göstermektir. Ancak parçalamada şu ayrıntılar yer alıyordu. Osmanlı bütünüyle parçalanacak ve bloklar arasında pay edilerek, bölgelere ayrılacak ve bu bölgeler de Milletler Cemiyeti'nin elinde tutularak, bağımsız bölgeler halinde Ulus Devletçiklere dönüştürülecekti. Bütünlüğe saygı politikasında ise Hükümdar sultan olarak İstanbul'da tahtında yer alacak ancak diğer bölgelerin tamamı parçalanacaktır. Böylelikle Osmanlı'yı, Manda Devletlerin himayesine bırakmayı amaç ediniyorlardı. Fransızların bu bloklarla yapmış olduğu bu gizli memorandum adındaki görüşmede, politikayı kendileri belirlemişlerdir. Kendi çıkarlarına yönelik politikalar yürütmeyi hedeflemişlerdi. Bu politikalardan özellikle en tehlikelisi, Fransa'nın Osmanlı topraklarında maddi ve manevi bir miras ve bir veraset sahibi olduğuyla ilgili iddiası idi. Fransızlar özellikle de bunu öne çıkarıyordu. Fransa bu emeline tek başına ulaşabilecek durumda değildi. Blokların desteğine ihtiyacı vardı. Fakat bloklar buna karşı çıkmış ve Fransa blok dışına itilmeye çalışılmıştı. Bunu gören Fransa, daha sonraları Osmanlı topraklarının bütünlüğüne saygı politikasını geliştirmeye çalışmışsa da bunu da başaramamıştır. Fransa'yı bu iki politikaya iten neden ise Osmanlı'nın demiryolu, madencilik şirketleri, Duyun-u Umumiye İdaresi, ekonomik ve mali boyutu, yardımlar, eğitim kurumları ve Fransa dilinin yaygınlığı ile Fransa'nın konumuydu. Fransa, bunların hepsinin üstesinden gelebileceğine kanaat edemiyordu (Yavuz, 1994: 30).

Osmanlı devleti ile ilgili kararı, büyük devletler önceden vermiş fakat ganimetin ne şekilde ve kimler arasında nasıl pay edileceği konusunda kendi aralarında bir takım çekişmeler, sorunlar, kavgalar yaşamışlardı. 2 (iki) blok arasındaki bu çekişmeleri gören Osmanlı Hanedanı, devletin parçalanmasına sebep olan İttihat ve Terakki'nin önde gelenlerinin (Enver Paşa-Talat Paşa-Cemal Paşa) Osmanlı ülkesinin bütünüyle tahrip olmasına sebebiyet verdikten sonra ülkeden kaçmalarıyla, yeniden Devlet-i Aliye'yi kurtarma çabası içerisine girmiştir (Bozgeyik, 1990: 80). Bu dönemde Sultan VI. Mehmet Vahdeddin Han, devlet yönetim sisteminin yeniden inşası hamlelerini, yaveri olan Mustafa Kemal'le bir

görüştüğü ve bu hususta Onunla istişare etmiştir. Hemen akabinde en iyi, en mahir subaylarıyla birlikte Mustafa Kemal'i Bandırma Vapuru ile Anadolu'ya göndererek, Onu 9. Ordu Müfettişi sıfatıyla görevlendirmiştir (Yıldırım, 2004: 5).

Mustafa Kemal ve arkadaşları, İngiliz işgali altındaki İstanbul'da esir halde tutulan Padişah'ın ve Hilafetin şeref ve haysiyetini kurtarmak istiyordu. Ayrıca vatanın her bir karış toprağını geri almak ve kaybolan devlet otoritesini yeniden tesis edebilmek ümidiyle, 15 Mayıs 1919'da Samsun'a hareket etmişlerdir. 19 Mayıs 1919 günü Samsun'a giriş yapmışlardır. Burada bir takım Havzan Genelgesi gibi kongreleri yaptıktan sonra Mustafa Kemal ve Arkadaşları, 21 ve 22 Haziran 1919'da Amasya'ya geçmiş ve orada yabancı işgalcilere karşı, tedbir alınması gerektiğine dair bir Bildirge yayımlamıştır (Öymen, 2003: 99).

Amasya Bildirgesi'nde, Anadolu'nun işgallerden kurtarılması gerektiği, bunun için tedbirlerin alınması noktasında kararlara varmıştı. Bu sırada patlak veren İzmir işgali, Anadolu insanının galeyana gelmesine sebep olmuştur. İzmir'in işgal edilmesi, Anadolu Türk insanının bir infial halinde uyanmasına vesile olmuş ve bir milli birlik ve beraberlik ruhunu oluşturmuştur. İzmir'in işgali Fransız kamuoyunun da gündemindeydi. Fransızlar sessiz sedasız, Anadolu'nun işgal edilmesi planının işleyeceğini düşünüyorlardı. Fransız kamuoyunda Türk sorununa yönelik haberlerin yapılması, Anadolu'nun haklı davasında ülke dışında da ifadelerin oluşmasına vesile oldu. Çünkü İzmir'in işgali demek, Osmanlı'nın parçalanması demektir. İşgalci ittifak grupları kendi aralarında Osmanlı'nın parçalanması ve pay edilmesi noktasında bir anlaşmazlığa girmiş ve kendi aralarında işbirliği noktasında sorunlar yaşamaya devam ediyorlardı. Anadolu hareketinin ve Anadolu insanının düşmana karşı milli birlik ve beraberlik ruhu içerisinde mücadele etmesi, İngiltere ve Fransa'nın işine gelmiyordu. I. Dünya Savaşı'nın hemen akabinde Osmanlı'ya dayatılan Mondros Ateşkes Antlaşması ve yine Osmanlı hanedanına dayatılan 10 Ağustos 1920 Sevr Antlaşması, Osmanlı'nın belini kırıyordu. Çünkü antlaşmaların şartları çok ağırdı. Antlaşma maddelerine göre Osmanlı maliyesi, bir komisyon tarafından işgalcilere devrediliyordu. Buna karşılık Osmanlı Devleti, gizlice Sultan Vahdettin'in emriyle Mustafa Kemal'in önderliğinde Anadolu hareketi başlatmış ve O'na temsil yetkisi vermişti. Mustafa Kemal ve temsilde yer alan arkadaşları, Osmanlı padişahı adına Ankara hükümetini kurmuştu. Ankara hükümeti ilk iş olarak, İstanbul Hükümetine

imza ettirilen Sevr Antlaşması'nı Büyük Millet Meclisinde onaylamayıp reddetti (Soysal,1983:1007). Dolayısıyla hiçbir uygulanır tarafı kalmadı Sevr Antlaşmasının. Bu durumun farkına varan işgal güçlerinden Fransa ve İngiltere durumun hemen farkına varmış, ikili oynadığını düşündüğü İstanbul ve Ankara hükümeti görüşmelerini ve girişimlerini sekteye uğratmaya çalışmıştır.

Fransa Güneydoğu'da, İtalya Akdeniz'de, Rusya ve Ermenistan Doğu Anadolu'da, İngiltere Trakya ve Marmara Bölgesi ile İstanbul yöresinde ve Yunanlılara da İzmir bölgesinde işgal hakkı verilerek, işgallere hız verilmiştir. Lakin İstanbul Hükümeti'nin ve Osmanlı'nın el altından Anadolu hareketine yardım etmesi, silahlar ve mühimmat göndermesi, İngiliz Hükümetini kızdırmış ve bunun üzerine İstanbul'u resmen işgal etmişler, Yıldız Sarayını ve Sultan'ı abluka altına almışlardır. Bu aşamadan sonra Sultan'a ve İstanbul Hükümetine durmadan baskı yaparak özelde Mustafa Kemal'in görevinin feshini ve idamına hükmedilmesini genelde ise Anadolu'daki Kurtuluş Hareketini dumura uğratmak istemişlerdir. Osmanlı, baskılar altında olmasına ve kısıtlı imkanlara rağmen Kurtuluş Hareketine yardım sağlamaya çalışmıştır (Toktamış, 1992: 158).

Osmanlı'ya halifelik ile bağlı olan diğer eyaletlerden özellikle Afganistan bölgesinden, Pakistan bölgesinden, gelen yardım ve destekler, Ankara hükümetinin elini güçlendirmiş ve bu şekilde işgal güçlerine geri adım attırılmıştır. Bu noktada Fransa güneydoğuyu boşaltmış, İtalya Akdeniz'den çekilmiş, Rusya'da Bolşevik İhtilali vuku bulmuş ve Rusya da Doğu Anadolu'dan çekilmiştir. İngiltere de bu duruma fazla seyirci kalamadan ittifak gücü devletlerin ayrılmasıyla çaresiz oda işgal ettiği İstanbul, Trakya ve Marmara'dan ayrılmıştır. Geriye kalan Ermeni ve Yunan güçleri ile de Doğu Anadolu'da 9. Ordu ile Kazım Karabekir mücadele etmiş ve onları sınır dışı etmiştir. Batıda ise Kuvayi Milliye orduları ile düzenli Anadolu Orduları, Yunanlıları İzmir'den denize dökmeyi başarmıştır (Toktamış, 1992: 160).

Fransa, yeni kurulmuş olan Ankara hükümetini tanımak zorunda kalmış ve 1921'de Ankara Antlaşması'nı imzalamış ve Hatay hariç yeni Türkiye sınırlarından çekilmiştir. Bu anlaşma Osmanlı ve Anadolu hareketi için çok önemlidir. Çünkü Bu anlaşmanın 1. maddesinde 1535 yılından 1921 yılına kadar Fransızlara tanınmış olan kapitülasyonlar kaldırılıyor idi. Bu da demek oluyor ki, Osmanlı ve Anadolu hareketi

bağımsız bir ekonomiye kavuşmuş olacaktı. Çünkü Fransa, en son Osmanlı ile imzalamış olduğu 1838 yılındaki ticaret sözleşmesi ile Osmanlı'dan daha fazla ayrıcalık kazanmıştı. Demiryolları, Bankacılık sistemi ve tüm sektörlerde Osmanlı Devleti'nin içerisinde en fazla yatırım yapan ülke konumuna gelmişti. İstatistiksel olarak Fransa'nın Osmanlı içerisindeki gücünü şuradan anlayabiliriz ki, Osmanlı dış güçler içerisinde %50 oranında en fazla Fransa'dan dış borç almıştır (Uçarol,1985:576). 1921 yılı itibariyle durum böyle olunca, Fransa Anadolu hareketi olan Ankara hükümeti ile iyi geçinme yoluna gidip, verdiği borçları alabilme garantisini elde etmek istiyordu. Bu sebeple de Ankara Antlaşması'nı istemese de çıkarları icabı mecbur kalarak imzalamıştır.

Ankara Antlaşmasını içeren maddelere dayanarak, Osmanlı'daki kadar olmasa da Ankara Hükümeti de Fransa ile sosyal hayat alanında, sivil hayat kanunları noktasında yine Fransa'dan yararlanacağını ve kabine işlerinde, siyasal, anayasal, ceza hukuku, belediye, yerel işler ve yerel yönetim konularında Fransa devlet yapısından yine yararlanacağını beyan etmiştir. Osmanlı'nın Yeni Türkiye'sinde çıkarılacak kanunların ve Yeni Türkiye'deki devlet idaresinin ihtiyaç duyacağı mevzuatlar, yönetmelikler, iç hukukun içtihatları ile Yerel Yönetim birimlerinin tam ve sorunsuz uygulaması için kanuni destek Fransa tarafından sağlanacağı temin edilmişti. Böylece bu hengame içerisinde bile, yaşanan bir dünya savaşına rağmen, Fransa ile köprüler yeniden kuruluyor ve yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Selçuklulardan bu yana münasebet kurmuş olduğu Fransızlarla belki 700 yıl sonra dahi yine sivil konularda, siyasal konularda, yerel yönetim konularında, ondan destek almaya devam etmiştir. 3 Ekim 1922'de Mudanya Barış Antlaşması ile İzmir'in Yunan'dan temizlenmesi ve nihayetinde Barış Antlaşması'nın 11 Ekim 1922 günü imzalanmasıyla da Anadolu artık düşmanlardan temizlenmiş gözükmekte idi (Tecer, 2007: 10).

İtilaf Devletleri, Lozan'da yapılacak olan bir anlaşma ile Yeni Osmanlı Türkiye Cumhuriyeti Devletine şartları ağır bir anlaşma imzalatmak istiyorlardı. Anadolu'da başlatılmış olan Milli Mücadele, cephede ve sahada kazanılmış olmasına rağmen, masada Türkiye'ye kaybetmiş muamelesi reva görülüyordu. İttifak işgal güçlerinin dayattığı en ağır maddelerden biri kapitülasyonların devam etmesini istemeleriydi. Ayrıca Osmanlı'dan borçlarını almaya yönelik devletlerin baskı

oluşturması idi. Lozan'da anlaşmaya varılan kapitülasyonların kaldırılmasına karşın, borçların ödenmesi noktası bir sorun teşkil etmişti. Lozan Konferansı'nın bu yüzden ertelenmesine ve 13 Haziran 1928'deki yeni anlaşmaya kadar ara verilmesine karar verilmişti (Tecer, 2007: 11). Ancak dünya bazında 1929'da global bir ekonomik kriz baş gösterdi. Anadolu hareketi olan Türkiye Cumhuriyeti'nin hükümeti borçlarını ödemekte güçlük çektiğini ortaya koyarak, 1933'te yeni bir borç sözleşmesi imza etmek istedi (Soysal, 1983: 1008). Tabii 1929 dünya ekonomik krizinin etkisi Fransa'yı daha çok etkilenmiş ve bu sıkıntıyı ancak Osmanlı'ya vermiş olduğu borçlarının tahsilinde atlatacağını düşünüyordu.

1.4. Cumhuriyet Dönemi

Cumhuriyet döneminde Türkiye'nin Fransa'dan etkilenecek aldığı devlet idare sistemine dair örneklemeler vardır. Fransa 16. yüzyılda (1535) Osmanlı'nın devlet teşkilatlanmasını incelemiş, yazar ve aristokratlar tarafından bu husus ile ilgili iyi niyet mektubu almıştır. Daha sonra da özellikle de merkezi olan dini ve siyasi erklerde Mutlak Monarşiyi, yerel yönetimlerde uygulanan Kadı'lık sisteminin uyarlamasını örnek almıştır (Parlak, 2005: 28). Bugün bu durum devletlerarası etkileşimlerin yoğunluğuna ve müttefikliklerine dayanarak gayet doğal karşılanabilmektedir. O dönemlerde Fransa, Osmanlı'nın müttefiki idi. Ayrıca Osmanlı, çağın en büyük, en gelişmiş devleti olması hasebiyle ve ilişki yoğunluğu sebebi ile de Fransa, devlet idare sistemini Osmanlı'dan çok rahat alıyordu. İleriki tarihlerde tabii ki roller değişti. Cumhuriyet Türkiye'sinde bu sefer Fransa üstünlüğü elde etti. İki devletin 300 yıldan beri etkileşimi çok kuvvetli olunca da Türk aydınlar, yazar ve siyasetçiler Fransa'nın devlet idari yapılanmasını gözlemlemiş ve Türkiye'ye tavsiye ederek, bu sistemi Türkiye'ye adapte etmişlerdir (Caner, 2005: 28).

Fransa'nın Osmanlı borçlarını Türkiye Cumhuriyeti'nden tahsil etme girişimi, Fransa ile Türkiye arasındaki ilişkilerde bir müddet duraksamaya neden olsa da bürokratik görüşmelerle durum tatlıya bağlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti döneminde ilk dönemde Fransa ile olumlu gelişmeler iki görüşmeler ve anlaşmalarla uyum süreci böylece hız kazanmıştır. Bu ilişkilerin ilk tezahürü olarak Fransa 1939'da Türkiye ile bir anlaşma imzalayarak, II. Dünya Savaşı'nın dışında kalmayı kabul

etmiştir. Böylece yapılan bu antlaşma, yeni kurulmuş olan Türkiye Cumhuriyeti'ni II. Dünya savaşından uzak tutmuş ve Türkiye savaşın yıkımından, kıyılarından, sıkıntılarından kurtulmuştur. Fransa'nın ileriki tarihlerde Ermeni terörünü desteklenmesi, Kıbrıs sorununda Rum yanlısı tavır sergilemesi ve Türkiye aleyhtarlığına girişmesi bir müddet daha bu iyimser havayı ortadan kaldırdı. Sonraları Yunanistan'ı savunması ise iyi ilişkileri bitirme noktasına taşıdı. Çünkü II. Dünya Savaşı sıralarında Türkiye, Fransa ile olumlu ilişkiler kurmayı denemiştir. Hatta olumlu bir adım atarak, Türkiye'nin kendisi ile birlikte Avrupa Konseyi ve NATO'da yer alması noktasında bir birlik ortaya koymuştu. Ancak Kıbrıs sorununda Fransa'nın Yunan yanlısı olması, ve Ermeni terörü noktasında Türkiye'yi zor durumda bırakması ve Ermeni meselesini savunması, Türkiye ile olan ilişkileri sekteye uğratmıştır (Emirhan, 1993: 82).

I. Dünya Savaşı öyle bir savaştır ki, dönemin en büyük devletleri olan İngiltere'yi, Almanya'yı, İtalya'yı, Japonya'yı, ve Fransa'yı güç kaybına uğratmıştır (Emirhan, 1993: 82). Tabii ki maalesef bunun içerisinde koskoca bir imparatorluk olan Osmanlı İmparatorluğu da yok olup gitmiştir. I. Dünya Savaşı sonrası yeni bir dönem açılmış ve Dünya, Amerika Birleşik Devletleri ile Sovyetler Birliği açısından 2 (iki) kutuplu bir güç haline gelmiştir. Özellikle Sovyetler Birliği, yeni kurulmuş olan genç Türkiye Cumhuriyeti üzerinde emellere sahip bulunuyor ve boğazların ortaklaşa denetimini istiyordu. Anadolu'dan da toprak talep ediyordu. Bu ve benzeri talepler karşısında kendini savunmasız ve daha güçsüz hisseden Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Batı'dan yana bir tavır koyuyordu. Özellikle de batıya sığınarak, Sovyet belasından kendini koruyabileceğini düşünüyordu (Emirhan, 1993: 84). Batı ülkeleri arasında özellikle de Amerika'nın desteği, Sovyet yayılmacılığına karşın Türkiye açısından, bir kışkırtma sonucu önem arz ediyordu.

1940'lı yıllarda Türkiye'nin Amerika'nın yardımı olmadan ayakta duramayacağı kanısı bilerek ve kışkırtarak oluşturuluyor ve bu konuda vatandaşta kaygı meydana getirilmek isteniyordu. 1945 Temmuz ayında Boğazlar gündemiyle Postdam Konferansı yapılmıştı. Avrupa'daki bu konferansa ABD, İngiltere ve Sovyetler Birliği çağrılmıştır. Boğazlar rejiminin değiştirilmesi konusu gündem olarak ele alınmıştı. Bunun üzerine Fransa bu durumu kabullenmeyeceğini bildiren bir notayı Sovyetler Birliği'ne vermiş. Sovyetler Birliği de kendisi Fransa'ya bir nota

vermiş, bu karşılıklı çekişmeler Anadolu'ya yaramıştır (Penez, 2006: 27). Fransa, bu noktada Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nden yana tavır sergilemiştir. Çünkü Fransa'nın Boğazlar hususunda kendi çıkarı gereği, Amerika ve Sovyetler Birliği'ne başkaldırması gerekiyordu.

Tarih II. Dünya Savaşı'nı gösterir olmuş, Türkiye ve Fransa ilişkileri bir noktada yeniden sosyal ve siyasal örgütlenmelere doğru gitmeye başladı. Bu örgütlenmeler içerisinde Avrupa Konseyi, NATO da var idi. Bu örgütlere Türkiye girerken Fransa'nın hiçbir itirazı olmamıştı. İtiraz etmeyen Fransa, burada Türkiye'den yana bir tavır sergilemiştir. Bu durum Fransa ile Türkiye arasında yeni bir ilişki durumunu ortaya çıkarsa da sıkı bir ilişki tarzı olmadığı da söylenebilir. Çünkü Fransa'nın, Türkiye üzerinde Osmanlı'ya vermiş olduğu borçları tahsil etme çıkarı yatıyordu. Bundan dolayıdır ki Fransa, iyi çocuk rolünü oynuyordu. 1950'li yıllara gelindiğinde, bu sefer Fransa'nın Türkiye üzerinde kültürel bir etkinliği başladı. 1950'lerin sonlarında ise bu etkinlik daha çok ekonomik konularda yoğunlaştı. Sonraları Cezayir sorunu yine ilişkileri gerdi. Türkiye Cezayir'in bağımsızlığı konusunda olumlu bir tutum sergilerken, Fransa istekli davranmayıp, sadece çıkarı gereği önceleri bu tutuma destek verir gibi gözükmüş, daha sonraları Cezayir'i sömürgesi gibi kullanmaya da devam etmiştir (Penez, 2006: 30).

Ulusal ve uluslararası gelişmeler ve Fransa'nın Türkiye üzerindeki bir takım hak ihlallerine göre iki ülke arasındaki ilişkiler, bazen kopma noktasına gelmiş, bazen de bu ilişkilerde pozitif bir ivme kaydedilmiştir. Fransa, Türkiye'nin Avrupa Ekonomik Teşkilatı başvurusuna destek vermiş fakat Türkiye'nin Avrupa ekonomi teşkilatına başvurusunun kabulünden sonra ise geri adım atmıştır. Avrupa görüşmelerinde, Türkiye'ye en sert tavrı takınan Fransa olmuştur (Penez, 2006: 34).

Fransa'nın böyle bir yaklaşımı, Türkiye Cumhuriyeti tarafından beklenmiyordu. Fransa, Türkiye'nin Avrupa Ekonomik Teşkilatına katılımını ekonomik ve siyasal çıkarlarına ters düştüğünden kabul etmiyordu. Türkiye ile sadece ekonomik bir işbirliği yapılmasını öneriyordu. Avrupa'daki gelişmiş devletlerin ticaretlerinin artması, sanayilerinin gelişmesi işgücüne olan ihtiyacı ortaya çıkardı. Bunun sonucunda ise Avrupa, kendi dışında işçi istemeye başladı. Fransa da işçi isteyen ülkeler listesine girdi ve Türkiye'ye muhtaçtı. Karşılıklı

ihtiyaçlar baş gösterdiğinde, Fransa ile ilişkiler normale döndü. Dünya ülkeleri arasında en çok işçi Türkiye'den Avrupa'ya gitmiştir. Özellikle 1970'li yıllarda en çok işçi Türkiye'den Avrupa devletlerinde çalışmaya gitmiştir (Penez, 2006: 62).

1970'li yıllar Türkiye için çok da kolay yıllar değildir. Türkiye'nin iç ve dış sorunları vardır. Yıllar içerisinde Türkiye bu sorunlarla uğraşırken, bir de Avrupa Ekonomik Teşkilatının kendisinden istemiş olduğu normlar ve uygulamalar vardır ki, bunları yerine getirmek çok da kolay olmamıştır. Avrupa toplulukları arasında gümrükler kaldırılmış, ortak tarım politikaları uygulanmış ve kendi işlerinde ekonomik olarak bir güç kazanmış idiler. Türkiye'nin üyelik sürecine balta vuran Avrupa, Türkiye'yi aralarında görmek istemiyorlardı. Türkiye'nin iç sorunlarını bahane ederek, Avrupa Ekonomik Teşkilatına üyeliğinin yetersiz olduğu gerekçesini ortaya koyuyorlardı. Türkiye ise bu dönemde bazı yönetsel, idari ve parasal sıkıntılar içerisinde bulunduğundan dolayı, normal faaliyetlerin dışında, Avrupa Ekonomik Teşkilatı için ciddi bir hazırlık ortaya koyamamıştır. (Penez, 2006: 87).

1970-1980 arası yıllar, Türkiye'de iç isyanların da yaşandığı bir dönem olarak tarihe kaydedilmiştir. Ermeni terörünün de etkisinin genelde dünya, özelde ise Türkiye bazında arttığı yıllardır o yıllar. Türk-Fransız ilişkileri, Fransa'nın Ermenileri desteklemesi ve öteden beri Ermenistan Devletini korumacı politikası ile yine gerildi. Fransa'nın Ermenistan'a Türkiye üzerinden toprak koparılması noktasında söz vermesi ve Ermeniler lehinde dünyada kamuoyu oluşturma çabaları, Türkiye ile olan ilişkilerini bir kez daha sekteye uğramıştır. Fransızlar, Ermenilere devlet kurma sözü vermesi ile birlikte onlara birçok jestler ortaya koymuştur. Örneğin Marsilya'daki Ermeni Anıtı'nı açışları da bu cinsten bir tavırdı (Penez, 2006: 89). Öyle ki Fransa, siyasal emellerine hep Ermeniler üzerinden kavuşmayı kendine şiar edinmiştir. Osmanlı'dan bu yana Ermeniler, Fransızların elinde politik bir argümandır.

Fransızlar kendi ülke sınırları içerisinde yaşayan ve işyeri kurmuş Ermenilerden seçim zamanı onların oyunu alabilmek için onlara yönelik vaatlerde bulunmuş ve onları iç politik bir araç olarak kullanmışlardır. Fransızlar, Ermenilere ara sıra somut jestler de gerçekleştirmişlerdir. Bunlardan bir tanesi de 11 Şubat 1973 yılında Marsilya'da Türkiye Başkonsolosluğu'nun hemen yakınında bir Ermeni Anıtı

açmalarıdır. Ancak Türkiye bu Ermeni Anıtı'nın açılışını protesto etmiş ve büyükelçisini geri çekmiştir (Penez, 2006: 90).

Ermeni kışkırtması Fransızlar tarafından körüklenmiştir. Bundan dolayıdır ki Ermeniler, Türkiye Hava Yolları bürosuna bir saldırı düzenlemiş ve Türkiye başkonsolosluğuna saldırılar yapmış, büyükelçimiz olan İsmail Erzin görev başında 24 Ekim 1975 günü Paris'te Şehit edilmiştir. Vuku bulan bu durum Fransa ile ilişkileri yine germiş ve bitirme noktasına getirmiştir. Fransa'nın Ermeni terörüne yönelik tepkisinin sönük olması, Fransa içerisindeki gösterilerin artmasına ve Fransa içerisindeki Türk temsilcilerimizin çok sayıda saldırıya uğramasına ve zarara uğramasına meydan vermiştir. 1970-1980 arası yıllar Türkiye Cumhuriyeti açısından bununla bitmemiş, bir de sevindirici bir olay yaşanmıştır. 1974 Kıbrıs Harekatı ile Batı karşısında, yaklaşık 300 (üç yüz) yıl toprak kaybıyla gerileme dönemi yaşayan Türkler, Batı Emperyalist Devletlerinden ilk defa ilerleme kaydetmiş ve toprak kazanmıştır. 1974'te Kıbrıs Barış Harekatının emrini veren, o gün Türkiye'sinin Başbakan Yardımcısı Profesör Doktor Necmettin Erbakan'dır ve orduya Emir vermesi ile Kıbrıs yeniden fethedilmiş ve Federe Kıbrıs Türk Devleti kurulmuştur (Yavuz, 1994: 169). Fransa, Rumların hamiliğine bürünerek, bunu bir soruna çevirmiş ve Avrupa Ekonomik Topluluğu içerisinde dahi derhal anayasal düzene Kıbrıs'ın dönmesini ve ateşkesin derhal sağlanmasını ve Türk ordularının ülkesine dönmesini, yoksa ağır ambargolara maruz bırakılacağını beyan ederek, Türkiye ile ilişkilerin seyrini eksiye doğru değiştirmiştir Türkiye bu pervasız istekleri, neye mal olursa olsun şiddetle reddetmiştir (Yavuz, 1994: 170).

Kıbrıs Türk Devleti daha sonra, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti adıyla bağımsız devlet hüviyeti kazanır ve başına da Kurucu Devlet Başkanı olarak Rauf Denktaş atanır. Kazanılan Kıbrıs zaferi, Türkiye'nin en zorda kaldığı bir esnada sevinç yaşamasına vesile olmuştur. Bu durum, genel olarak Avrupa ülkelerini, Amerika'yı ve özelde ise Fransa'yı rahatsız etmiştir. Batı fikir birliği yaparcasına Türkiye'ye ambargo uygulamıştır. Sürece sert tepki gösteren Fransa ile diplomatik ilişkiler bitmiştir (Arıkan, 2006: 282). Bu ambargo döneminin en zor zamanında ve Kıbrıs Harekatı sürecinde Türkiye'ye yardım eden sürpriz iki ülke ve iki devlet adamı vardır ki, bu devletlerden biri Libya ve Başkanı Kaddafi'dir, bir diğeri ise Irak ve Kralı Saddam Hüseyin'dir (Ortaylı, 1985: 121).

Fransa, 1970'ten 80'li yıllara kadar Türk-Fransız siyasi ilişkileri istenilen bir düzeye gelememiştir.. İlişkiler sürekli bir gelgit içerisinde olduğundan, istenilen mesafe kat edilememiştir. Buna sebep Kıbrıs olayları ve Ermeni sorunlarıdır. Çünkü bu noktada Fransa, Türkiye'nin aleyhtarlığını yapmıştır. 1980'li yıllara gelindiğinde her ülkede de yönetimler değişmiştir. Türkiye'de 12 Eylül 1980 askeri darbesi yapılmıştır. Fransa'da ise Sovyetlerin bir uzantısı olan Sosyalist bir Parti iktidara gelmiş ve Meclisin de çoğunluğunu elde etmiştir. Türkiye'nin Sovyetler Birliği'ne soğuk durması, Fransa ile daha yeni ısınmaya başlayan ilişkileri yine soğutmuştur. Fransa 1970'ten 1980'li yıllara kadar durmadan Türkiye'nin aleyhtarı olmuştur. 1980'den sonra Uluslararası cemiyetlerde söz sahibi olmak isteyen Türkiye'ye diplomatik arenalarda ve diplomaside sorun teşkil etmeye devam Fransa, 1983 yılında Türkiye Cumhuriyeti'ni Avrupa İnsan Hakları komisyonuna şikayet etmiştir. Bu durum ise iki devlet arasındaki ilişkileri olumsuz anlamda derinleştirmiştir. (Kızılkaya, 2004: 92). Tarihler 1986'yı gösterdiğinde Fransa, Türkiye'ye ekonomik yaptırımlar yapmaya başlamıştır. Bununla birlikte Türkiye'ye Fransa'dan yeniden kültürel bir etki oluşmaya başlamış Yeniden Türkiye siyasal ekonomik hukuksal ve sivil sosyal hayat noktasında, Fransa'dan örneklemeler almaya devam etmiştir. Bu örneklemeler içerisinde yine yerel yönetimlerdeki belediyenin şeffaflaştırılması ve yönetsel anlamda geliştirilmesi vardır. Tabii ki yıllar geçtikçe, Türkiye ile Fransa iç politikada daha da meseleleri şeffaf bir şekilde tartışır hale gelmiş, bunda bir ilerleme kaydetmeye çalışmışlardır. Çünkü Soğuk Savaş bitmiş, Türkiye 14 Nisan 1987 yılında Avrupa Birliği'ne tam üyelik müracaatında bulunmuştur (Armağanoğlu, 1991: 408).

Fransa ile Türkiye arasında, yeniden bir iyileştirme sürecini başlatmıştır. Bu ilişkiler, bu şekilde bu günümüze kadar gelgitler halinde bir ileri, bir geri şeklinde gelişme göstererek devam edegelmiştir. Çünkü Fransa etki bakımından, Osmanlı'nın son 150 yılına ve Türkiye Cumhuriyeti'nin de yaklaşık 50 yılına damga vurmuştur. Fransa'nın etki alanlarına bir kez daha bakacak olursak: Devlet yapılanması, idari sistem, hukuksal sistem, anayasal, danıştay, yargısal ve sosyal kültürel arenada bir mihenk taşı özelliği göstermiştir diyebiliriz. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti bir Osmanlı bakiyesi ve mirasçısı olduğundan, Fransa'dan Osmanlı neyi ne zaman ve ne şekilde almışsa, aynı yolu ve aynı mecrayı Türkiye Cumhuriyeti de uzun yıllar devam ede

gelmiştir. Yani demek oluyor ki, yaklaşık 300 yıl Fransa Osmanlı'nın uydu devleti iken, maalesef perdeler arkasında şuanda Türkiye Cumhuriyetini de Fransa, bir uydu devlet gibi kullanmak istemektedir. Türkiye Cumhuriyeti de buna mahal vermediği için sürekli ilişkiler gerilmektedir. Bu durum bize gösteriyor ki Türkiye ya da Osmanlı'dan başlayacak olursak, Fransız ilişkilerinin tarihsel arka planına baktığımızda, çok da iyi bir gelişmelerin olmadığı, zaman zaman paradoksal ve derinlemesine bir ilişki karşımıza çıkmaktadır. Bu ilişkilerin baş aktörü yüzyıllar boyunca, yaklaşık 400 yıla yakın Türkler olurken, Osmanlı Devleti'nin güç kaybetmesi ve Avrupa nezdinde hasta adam olarak görülmesi ile Fransızlar bir büyülenme içerisine girmiştir (Emirhan, 1993: 84).

Osmanlı Devleti, hem askeri hem ekonomik gücü ile yüzyıllar boyunca Fransa'yı 4 asır gibi uzun bir dönem kendi periferisinde (yakınında) tutmayı başarmıştır. Osmanlı Devleti, Fransa'da yaşayan Müslümanlar için 400 yıl boyunca Fransızlara kültürünü, ekonomisini ve siyasal alanda derinlemesine her şeyi aktarmayı başarmıştır. Fransızlar, çağın en büyük gücü olan Osmanlı'dan rahatlıkla her türlü gelişmeyi, kültürü, sosyal hayatı, siyasal hayatı, devlet idare sistemini, hukuksal sistemi ve sivil hayat sistemini almıştır (Karahanoğulları, 2009: 46). Her devletin bir doğuşu bir yükselişi, gelişmesi, gerilemesi ve tarihe mal olması söz konusudur. Osmanlı da zamanla kurumsal olarak organlarının zayıflamasıyla çağın gerisinde kalmış, mevcut gücünü yitirmiştir. Osmanlı, yıkımdan kurtulabilmek için devletler arasında denge unsurunu çok iyi çalıştırarak, devletin ömrünü uzatma politikasını 1800 yılından 1922 yılına kadar sürdürmüştür (Emirhan, 1993: 93).

Ekonomik olarak güçlenen Fransa'nın, 1789 yılındaki Fransız İhtilali ile yeni bir süreci başlamıştır. Bu süreç ile birlikte Fransa, Osmanlı'ya ihtiyaç duyulan borcu verebilecek konuma gelmiştir. Tabii ki 'borç veren emir verir' atasözü gereği Osmanlı, Fransa'nın kültürel emperyalizmine maruz kalıyordu. Osmanlı, bu ülkenin milliyetçi akımlarının etkisi altında kalmıştır. Bu etki kendini o kadar derin hissettirmiştir ki politik ıslahatların çıkartılması zaruri olmuştur. Islahatlarla birlikte Osmanlı, yerel yönetimler bakımından Fransa devlet örgütlenmesini örneklemiştir (Karal, 1938: 33). Yerel yönetimde, devlet idare sisteminde daha önceki eyalet yönetiminden vilayet (il) yönetimine geçilmiştir. Merkezi yapıdan kabine sistemine, Divan-ı Hümayundan bakanlık sistemine geçilmiştir. Yerel yönetimler alanında ise

yine Fransa benzeri belediye örgütlenmesine geçilmiştir. Hukuk sistemi bakımından da yine yasal düzenlemeler yapılarak, yargı kurumları oluşturulmaya çalışılmıştır (Şaylan, 1981: 191).

Osmanlı Devleti bütün bunları yaparken amacı kendi çöküşünü durdurmaktı. Fransa'dan sistem örnek alınırken, emperyalist yaklaşımlardan uzak durmak ve buna benzer yaklaşımları ortadan kaldırmak istiyordu. Bütün bu çaba, 3 kıtaya hükmü geçen bir İmparatorluğun yok olmaması için yapıyordu. Ayrıca yapılan bütün ıslahatlar ve çıkarılan Tanzimat Fermanları ile kendine bir hinterland alanı oluşturarak, bünyesindeki 72 millete yaşamsal olanak sağlamaya çalışıyordu. Denge politikasını bunun için daha da elzem görüyordu (Ortaylı, 1985: 81).

Osmanlı Devleti, son yıllarda Avrupa devletlerinin hemen hemen hepsinin, kendisini bir parçalama gayreti içerisinde girdiğini görmüştü. Batılı güçler karşısında denge politikasını iyice güçlendirmeye çalıştı. Bir dizi devlet hiyerarşisi alanındaki reformu hayata geçirdi. Fransa benzeri yerelde de güçlü yönetim oluşturdu. Yasama, yürütme ve yargı alanındaki çalışmalarını hızlandırmaya çalışmıştı. Avrupa devletleri, Osmanlı'nın güçsüz olduğu bu süreçte, Osmanlı devletini bir politik araç olarak kullanmaya çalışmışlardır. Bu politik araçlardan bir tanesi ise genelde Avrupa devletlerinin, özelde ise Fransızların Osmanlı'ya vermiş olduğu yüklü orandaki borçlar idi. Ve geri alabilmek için oluşturdukları muazzam baskıydı. Fransa gibi diğer Avrupa ülkeleri de Osmanlı'ya verdikleri borcu alabilmek için Duyun-u Umumiye (Genel Borçlar İdaresi) adıyla bir yapının oluşması için devlet adamlarını zorladılar. Baskıları azaltmak ve denge politikasını stratejik olarak devam ettirmek isteyen Osmanlı devleti, bir komisyon tarafından yönetilecek olan Duyun-u Umumiye'yi kurdu. Maliyenin kontrolü kendisinden alınan Osmanlı, yine de ıslahatlarla Avrupa'ya uygun, gerçek reformlar yapmaya çalışmıştır (Yavuz, 1994: 31).

Amerika Birleşik Devletleri'nin ve Sovyetler Birliği'nin dünyanın iki kutuplu bir gücü olması ile birlikte, Fransa'nın yeni Türkiye Cumhuriyeti Devleti üzerinde artık etkisi azalmıştı. Türkiye Cumhuriyeti, Fransa'ya mecbur olmadığını anlamıştır. Lakin bu sefer de bir diğer Batı ülkesi olan, Amerika'nın emperyalist istekleri ile karşı karşıya kalmıştır Türkiye. (Yavuz, 1994: 32). Eskiye nazaran ekonomik ve

siyasal anlamda çok da fazla etkili olamayan Fransa, Türkiye ile olan tüm görüşmelerini ve diplomatik ilişkilerini Avrupa Birliği süreci üzerinden yönetmek istemiştir. Fransa, Amerika'nın Türkiye üzerindeki olumlu ilişkilerini her zaman sekteye uğratmak ve Türkiye'nin yeniden kendisine yönünü dönmesini istemiştir. Bunun için de Avrupa Birliği noktasında girişimlerini hızlandırmıştır. Bu girişimlerden bir tanesi de Türkiye Cumhuriyeti'nin Avrupa Birliği'ne tam üye olma sürecine balta vurmak ve bunu sekteye uğratmak ve Türkiye Cumhuriyeti'ni Avrupa Birliği içerisinde görmemek üzerine kendince geliştirdiği politikaydı. Bu politikalarından bir tanesi Ermeni meselesi idi. Uluslararası arenada zaman zaman Ermeni kartını çekerek, Türkiye'yi zor duruma sokmak istiyordu.

Fransa, Avrupa Birliği nezdinde 1970'li yıllardan bu yana Ermeni terör örgütünü, Türkiye üzerine sürme cüretini hep göstermişti. Ermeni kartını kullanarak, Avrupa Birliği'nde yer alan ülkelere Türkiye'nin aleyhinde kışkırtmalar meydana getirmiştir. Avrupa Birliği görüşmeleri esnasında, Kıbrıs konusunda Türkiye aleyhtarlığı yaparak, Türkiye ile ilişkileri geriyordu (Parlak, 2005: 29).

Devlet idare sistemleri bakımından, geçmişte Fransızlar Türk Yönetim Modelini kendisine uyarlamış ve güçlü bir merkezi yönetimin denetiminde kalarak, Yerel Yönetim birimlerini ülkesi bakımından uzun yıllar memnuniyete dayalı bir dayanışma örneği ile sürdürmüştür. Daha sonra da Osmanlı, Fransa'dan yönetim modellerini ülkesi için uyarlamış ve Yerel Yönetimi buna göre şekillendirmiştir. İki ülke birbirinden çok faydalanmıştır. Zaman zaman iki ülkenin birbirinden beklentisi, beklenenin üzerinde olduğu için ilişkilerin çıkmaza girdiği olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Fransa Cumhuriyeti Devleti ilişkileri gelgitler halinde, sorunlu, karmaşık bir ilişki içerisinde olmaya devam etmektedir (Parlak, 2005: 30).

1.5. Nisan 1930 Öncesi Yerel Yönetim Biçimleri

3 (üç) Kıt'ada ve çok geniş topraklarda hüküm süren Osmanlı İmparatorluğu, çok çeşitli dil, din, ırk, renk, adet ve örf ile an'anelere sahip milletlerden oluşuyordu. Bütün ihtişamıyla böylesine bir renk harmonisinden meydana gelen halkını, Osmanlı 6 asırdan fazla, adil bir şekilde, kendi içinde zamanın ihtiyaçlarına göre, yerel yönetimini sürekli güncellemek suretiyle yönetmişti (Ergin, 1936: 64). Ulaşım noktasında, teknolojik bakımdan, bugünle karşılaştırılmayacak kadar yetersizlikler

içinde olan, o dönemlerin dünyasında, bu kadar farklı durumdaki milletleri, şiddet ve tazyike başvurmadan, onlara rıza gösterdikleri normal bir yaşam standardı kazandırma mücadelesi içerisine girmek, basit bir yönetim anlayışının sonucu olmasa gerek. İçerisinde bulunduğumuz 2019 yılına kadar, yaklaşık bir asırdır dini, siyasi, ekonomik, sosyal ve hatta ırkçı tartışmaları ile politik istikrarsızlık merkezi olarak karşımıza çıkan Ortadoğu Topraklarının, Osmanlı yerel yönetimi altında, asırlar boyu barışçıl bir şekilde huzurlu yaşadığı göz önünde bulundurulacak olursa, Osmanlı İmparatorluğu tarihin gerek Cihan ve gerekse İslam medeniyetleri tarihi açısından, sahip olduğu yerin değeri daha çok iyi anlaşılmalı olacaktır. Osmanlı İmparatorluğunun, bu alandaki başarısını, yerel yönetimini sağlam bina etmesi ve bu binanın temellerinin üzerine sürekli bir yeniliği koymak suretiyle geliştirdiği ve olgunluk seviyesine çıkardığı kurum ve kuruluşlarına borçlu olduğunu müşahede ediyoruz (Ergin, 1936: 65).

Yerel yönetim konusunu ele almakla, aslında bir devlet için hayati sırları içinde saklı tutan bir müesseseyi, gün ışığına tuttuğumuzun farkına varıyoruz. Gördük ki, yerel yönetim bir devletin olmazsa olmazıdır. Çünkü Osmanlı idari sistemi içinde, yerel yönetimin geçirdiği safhalar, her dönemi kendi içinde geliştirmiştir.

1.5.1. Yerel Yönetimde Geçirilen Safhalar

- 1.Hisbe ve Muhtesib
- 2.İhtisab ve Muhtesib
- 3.Muhtesib ve Kadı
- 4.İhtisab Nezaretî
- 5.Şehremaneti ve Şehremini
- 6.Belediye ve Belediye Başkanlığı

Yerel Yönetim birimlerinin geçmişine gittiğimizde ve bu idari sistemde geçirilen safhalara bakıldığında, günümüze kadar 6 (altı) safhanın geçirildiğini görüyoruz. İlk Hz. Peygamberin Medine'ye hicretiyle, Site Şehir Devleti idare sistemi içerisinde, yerel yönetimi temsil eden ve uzun yıllar Abbasiler, Emeviler, Memlûklüler, Fatımiler, Eyyubiler, Endülüsler, Safeviler, Büyük Selçuklular,

Anadolu Selçukluları ve akabinde Osmanlılar da Hisbe yerel yönetim biçimini 1281'den 1502 tarihli İhtisab nizamnamesine kadar kullanagelmiştir. 1502 senesinde çıkarılan Kanun ile bir Bursa Nizamnamesi yayımlanmış, böylece İhtisab ve Muhtesib devlet yerel yönetiminde bir müddet devam etmiş olduğunu görüyoruz (Zeydan, 1328: 77).

Yerel yönetim olarak sonraları Kadı, Osmanlı devlet yerel yönetim biriminde görülüyor. Ardından devlet idare sisteminde ‘İhtisab, Muhtesib ve Kadı’lık birimleri gelişmeler karşısında güncelleniyor ve kolluk görevlere ayrılıyor. 1682 tarihli Terazicibaşı İstanbul'a ait bir defterde, belirtilen Berat-ı Hümayun'da verilen bilgiler, gösteriyor ki ihtiyaçlar hiyerarşisi ne kadar büyüyor ve çeşitleniyorsa, devlet idare sistemi de o oranda gelişiyor ve güncellenerek güçlendiriliyor. İhtisab Nezareti bu güncelleme neticesi itibariyle 1826'da teşekkül ettiriliyor. Osmanlı devlet yönetimi Tanzimat Fermanıyla birlikte Batı anlayışından etkilenerek Şehremaneti'yi 1839'da kuruyor. Ve nihayetinde 3 Nisan 1930'da da Belediye kanunu olarak yayımlanıyor ve kanunlaşarak, bugünkü Belediyelerin temelini atıyor. Bütün bu sistemler, geçmiş müslüman devletlerde ve Osmanlılarda olduğu gibi diğer Türk Devletlerinde de kullanılmıştır. Yerel yönetimlerin gelişimi devletlerarası geçişlerde görülüyor ki aynı sistemin sistematik olarak ve geliştirilmek suretiyle ve sadece isminin, ünvanının değiştirilerek, kullanıldığını ve devamlı da güncellenerek günümüze kadar geldiğini görmekteyiz. Yerel yönetim biriminin devlet idare sistemi içerisinde uzun dönemlerde safhalar kaydettiğini söyleyebiliriz (Zeydan, 1328: 78).

Büyük Selçuklu Devletinde ve Anadolu Selçuklularında da aynı sistemin küçük ölçüde yapılan değişikliklerle kullanılageldiğini gözlemliyoruz. Osmanlılarda, Büyük Selçuklularda ve Anadolu Selçuklularında kullanılan bu sistemin adı "İhtisab", günümüz Türkçesinde Yerel Yönetim. İhtisab müessesesinin yani kurumunun başındaki kişiye "Muhtesib", yani Belediye Başkanı deniyordu (Eşrefoğlu, 1973: 5).

Yerel Yönetimi incelerken geçmişte Türk İslam idare anlayışında İhtisab kurumunun, İslam Medeniyetiyle birlikte inşa olduğunu görürüz. Miladi 620 yılı Medine'ye Hicret itibariyle, İlk kez Medine'de uygulanan bu kurumun yani müessesenin, daha sonraları da kurulan İslam Devletlerinde de mühim bir yer aldığını

ve Hz. Peygamber döneminden itibaren var olduğuna kaynaklarda şahit oluyoruz (Atar, 1979: 108). Müşahade ettiğimiz o kurum "Hisbe"dir. Hisbe yani o dönemin yerel yönetimi bir beldeyi, yöreyi, bir şehri veya kaza konumundaki yerleşim birimini, iyiliklerin yaygınlaştırılması, kötülüklerin ortadan kaldırılması amaç ve gayesini güderek yönetiyordu. Bu görevini halkın tüm zaruri ihtiyaçlarını karşılayabilme, ictimai hayat içerisinde sağlıklı bir çevre, maişet için refah, sosyal hayat için herkesin birbirinden emin olduğu, güven duyduğu ortamları var edilebilmek için çalışan bir Hisbe Teşkilatı karşımıza çıkıyor. Hisbe kurumunun, müessesinin başındaki adama ise Muhtesib deniliyor ki, o da günümüz Türkçesiyle Belediye Başkanı oluyor. Daha sonraları ise Hz. Ömer, devlet idari sistemi içerisinde bu sistemi biraz daha geliştiriyor (Bilmen, 1969: 98).

1400 yıl öncesinden, yerel yönetimin müslümanlarda bir yönetim biçimi olarak oluştuğunu görmekteyiz. Sırasıyla bu Hisbe yani yerel yönetim şeklinin Abbasiler'de, Endülüste, Fatimiler'de ve Memlûklüler'de var olduğu gibi Müslüman Türk Devletleri'nde de devlet idari sistemi olarak yer almıştır. Konumuz olan "Yerel Yönetimlerin Spora Katkısı ve Gençlik Politikalarının İncelenmesi" olması hasebiyle sadece konu başlığının ilk iki cümlesi olan Yerel Yönetim'in iyi anlaşılması ve ana konu bütünlüğünün sağlanması açısından, "Yerel Yönetim"i biraz genişletme gereği hasıl olmuştur. Bu babta müslüman ülkelerin tamamında değil, hatta Türkiye şehirlerinin tamamını dahi kapsamayan ve sadece "Konya Merkez Yerel Yönetimi"nin sorumluluğunda olan ve en çok Genç sirkülasyonunun olduğuna inandığımız Gençlik Merkezi odaklı bir çalışmanın özelini incelerken, yerel yönetimin geçmişine genişçe ve doyurucu bir açıklamayla değinmek gereği duymuş oluyoruz. Mamafih yukarıda bahsini ettiğimiz ülkeler ve devletler yerel yönetimin geçmişini öğrenmemiz açısından konumuz için sadece bir örneklik teşkil etmektedir. Zira bu ülkelerde de Osmanlı'da da Hisbe denilen yerel yönetim şeklinin, sonraları İhtisab adını aldığını görebiliyoruz. İhtisab'ın da o dönemlerde Yerel Yönetim olduğunu biliyoruz (Bilmen, 1969: 99).

1.5.2. Yerel Yönetimde Hisbe ve Muhtesib

Hisbe , bir yerel yönetim şeklidir. Kendi şahsına münhasır dönemlerde devlet idare sisteminin adıdır. Hisbe, kelime anlamı itibariyle 'hüsn-ü tedbir' anlamına

gelmekte olup, günümüz Türkçesiyle yönetimde güzel tedbirler almak demektir. Hisbe müessesini yöneten kişiye ise Muhtesib denirdi. Muhtesib, şehir hayatının aksamadan devamından ve tebasının ihtiyaç duyacağı her alanın ihyasından sorumludur. Hisbe Teşkilatı, yeri geldiğinde halkın eğitim işlerini düzenlemekte, yeri geldiğinde de çarşı-pazar işlerine işlerlik kazandırmakta ve huzur ile asayiş tertip etmektedir. Hisbenin başındaki kişi dini hayata özellikle önem göstermekte ve sosyal hayatın İslam Hukuku çerçevesinde gelişmesini takip etmektedir (Kavakçı, 1975: 25).

Muhtesib yani yerel yönetici olan Belediye Başkanı, iyilikleri yaymak ve sorumluluğundaki kente iyi hasletlerin hakim olmasını ve kötülüklerin de kendi şehriden uzaklaşmasını kendine görev addettiğini öğreniyoruz. Çünkü o dönemin devlet idare şekli bunu gerektiriyordu. Bu şekliyle Hisbe'nin, bir yerel yönetim olduğu ve başındakinin de Muhtesib olduğunu görüyoruz. Muhtesib, yetkilerinden yola çıkarak, halkın huzurunu teşekkül etmede ehemmiyet ölçüsünde bir rol üstlenmiş devlet görevlisidir diyebiliriz (Kavakçı, 1975: 26).

1.5.3. Yerel Yönetimde İhtisab ve Muhtesib

İhtisab, yerel yönetim anlamında bir devlet idare sistemi olarak teşekkül etmiştir. Muhtesib ise yine yerel yönetimi idare eden Belediye Başkanını temsil etmektedir.

Osmanlı Devleti, 3 kıtada hakimiyet sürdürdüğünden ve büyük toprakları coğrafyasında barındırdığından, merkezi yönetimin çok güçlü olması gerekiyordu. Bunu da şehir yöneticileri vasıtasıyla başarıyordu. Ve bu hususta esinlendiği prototip insandı, insan organizmasıydı. Yani insan beyninin sinir uçlarıyla yönettiği bütün bir vücudu, nasıl ayakta tuttuğunu ve nasıl dengeli yaşattığını göz önünde bulundurmuş ve böylece şehir yöneticilerinin aynı bu şekilde görevlendirildiğini ve asli görevlerini de bu şekilde icra ettiklerini gözlemliyoruz. Çünkü devletler de bir insan gibidir doğar, büyür ve ölürler. Osmanlı da bu şekilde davranmıştır. Bu İmparatorluğu insan organizmasına benzetmiş ve insan beyninin nöronlarını şehir yöneticileri gibi algılamıştır. Ve Yöneticilerinin bu görev anlayışına sahip olmasını sağlamıştır. Adeta insan organizmasını kendine örnek bir prototip kabul etmiş ve yönetimini bu şekilde kurmuş gibiydi. Bu sebeptendir ki, ilk başlarda yerel yönetim,

hisbe adıyla teşekkül etmiş, sonraları kapsamı gelişmiş ve İhtisab Teşkilatına dönüşmüştür.

İhtisab kurumu ve bu kurumun başındaki Muhtesib, Osmanlı kent merkezindeki günlük yaşamın icrasında büyük ölçüde rol almıştır. Özellikle esnaflar noktasında sınırsız yetkiyle donatılmıştır. Muhtesib, günlük hayat içerisinde ticaret, kazanç, refah, maişet, geçim konularında halkına müreffeh bir hayatın sağlanmasında büyük görevler üstleniyordu. Bu görevi üstlenen kişi, Hisbe Teşkilatındaki gibi Muhtesib idi. Muhtesibin bu görevlerinin yanı sıra Merkezi atamayla görevlendirildiği için genişçe bir yetkiye sahipti. Muhtesib yani o dönemin Belediye Başkanı, okulları denetler, öğrencilere yapılan haksızlıkları yerinde dinler, çözümler üretir, sorunları giderirdi. İhtiyaçları karşılar ve öğrencilere dayak atılmasını men ederdi. Ayrıca Öğretmenlerin gönlünü hoş eder ve öğrencilere karşı nazik olunmasını, öğrencilere Adab-ı Muaşeret kurallarının yani görgü kurallarının iyi öğretilmesini; geleceğin inşası için vicdanlı nesillere ihtiyaç olduğunu Muallimlerine salık verirdi. Bu görevlerinin yanı sıra Muhtesib, çarşıların asayişini sağlamada, düzen ve dirliğin intizamını teşekkül ettirmede de sorumluluk yükleniyordu. Bununla birlikte pazar ile çarşıda ölçü ve tartıya fesat karıştırılmaması için önlemler almaktan da sorumluydu. Ve bir savaş esnasında düşmanlarının eline geçebilecek, kendi aleyhlerinde kullanılacak savaş malzemelerinin tebaya satışını sınırlar ve teftiş ederdi (Hayat Tarih Mecmuası, 1976: 1-7).

Osmanlı Devlet idare sistemine yerel yönetim birimi olarak mutasarrıfluğun gelmesi, ihtisab müessesesinin gelişmesi ile olmuştur. Zira Osmanlıya, Arap devlet idare sistemi anlayışından geçen İhtisab yerel yönetim sistemi, Osmanlı'da daima ehemmiyetini koruyan ve halkın sağlıklı biçimde varlığını sürdürmesini sağlayan önemli kurumlardan biri olmuştur (Hayat Tarih Mecmuası, 1976: 1-7). Çünkü Yerel Yöneticiler toplumlarda hususiyetle sosyal hayatın düzenini sağlayan ve kontrolü tertip eden kişiler olarak ön plana çıkmaktadırlar. Bunun sağlanmasında birçok kanalın var olduğu ve buna bağlı pek çok kurumun da olduğu bilinmektedir.

1.5.4. Yerel Yönetimde Muhtesib ve Kadı

Osmanlı mülki idare sisteminin en küçük birimi Kaza idi. Günümüz Türkçesi ile İlçe. Bu birimi yöneten Kadı'dır. Çok kişi Kadı'yı sadece Hakim sanır. Kadı'nın

üç görevi vardır: Mülki-Beledi-Adalet. Türkçesi: Kaymakam - Belediye Başkanı - Hakim (Cevdet, 1309:84).

Kadı, devletin bütünlüğünü sağlamada temel unsurlardan biriydi Osmanlı yönetim sistemi içerisinde. Bu şekilde yürütme ve yargı ayrılmakta idi. Böylece Beylerbeyi ve Subaşların bölgede tek yönetici olmalarının da önüne geçiyordu Kadı.

Kadıların görevleri arasında günümüz Belediye görevleri benzeri bir yapı gözümüze çarpmakla beraber Kadı, merkezden gelen emirlerin tebaya ulaşmasını ve duyurulmasını sağlıyordu. Kadı, Halkın şikayetini merkeze ulaştırıyordu. Kaymakamlık, Hukuki işler, Nikah işlemleri, Doğum ve Ölüm işlemlerini de yürütüyordu. Vakıfların işleyişini ve kuruluşunu takip ediyordu. Yol, su, tamirat işleri, Sarayın ve Enderun'un ihtiyaçlarını tedarik etmekle de görevliydi. Bazen de saha raporları hazırlayıp merkeze sunma gibi hem adli hem de mülki görevleri yapardı.

Osman Gazi'nin 1324 miladi senesinde Dursun Fakih'i Bilecik'e atamasıyla, ilk kadılık böylece yerelde başlamıştır. Bir yerel yönetici olan kadılık makamının icapları noktasında İstanbul'a bakacak olursak, Dersadet denilen Suriçi'nin kadısına "İstanbul Kadısı" denirdi. İstanbul'da her mahalle bir Cami etrafında kurulurdu. Caminin ismi de mahallenin ismi olurdu. 1670'lı yıllarda İstanbul'da 250 mahalle vardı. Kadı'nın bu kadar mahalleye yetişecek imkanı yoktu. Kadı'yı mahallede İmam temsil ederdi. İmam mahallenin ölüm, doğum, evlenme boşanma kayıtlarını tutardı. Belli zamanlarda bu kayıtlar kadılık makamına giderdi. Bu şekilde İstanbul'un ve diğer şehirlerin yerel yönetimi, İstanbul'un fethinden Tanzimat Fermanına kadar Kadılardaydı (Amicis, 1874).

Kadı, yerel yönetimi Adli ve Mülki görevlerinin yanısıra beraber yürütmüştür. Bu süreçte sadece İstanbul'un kent yönetiminde 422 kadı görev almıştır. Bunların da ilki Kadı Hızırbey Çelebi'dir. Ayrıca Rumeli ve Anadolu Kaza Kadılıkları da var idi. Ancak bu kadılıkların makamca en yükseği konumunda olan İstanbul kadısı bazen Divan toplantılarına katılırdı, diğerlerinin böyle bir hakkı yoktu (Hammer, 1330).

Fatih Kanunnamesinden sonra Kadılık Makamı, Teşrifatta Defter eminden sonra ve Reisülküttaptan önce gelmeye başladı. Osmanlı'da yerel yönetimde kadılık

sistemi gerek İstanbul'da, gerekse Rumeli'de ve gerekse de Anadolu'da Tanzimat Fermanına kadar sürmüştür.

1.5.5. Yerel Yönetimlerde İhtisab Nezareti

Osmanlı devlet idare sisteminde II. Mahmut bir mihenk taşıdır. Devlette köklü değişiklikler o zaman yapılmıştır. Bütün Devlet nizam-ını Sultan II. Mahmut 1808 ile 1839 tarihleri arasında elden geçirmiştir. Gördüğü nizam-ı bizzat verdiği "Ferman-ı Şahane"leriyle ihdas eylemiştir. Bilhassa herkesin bildiği üzere devlette bir kambur ve kangrene dönüşen Yeniçeri Ocağını 1826'da ortadan kaldırmak suretiyle, devlet kurum ve kuruluşlarına işlerlik kazandırmıştır.

Yeniçeri Ocağının kaldırılmasıyla, kent yönetiminde daha geniş yetkilerle, kontrolü ve asayiş ile yönetsel işleri görecek yeni bir devlet idare teşkilatının ihdas edilmesi gerekiyordu. İlk başlarda ihtisab, muhtesib, ve yahut 'İhtisab Ağası' düşünülürdü. 'İhtisab Emni' lakabı ile yerel yönetimde şehirlerin yöneticisi belirlendi. Ve bu konumda olabilecek olan emin kişiler, liyakat esasına göre tespit edilerek bulundu. Belediye Başkanı anlamını taşıyan ve İhtisab işini yürütecek kişilere, 1826 senesi ibaresini taşıyan Nizaname ile "İhtisab Nazırı" payesi ve ünvanı verildi. Bu düzenlemenin hükmü gereğince kurulan İhtisab Nazırlığı Kurumu, o günün Başbakanlığı olan Sadaret'e bağlanmış oldu (Toprak, 1990: 21).

İhtisab Nazırlığı bir nevi bakanlık demek oluyor ki, günümüz Türkçesiyle tam karşılığı 'Belediye Bakanlığı' olmaktadır. Bu da demek oluyor ki, o dönem Yerel Yönetim olarak belediyeler, doğrudan bakanlık olduğundan, işlerin takibi ve bütçelendirme hızlandırılmıştır. Belediye başkanlarının kıymet ve harbiyeleri artmıştır toplum nezdinde. Belediye Başkanının itibarının artması oranında, görev ve yetki alanları da o oranda artmış ve genişlemiştir. Bu itibarla yerel yöneticinin görevlerine ekonomik ve sosyal yaşamla ilgili görevler, Din işlerini yürütmekle ilgili işler, Adli işlerle ilgili işler, Pazarla ilgili işler, Camilerle ilgili işler, Yollarla ilgili işler, Hamamlarla ilgili işler, Esnafın kontrolü ile ilgili işler, İş yeri açma ruhsatı ile ilgili işler, Vergi toplama ile ilgili işler, Belediye gelirlerinin harcama yeri ile ilgili işler, Kıyafetler ile ilgili işler, Fiyat tesbiti ve kontrolü ile ilgili işler, Miskinlerin Tespiti ve Mal dağıtımını ile ilgili işler, Fırın ve Kasapların denetimi ile ilgili işler, Meyveciler ile Sebzeciler ve Hammallar ile ilgili işler, Hayvanlar ile ilgili işler,

Taşıma ve Taşıma ücretleri ile ilgili işler, Esirler ile ilgili işler, İstanbul iaşesi ile ilgili işler eklenmiştir (Medhal, 1970: 23).

1.5.6. Yerel Yönetimde Şehremaneti ve Şhremini

Tanzimat Fermanından sonra, Yerel Yönetim Kadılık görevi olmaktan çıktı. Osmanlı'da Belediye Teşkilatları olarak adlandırılan "Şehremaneti" kavramı, 1853'lü yıllarda henüz daha resmiyet kazanmadan karşımıza çıkmaktadır. Tanzimatla birlikte Kadı'nın görev olarak yürüttüğü Belediye Teşkilatlarında yeni bir süreç başlatıldı. "Şehremaneti " yani "Şehir emaneti" denilen şehirler kuruldu. Bu da şehirlerin emanet edilmesi anlamını taşıyordu. Bu emanetleri alacak kimseye de "Şhremini" dendi. "Şhremini"nin günümüz Türkçe karşılığı emin kimse, güven duyulan anlamını taşıyordu. Şhremini günümüz Belediye Başkanı kavramının karşılığı idi ve bu şekilde adlandırıldı. İlk Şehremaneti Teşkilatı yani Yerel Yönetimde, yeni süreç olarak karşımıza müstakil Belediyecilik, 1855'te güncelleştirildi, yenilendi ve kuruldu (Öno1, 1975: 49).

Şehremaneti "Belediye" olarak kurumsallaşmış, Şhremini de "Belediye Reisi" olarak kurumsallık kazanıyordu. Osmanlı'da Şehremaneti 16 Ağustos 1855 senesinde resmi olarak yürürlüğe girdi. Böylece Vilayetlerde ve Kazalarda yeni bir idari sistem kurulmuş oldu. Cumhuriyet Türkiye'si ifadesiyle, yerel yönetimi yakından alakadar eden beledi işleri yerine getirmek üzere, yeni bir teşkilat doğuyordu (Kazıcı, 2014: 35).

Osmanlı'nın Belediyeleri Kadı ile yönetmeyi bırakmasına sebep Avrupai sistemlerden etkileşimdir. Nitekim Avrupa Devletlerinin de yer aldığı Kırım Savaşı sıralarında, yabancı uyruklu bürokratların sıkça İstanbul'a gelip konaklamaları ve Belediyeye münhasır bir kurumsallaşmayı, Osmanlıya sıkça tavsiye etmesi bu gelişmeyi ortaya koymuştur. Dahası Osmanlıda Belediyeleri kurmak için İngiltere, Fransa ve İtalya esin kaynağı olmuştur. Kadıların görevinin lağvedilmesi, o dönem için bir boşluğu doğurmuş ve Yerel Yönetimlerde sıkıntılar hemen baş göstermiştir. Bu görevin nasıl icra edileceği elzem teşkil ediyordu. Zira kanalizasyon işleri, kaldırım işleri, temizlik, işleri, ve aydınlatma işlerinin denetimi ve bu işlerin görülmesi aciliyet arz ediyordu. İşte bu elzemiyet ve kaygı ile Avrupa'ya bakıldı. Belediye Başkanlığı teşkilat yapılanmasında İngiltere, Fransa ve İtalya örnek alındı.

Ve müstakil Belediyeler Şehremaneti adıyla tez elden kurulmuş oldu (Ortaylı, 1974: 19). Takvim-i Vekayi'nin 2 Zilhicce 1271 Hicri senesi ve 529 sayılı gazetesinde Devletin resmi gazetesi Şehremaneti'nin kurulduğunu resmi ağızlardan şu satırlara yer vererek duyuruyordu: ‘‘Dersaadet ve bilad-ı selasete muvattın ibadullahın kaffei-i havaic-i zaruriyetlerinde teshilat-ı mukteziyenin kema yenbağı icrası vesair hüsniyat-ı belediyenin esbab-ı icabiyesinin istihsal ve ifası hususlarının nizam-ı kaviiyeye rabtiyle ve Şehremaneti ünvanıyla bir me'muriyet-i cedide yapılması ve icab edenlerden mürekkeb ‘‘şehir meclisi’’ namıyla bir meclis dahi teşkil olunması...’’ şeklinde Osmanlı devlet hiyerarşisi içerisinde, bir memuriyet oluşturulduğu tüm Osmanlı tebasına aktarıldı (Eryılmaz, 1996: 1). İlk İstanbul'dan başlandı. Sene 1855 ve İstanbul'un ilk Şehremini Pepe Salih Paşa oldu. Tanzimattan I. Meşrutiyete kadar İstanbul'un Yerel Yönetiminde 20 Şehremini yer aldı. Bu durum diğer Kaza ve şehirlerde de uygulandı (Ortaylı, 1974: 20).

Yerel Yönetim birimi olan Şehremininin görevleri arasında, Kadı'nın yapmakla sorumlu olduğu Adalet ve Kaymakamlık gibi bir görev yoktu. Ancak günümüz Belediyecilik anlayışını çoğunlukla ortaya koyuyordu. Şehreminiler, sadece Saray ve Devlete ait binaların onarımı, Sarayın ve Enderun'un ihtiyaçlarını temin etme, hastane arabalarının tamirini üstlenme, alaylarda lazım olan mühimmatın tedarik edilmesini sağlama, nakliyat ambalajlarının yapımı, su işleri, temizlik işleri, yol işleri, ambar işleri ile mimari ile görevlendirilmişlerdi. Yerel yönetimde Şehreminilik teşkilat yapılanmasında 1855'lerden 1923'lere kadar bazı değişiklikler geçirdi. 1867'de Şehreminlik Teşkilat yapılanmasındaki köklü değişiklikler ile günümüz Belediyecilik biriminin temelleri de atılmış oldu (Ortaylı, 1974: 21).

Şehremini Meclis yapılanması günümüz Belediye Meclisi yapılanmasından kısmen farklıydı. Bir Şehremininin başkanlığında iki de yardımcısı görev alabiliyordu. Şehremini meclisini ise o şehrin halkının ve esnafın ileri gelenlerinden karma bir meclis teşkil ediyordu. Osmanlı Devletinin her kasaba ve şehrinde Şehremaneti adıyla belediye teşkilatları kurulmuştu. Ancak Şehremaneti tabiri Cumhuriyet devrinde kabul edilen bir kanun maddesi ile 1930 yılında yerini ‘‘Belediye Başkanı’’ tabirine bıraktı (Önel, 1975: 83).

Osmanlı Devletinde Yerel yönetim birimleri bünyesinde de Spor ve Gençlik çalışmaları var idi. Lakin günümüz Yerel yönetimlerinin bünyesinde barındırdığı kadar çok çeşitlilik arz etmiyordu. Ancak hem Kadılık döneminde, hem de Şehreminilik döneminde kayda değer Yağlı güreş sporları, ok atıcılığı sporları, at biniciliği sporları, cirit, kılıç kullanma sanatı sporları, yüzme ve futbol bunlardan birkaçı olarak sayılabilir.

1.6. Türkiye'de Yerel Yönetim Birimi Olarak Belediye

3 Nisan 1930 senesi ve 1580 numaralı kanunla Türkiye'de yerel yönetim birimi olan Şehremaneti kaldırılmıştır. Şehremanetin yerine Türkiye'de yerel yönetim birimi olarak Belediye kurumu kurulmuştur. Şehremininin yerine ise Belediye Başkanı ünvanıyla bir statü ihdas olunmuştur (Lewis, trc. Önel, 1975: 84).

Türkiye halkının sosyal ve kültürel hayatında, yerel yönetim bakımından çok önemli ve büyük bir yeri olan Belediyelerin, teşkilat olarak günümüze ulaşmış olan bu şekli, küçük nüans farklılıklarıyla, Batı'nın da ulaşmış olduğu, yeni bir gelişmeye kadar son şeklidir. Batı'daki Belediyelerin iş ve işleyişine baktığımızda, Başkanların görev ve yetki alanlarında hemen hemen aynı ritüeller görülmektedir.

Yerel Yönetim birimini temsil eden Belediye Başkanının Aday Adaylık süreci, Temayül süreci, Adaylık süreci, seçime girmesi ve Başkanın seçilme süreci, Belediye Encümenliği, Belediye Meclis Üyeleri ile görevleri, yetki alanları, görevden ihraç süreçlerinin hepsi 'Avrupa Birliği Normları' esas alınmak suretiyle sürekli güncel tutulmaya çalışılmaktadır. Avrupa ile neredeyse benzer kanunlarla Türkiye yerel yönetimi ile özdeşlik göstermektedir. Osmanlı sonrası 'Devlet Bürokrasisi', hemen birden yani sıfırdan teşekkül etmiş değildir. Hep bir önceki devlet yapılanmasına bakılmış, burada yer alan bürokratik yapılar, toplumun da yapısı göz önünde bulundurulmak kaydı ile ve çağın ihtiyaçlarına cevap verme durumuna göre örnek alınmıştır. Bir takım kurumlar kademeli olarak dönüştürülerek, yeni devletin organları olarak ihdas edilmiştir. Osmanlı'dan devşirilen yapılar ile kamu kurum ve kuruluşları, bu şekilde kendisine Cumhuriyet Türkiye'sinde hayat bulmuştur. Osmanlı Yerel Yönetimine bağlı olan kurumlarından 'Kızılay', Hilal-i Ahmer'den dönüştürme bir kurum olarak 1868'den beri hizmetini şimdi de Türkiye'de vermektedir. Yine Cumhuriyet Türkiye'sinde Osmanlı'dan bu yana halen aktif olarak

faaliyet gösteren İtfaiye Teşkilatı, Emniyet Teşkilatı, Jandarma Teşkilatı, Ordu Teşkilatlanması ve burada saymaya gerek duymadığımız birçok yapılanma halen ülkemizde çalışmakta ve çalıştırılmaktadır.

Yerel Yönetimlerde halkı ilgilendiren yasalar, devlet hiyerarşisi içerisinde ve kurumların işleyiş biçimini belirleyen kanun, yönetmelik, yönerge, genelge tüzüklerin küçük değişikliklerle, 1930'lu yılların Türkiye'sinde bile aynen devam ettiğini görmekteyiz. Bu da gösteriyor ki, Türkiye Cumhuriyeti kamu kurum ve kuruluşlarıyla 1930'lu yıllara kadar, yeni yasaları çıkarıncaya dek çok kez Osmanlı Devleti yasalarıyla yönetilmiştir. Bu durum bize, Osmanlı'nın çok sağlam bir devlet idare sistemine sahip olduğunu gösteriyor. Bu durum şu anlama da gelebilmektedir ki Türkiye Cumhuriyeti, tüm devlet ve millet olarak, Osmanlı banisi, mirasçısı ve devamıdır (Ortaylı, 1979: 101).

Osmanlı'dan miras olarak gelenekten gelen, Yerel Yönetim birimi olan Şehremaneti ve Şhremeni, 1930 senesine kadar Türkiye'de kurumsal kimliğini korumuştur. Türkiye Cumhuriyeti, 1930 yılı 3 Nisanında aldığı karar ve çıkardığı "5180 sayılı Belediye Kanunuyla Şhrematinin yerine Yerel Yönetim olarak Belediye Teşkilatını, Şhremininin yerine de Belediye Başkanlık statüsünü tesis edinceye kadarki aşamalar, hep ihtiyaçlara göre gelişmiş ve muasır medeniyetlere göre şekil almıştır (Ortaylı, 1979: 102). Yerel yönetimlerin çağdaş idari şekli olan, Belediyelerimizin icra ettiği işler gittikçe günlük hayatımızın neredeyse her alanını doğrudan kaplamış durumdadır. Sosyal ve içtimai bolluk seviyesinin artışa geçmesiyle beraber, belediye hizmetleri bireylerin çokça ve daha da etkilendikleri bir alan olmuştur. Hatta halksız belediyenin bir anlam taşımadığı ortaya çıkmıştır. Sosyal hayat, yerel yönetimin bir cüz-ü olup çıkmıştır. Ve vatandaşın dahi sürekli takip etmesi gereken bir iş alanı haline dönüşen belediye hizmetleri, kusur götürmez olmuş ve halkın bunu dikkatle takip ettiği bir süreç ortaya çıkmıştır. İşte bu sürecin adı "Yönetişim"dir (Öner, 2006: 156).

Yerel yönetim birimi olan Belediye hizmetlerinin halka ulaşmasının gücü, bundan sonra Belediye Başkanlarının ve Belediye Kamu İktisadi Teşekküllerinin geleneksel yönetim marifetine dayanıp kalmasına imkan bırakmamıştır. Artık çağa ve moderniteye uygun çalışmaların halka ivedi ile sunulması kaçınılmaz olmuştur.

Halka rağmen geleneksel, garantici Başkanlık ya da halk deyimiyle “Kraldan daha Kralcılık” felsefesiyle yapılan yönetim anlayışı bitmiş ve tıkanmıştır. Yenilenme ve güncel kalma her zamankinden önemli hale gelmiştir (Öner, 2006: 157).

Belediye iş ve işleyişi çeşitlilik kazanmakla birlikte, sorumluluk da aynı oranda artmıştır. Vatandaşın bir doğal afet karşısında yerel yönetimden beklentisi, geleneksel döneme oranla artmış ve değişkenlik arz etmiştir. Birey, Belediyenin kendisine sunduğu genel geçer olan fiziki görevlerinin dışında sosyal, kültürel ve sportif görevler de üstlenmesini beklemiştir. Bu beklenti ve anlayış sosyal belediyecilik anlayışını doğurmuştur (Torlak, 1999: 91).

Günümüz yerel yönetimlerinde, artık kapalı kapılar ardından alınan kararlar geçerliliğini yitirmiştir. Günümüz Türkiye’inde Belediye meclisi, istişare edilmek istenen bir konu için toplanmakta ve kararlar oy çokluğuna göre alınmaktadır. Kolay kolay bir mesele gizli saklı kalamamaktadır. Yani istişarede herkesin iştirak ettiği kararlar uygulanmak zorundadır, aksi düşünülemez olmuştur.

Salt altyapı hizmetlerinden oluşan bir anlayış ile ve yetersiz teknik kadro ile yerel yönetim icraatlarında başarıyı elde etmek neredeyse imkansız hale gelmiştir. Yerel yönetimlerde hukuki ve siyasi hesap verme durumu ortaya çıkmıştır. Belediyeler, bütçelerini halka iş yapmak suretiyle sunmazsa ve bu parayı illegal yollardan harcama olarak gösterirse ya da bütçesini örgütlere yönlendiren bir Belediye Başkanı, ya görevden alınır ya da ihrac edilerek, yerine Kayyum atanır. Hatta gerekirse O Yerel Yönetici Cumhuriyet Başsavcılığınca Anayasa Mahkemesine sevk edilmekte ve orada yargılanması sağlanmaktadır. Bu durumlarla karşı karşıya kalan Yerel Yöneticiler, başarısızlığının ve halkı memnun edememenin faturasını ilk Yerel Seçimde hiç de tahmin edilemeyecek boyutta ağır bir yenilgiye uğrayarak, siyaset sahnesinden inmektedir. Tabii ki bunun olabilmesi için bir tür seçim mekanizmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu mekanizmanın yanısıra sistemin şeffaf bir şekilde işlemesi için de sistematiksel bir formata ihtiyaç duyulmuş ve bunun için de İngiltere örneğinden esinlenilmiştir. Bu seçim sisteminin "Gizli Oy, Açık Sayım" marifetiyle halkın oyuna sunulması, Belediye Başkanlarında kaybetmeme duygusunu geliştirmiştir. Başkanlar da kaybetmemek için seçimin propaganda süresince çalışmalarını bu mihenkte planlama, projelendirme ve

muhasebe edebilme imkanı bulmuşlardır. Kaybetmek ve ağır bedeller ödemek istemeyen Yerel Yöneticiler, Belediyenin kapılarını ve Belediye Hizmet Kanallarının tamamını halka açmak durumunda kalmış veyahut bu meyanda taahhütlerde bulunmaktadırlar (Torlak, 1999: 92).

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERDE GENÇLİK KAVRAMI ve SPOR HİZMETLERİ

2.1. Genç Kavramı ve Gençlik Politikaları

2.1.1.Farklı Boyutlarıyla Gençlik Kavramı

Gençliğin farklı boyutlarıyla resmedilmesi, gençlerin dünyasını daha iyi anlamamız açısından önem arz etmektedir. Bu sebeple hızla gelişen ve değişen dünya şartlarına ayak uydurabilme açısından gençliğin farklı boyutlar bağlamındaki kategorileri ifade edilmiştir. Bunun öncesinde gençlik sosyolojisine dair niceliksel veri dökümüne kısaca değinmek yararlı görülmektedir. Buna göre gençlik çalışmaları türlerine göre tasnif edildiğinde 5000'in üzerindeki toplam çalışmanın 2500'ten fazlasını makalelerin oluşturduğu, 1500'den fazlasının tezlerden meydana geldiği ve 1000'e yakın bir kitap sayısının olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 1923'ten 2012 senesine kadar olan gençlik sosyolojisi çalışmalarında toplam 115 sosyoloğun gençlik konusunda en az bir yayın yaptığı; kitap, makale, tez, bildiri ve proje olarak bakıldığında 550 civarındaki çalışma içerisinde de 228 tane tez çalışması olduğuna tanık olunmuştur (Yaman, 2013: 116-125).

2.1.2. Yerel Yönetimler Bakımından Gençlik Politikaları ve Hukuki Boyut

Gençlik politikaları, son yıllarda çoğu kamu kurumlarının gündemindedir. Yönetimlerin arasında bulunan yetki farklılıklarındaki çeşitlilik ve hükümetlerin karşı karşıya kalınan farklı siyasi seçenekler dolayısıyla hükümetler, bu politikaların genişletilmesi yönünde kararlar almıştır.

Bir gençlik politikasının en önemli bileşenleri, vatandaşlık ve gençlik katılımını öğrenme ile bütünleşik bir gençlik politikasının diğer politikalarla olan uyumudur. Gençlik politikasının muhtevasında olmazsa olmaz etken unsurlar; gençlerin demokrasinin aktörleri olması, toplumla bütünleşmeleri, daha ziyade sivil toplum ve emek piyasasında ön planda olmalarını sağlayacak bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirici ve tecrübe kazanmalarının önünü açacak politikalar (Sarıçay, 2009: 4)

Gençlerin yaş, cinsiyet, ekonomik, sosyal, ailevi ve kültürel durumları, eğitim seviyeleri, yaşadıkları yerler bir kamu politikası oluşturulurken birbirinden bağımsız veya ayrı düşünülemez (Doğu ve Yetim, 2004: 807). Bir kamu gençlik politikası, her bir kamu otoritesi tarafından politik amaçlarla hedef grupların menfaatine ve koşullarına bağlılık amacı taşınmalıdır. İlâveten, gençlerin çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemindeki sorunlarını ve engellerini yansıtmalı, siyasi amaçlara dayanmalı ve yerel şehir konseyi, ulusal hükümet veya hükümetler arası kuruluşlar tarafından benimsenmelidir.

Yerel yerinden yönetim ölçeğine göre konumlandırılmış yönetsel ağ kademeleri bir yerel yönetim sisteminin temel sacayağıdır. Coğrafi ve yönetsel yapı farklılıkları, kapsam ve türlerden devşirilme yerel yönetim birimleri, ülkelerin yerel yönetim sistemleri arasındaki en belirgin farklılıkların kaynaklarıdır (Çam, 2015: 26). Aynı zamanda kültürel kodlar, siyasal serüven, nüfus ve diğer ülkelerle olan etkileşimler de yerel yönetim sistemlerinin belirleyici unsurları olabilmektedir. Söz gelimi, Fransa, Portekiz, İtalya, Belçika ve Türkiye gibi ülkeler “Fransız” modelini takip etmektedir. Buna göre yerel yönetimler Anayasa güvencesi altındadır ve belli bir statüsü mevcuttur. Bir anlamda yerel yönetimlerin işlevi, daha çok siyaset ile iç içedir. Diğer bir tür ise Anglosakson geleneğidir. Buna göre anayasal statü söz konusu olmamakla birlikte, federal devlet ya da eyaletten ari olma gibi durumları vardır. Bu geleneğin temsilcilerine örnek olarak ABD, Kanada ve İrlanda verilebilir. Kuzey ve Orta Avrupa ülkelerinde hâkim olan yapı ise yerel yönetimlerin kendilerine yasa ile verilmiş yetkilerin üzerinde genel bir yetki sahipliğidir. İsveç, Norveç ve Danimarka bu modelin önde gelen temsilcileridir (Işıkhan, 2015: 2).

Yerel yönetimlerin işleyiş ve yapısal farkları gelişmiş ülke örneklemeleriyle resmedildikten sonra yerel yönetimlerin kapsadığı; politika ve hizmet götüren /götürmesi gereken nüfus kitlesi içerisinde gençlere yönelik olanlar Gosta Esping Andersen’in refah tipolojisi Liberal, Muhafazakâr ve Demokrat Model (Andersen, 1996: 9-11) doğrultusunda bu kısımda ele alınmaya çalışılmıştır.

Almanya’da yerel yönetimler anayasal kurumlardır. Yerel yönetim birimleri ise belediyeler (komünen), ilçeden bağımsız belediyeler (kreisfreistaedte: Bağımsız şehirler, kent-ilçe) ve ilçelerden (kreise) müteşekkildir (Güneş, 2009: 148). İller

ise bir anlamda istisnalar hariç bu yapının dışında kabul edilmektedir. Ülkede uygulamada olan belediye yönetmeliğine göre, belediyeler kendi sınırları içerisinde her türlü kamu hizmetini ifa edebilir. Ancak karar alma süreci ve sorumluluk bağlamında tek başına yetkili olmadıkları durumu da ortaya çıkmaktadır. Politika üretilen ve hizmet götürülen kitle bağlamında Almanya’da belediyelerin gençlere ilişkin görevleri iki alan etrafında kümelenmektedir. Bunlardan ilki, özürhümlerin bakımı ve eğitimi ile ilgili faaliyetler, diğeri ise gençlerin boş vakitlerini değerlendirmelerine dönük faaliyetlerdir. Ayrıca kamu hizmetlerinde son derece gelişmiş olan yerel yönetimler yapılanması içerisinde; ilçelerin sosyal yardım amaçlı işlevleri arasında gençlikle bağlantılı olarak yerel sosyal ve gençlik yardımlarını da bu bağlamda saymak olanaklıdır (Işıkhana, 2015: 19-20).

Galler, İskoçya ve Kuzey İrlanda’dan oluşan İngiltere, tek parlamento ve tek hükümet tarafından yönetilen üniter bir yapıda olmasına rağmen güçlü bir yerel yönetim geleneğine sahiptir. İngiltere’nin hâlihazırdaki yerel yönetim yapısı ise; il (county), bölge (district), köy (parishes) ve ayrı bir düzenlemeye tabi tutulan Büyük Londra (Greater Londra)’dan meydana gelmektedir (İnaç ve Ünal, 2006: 126-126). İngiltere’de yerel yönetimler, seçilmiş yerel meclisler vasıtasıyla kendi sınırları içerisinde temel kamusal hizmetleri yürütme yetkisine sahiptirler (Işıkhana, 2015: 21). Genel olarak eğitim, sağlık sosyal hizmetler kategorisi altında, gençlerin ve özürhümlerin mesleki eğitim konuları yerel yönetimlerin kapsam alanındadır. Bunun yanında gençlerle dolaylı bir şekilde bağlantılı olarak her türlü spor tesisi yapımı, tiyatro, müze, galeri, kütüphane, park gibi hizmetlerin yapım bakımı il ve bölge meclislerinin ortak sorumluluğunda yer almaktadır (İnaç ve Ünal, 2006: B133)

İller ve belediyeler şeklinde örgütlenen Danimarka yerel yönetim yapısı içerisinde sosyal yardım hizmetleri ağırlıklı olarak belediyeler tarafından yürütülmektedir. Kopenhag’ın Şehre Katılın Yurttaşlık + Katılım temalı 2011- 2014 uyum politikası içerisinde (Kopenhag’ın Uyum Politikası (2011-2014)) belediyenin gençlere yönelik tema ve hedefleri; tüm çocukların ve gençlerin hayata iyi bir başlangıç yapma, daha çok gencin ilköğretimden güçlenerek ayrılma amaçlarını gütmektedir. Çocuk ve Gençlik İşleri ve Sosyal Hizmetler Dairesi’nin hedefe giden yol olarak belirlediği çerçevede gençlere yönelik olarak; öğrencilerin eğitim kültürünü geliştirmek, gençlerin ilköğretimden gençlik eğitimine danışmanlık

vasıtasıyla daha başarılı geçiş yapmalarını sağlamak, çocukların ve gençlerin hobilerini güçlendirmek, mesleki eğitim alanında gençler için sosyal haklar yoluyla staj imkânı sağlamak, yoksul çocukların ve gençlerin ilköğretim ve gençlik eğitiminde devamlılığını sağlamak gibi politikalar belirlenmiştir. Buna ek olarak Danimarka genelinde öne çıkan belediye uygulamaları kapsamında, Nordjylland bölgesindeki Frederikshavn Belediyesi Kent Konseyi bünyesinde kurduğu 9 üyeli Çocuk ve Gençlik Komitesi ile gençlere yönelik kulüp ve tesisler için yerel işbirlikleri, psikolojik ve özel eğitim danışmanlığı ve gençlerin üzerinde bağımsız kuruluşlarla işbirliği gibi hedefler doğrultusunda çalışmalarını yürütmektedir (<https://frederikshavn.dk/>, 2019).

Gençlik boyutuyla nüfus bakımından ise; Türkiye açısından gençliğin ehemmiyeti, yeri ve geleceği önemli olduğu kadar bir anlamda, bu bütün dünya ülkeleri için de geçerli bir durumdur. Alternatif bakış açılarıyla, gençlik kritik bir dönemdir. Bu bakımdan, önemli bir sorun üretmeden geçilmesi son derece mühimdir. Bu düşüncenin arka planında ise, belirli döneminde aile ve topluma maddi ve manevi yük getiren, daha sonrasında ise toplumun çimentosunda harç görevi gören önemli bir payanda olarak rol alması yatmaktadır.

2.2. İl Özel İdaresi Hizmetleri

5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu 22.02.2005 tarihinde kabul görmüş 04.03.2005 tarihinde uygulamaya konulmuştur. Bu kanun ile il özel idarelerine yüklenen sosyal nitelikli görevler artmıştır (Keskin, 2011: 174).

İl özel idarelerinin sosyal refahın sağlanmasından yoksullukla mücadeleye ve muhtaç durumda olup, sosyal korumaya ihtiyaç duyanlara değin sosyal hizmet ve yardımlar aracılığıyla geniş bir hizmet ağı mevcuttur. Bu kapsamda, yaşlılar, kadınlar, engelliler, çocuklar, kimsesizler ve muhtaç ailelere çeşitli sosyal hizmet ve yardım götürmektedir (Keskin, 2011:175).

İl Özel idarelerinin gençlere yönelik hizmetleri çerçevesinde 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'na göre; belediye sınırları dışında kültür, turizm, gençlik ve spor hizmetlerini yürütme noktasında il özel idareleri görevli ve yetkili olduğu hükme bağlanmıştır (Genç, 2015: 12).

2.3. Yerel Katılımda Gençlere Yönelik Uluslararası Muhtelif Politika ve Belgeler

Bu kısımda gençlerin yerel ve bölgesel yaşama katılımlarına ilişkin Avrupa Kentsel Şartı, Yerel Gündem 21 ve Avrupa Gençlik Bilgilendirme Şartı yer almaktadır.

2.3.1. Avrupa Kentsel Şartı

Gençlerin yerel ve bölgesel yaşama katılımlarına ilişkin Avrupa Şartı'nın temelleri 1988 Lozan ve 1991 Llangollen'de düzenlenen birinci ve ikinci gençlik politikaları konferanslarında atılmış ve 1992 yılında kabul edilmiştir (Strasbourg, 2003: 5).

2003 yılında yeniden düzenlenen gençlerin yerel ve bölgesel katılımına ilişkin Avrupa şartına ilişkin bulgular özet halinde şu şekilde belirtilebilir (<https://www.coe.int>, 2019).

Gençlerin çalışma hayatı ve istihdamını temel alan çalışma ve istihdam başlığı, bu konuda yerel ve bölgesel yönetimleri gençlerin iş bulması ve işsizliğin azaltılmasına yönelik çözüm arayışlarına sevk etmektedir. Bu amaçla istihdamın artırılması iş / kariyer merkezlerinin çokluğuyla doğru orantılıdır görüşü ağır basmaktadır. Ayrıca gençler kendi işlerini kurmak istediklerinde yardım alabilme olanaklarına kavuşmalıdır düşüncesi hâkimdir.

Barınma ve yaşanılan yer olanakları göreceli bir değerlendirmeye tabidir. Bu bağlamda gençler kendi evlerine sahip olmak istediklerinde bu olanaklı olmalıdır. Ayrıca bu konuda yerel ve bölgesel yönetimler bilgi, danışmanlık ve maddi destek noktasında gereken önlemleri almalıdır. Barınma haricinde yaşanılan yerle alakalı herhangi bir tesis veya kuruluşun yapım aşamasında kamu alanlarına ilişkin karar sürecine gençlik ve gençlik grupları müdahil olmalıdır. Bu alanlara spor alanları, parklar, oyun alanları ve gençlerin vakit geçirdiği tesisler örnek verilebilir.

Gençlerin kendilerine ihdas edilen haklardan ve yasalardan haberdar olmaları önemlidir. Nitekim bu farkındalık beklentileri de doğrudan etkileyen bir unsurdur. Yerel ve bölgesel yönetimler, gençlerin aktif oldukları okul, gençlik kulübü ve kamu

alanları hakkında yasalar kanalıyla bilgi sunumu yapmalıdır. Ayrıca yerel yönetimler, mevcut yasa değişikliği veya yenisini yaparken gençlerin görüşlerine başvurmalıdır.

2.3.2. Yerel Gündem 21

1992 yılında Rio’da gerçekleştirilen BM Yeryüzü Zirvesi’nde “*sürdürülebilir kalkınma*”, evrensel bir amaç olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda “Gündem 21” başlıklı Eylem Planı, Zirve’nin ana teması olarak, BM üye ülkelerince kabul görmüştür. Bu zirvenin arka planında; dünyada küreselleşme rüzgârının getirdiği değişimler ve neticesinde muhatap alınan tek merci merkezi yönetimin yeterli gelmemesine kanaat getirilmesi ve BM’nin çözümü yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarına eğilmekte görmüştür (Üzan, 1999: 98).

Gündem 21’in içerisinde belirlenen amaçları gerçekleştirmeye yönelik birtakım kararlar ilgili bölüm başlıkları altında düzenlenmiştir. Bunlardan bu tez çalışması bağlamında yer alan yerel yönetimler eşliğinde, sivil toplumun ve diğer paydaşların, koordineli bir biçimde önceliklere ve hedeflere erişmek amacıyla kentleri için “21. yüzyılın yerel gündemi”ni oluşturmaları hükme bağlanmıştır. Bu yönüyle Yerel Gündem 21, dünyada ve Türkiye’de yer alan şekliyle 21. yüzyılın demokratik “yerel yönetim” anlayışını yansıtmaktadır. Türkiye’de, YG - 21 Programı kapsamında oluşturulan başlıca yerel yönetim mekanizmaları ise şu şekildedir: “Kent konseyleri, çalışma grupları, kadın ve gençlik meclisleri, mahalle ölçekli katılımcı yapılar ve özel ilgi grupları kapsamındaki çocuklar, yaşlılar ve engelliler” platformlarıdır (İç İşleri Bakanlığı, 2015: 37-38).

2.3.3. Avrupa Gençlik Bilgilendirmesi Şartı

Avrupa Gençlik Bilgilendirmesi Şartı, 19 Kasım 2004 tarihinde Slovakya Cumhuriyeti’nin başkenti Bratislava’da ERYICA-Avrupa Gençlik Bilgilendirmesi ve Danışmanlık Ajansı’nın 15. Olağan Genel Kurulu’nda kabul edilmiştir. Bu şartnamede yazan ilkeler bugün Avrupa’da “Gençlik Bilgilendirmesi” ilkelerinin belirlenmesinde ve uygulanmasında en önemli ve en güncel kaynak olarak kabul edilmektedir.

Maddeler:

- Gençlik bilgi merkezleri ve bilgilendirme hizmetleri istisnasız bütün gençlere açık olmalı
- Gençlik bilgi merkezleri ve bilgilendirme hizmetleri, konum, köken, cinsiyet, din veya sosyal statü gözetmeksizin her gencin bilgiye erişim eşitliğine sahip olmasını garanti altına almaya çalışır; imkanı kısıtlı gruplara ve özel ihtiyaçları olan gençlere ise özel ilgi gösterir.
- Gençlik bilgi merkezleri ve bilgilendirme hizmetleri herhangi bir randevu sistemi olmaksızın kolay ulaşılabilir ve sağladıkları samimi atmosfer ile gençler için çekici olmalı. Ayrıca çalışma saatleri, gençlerin ihtiyaçlarına cevap verir nitelikte ayarlanmalı.
- Sunulan bilgi, gençlerin istek ve ihtiyaçları üzerine kurulmuş olmalı, gençlerin ilgisini çekebilecek her konu başlığını içermeli ve yeni konu başlıklarını kapsayabilmek için sürekli bir devinim içerisinde olmalı.
- Her bir faydalanıcı, yetkinliğe ve otonomiye ulaşabilme, edinilen bilgiyi kullanma ve analiz etme yeteneklerini geliştirme yaklaşımı ile birer birey olarak saygı görmeli ve sorularına verilen cevaplar kişiselleştirilmeli.
- Gençlik bilgi hizmetleri ücretsiz sunulmalı.
- Bilgi, faydalanıcının mahremiyetine ve kimliğini açıklamama hakkına saygılı bir şekilde verilmeli.
- Bilgi, bilgi verme hakkında eğitim almış profesyonellerce verilmeli.
- Verilen bilgi eksiksiz, güncel, geçerli, uygulanabilir ve kullanımı kolay olmalı.
- Çoğulcu yaklaşım ve kullanılan kaynakların doğrulanabilmesi aracılığıyla verilen bilginin tarafsızlığının sağlanması konusunda çaba sarf edilmeli.
- Sunulan bilgi, herhangi bir dini, siyasi, ideolojik ya da ticari etkiden uzak olmalı.
- Gençlik bilgi merkezleri ve bilgilendirme hizmetleri, bir çok değişik grubun ihtiyaçlarına etkili ve uygun yollar, yaratıcı ve yenilikçi stratejiler, yöntemler ve

araçlar kullanarak mümkün olan en çok sayıda gence ulaşabilme konusunda gayret göstermeli.

- Her bir genç; bilgi ihtiyacının belirlenmesi, bilginin hazırlanması ve iletilmesi, bilgi hizmetlerinin, projelerinin ve akran aktivitelerinin yönetilmesi ve değerlendirilmesi gibi konularla sınırlı kalmadan kendisine en uygun şekilde yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde gençlik bilgilendirmesi çalışmalarına katılma fırsatına sahip olmalı.

- Gençlik bilgi merkezleri ve bilgilendirme hizmetleri, özellikle buldukları bölgedeki diğer gençlik yapıları ile birlikte çalışmalı, gençlerle birlikte çalışan diğer paydaşlarla iletişim içerisinde olmalı.

- Gençlik bilgi merkezleri ve bilgilendirme hizmetleri, gençlerin modern bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak bilgiye ulaşmalarına yardımcı olabilmeli ve gençlerin bu teknolojileri kullanma konusundaki becerilerini geliştirebilmeli

- Gençlik bilgilendirmesi çalışmaları için sağlanan hiç bir finansman kaynağı gençlik bilgi merkezlerini ve bilgilendirme hizmetlerini bu Şart'ın ilkelerini uygulamaktan alıkoymamalı (<https://gsm.org.tr>, 2019).

2.4. Yerel Yönetimlerin Gençlik ve Spora Katkısı ve Hukuki Boyut

Ekonomik ve sosyal yapıdaki değişmelerin neticesinde artan hizmet çeşitliliği, beraberinde tüm kamu hizmetlerinin tek elden yürütülmesi anlayışını imkânsız hale getirmiştir. Bu gerekçelerin arka planında halkın aktif katılım oranını arttırmak istemesi ve yerel yönetimler üzerindeki merkezi denetimin minimize edilmek istenmesi düşünceleri yatmaktaydı. Bir bakıma bu anlayış yerel yönetimlerin görev alanlarının artması ve öneminin kavranması ile neticelenmiştir. Küreselleşmenin yansımaları ile beraber birçok ülkede yerel yönetimlerin görevlerinde artış kaydedilmesine rağmen, Türkiye’de böyle bir durum vukua gelmemiştir. Bu bağlamda artan yeniden yapılanma ihtiyacına cevaben yerel yönetimler alanındaki ihtiyaca yönelik olarak 2004-2005 yıllarında üç kanun çıkarılmıştır. Bunlar; Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Belediye Kanunu ve İl Özel İdaresi Kanunu’dur (Ekici, 2005: 60).

Türkiye’de yerel yönetimler uygulamada olan 1982 Anayasa’sının 127. maddesi gereğince “il, belediye ve köy, halkın müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere ihdas edilmiş kamu tüzel kişilikleridir” şeklinde ibare yer almaktadır. Türkiye’de yerel yönetim kuruluşları il özel idareleri, belediyeler ve köylerdir. 5018 sayılı kanun açısından değerlendirildiğinde ise Mahalli İdare Birlikleri ve Belediyelere Bağlı İdareler de yerel yönetimler kapsamına dâhil olmaktadır (Şeker 2011: 25).

Yerel yönetimler, anayasal bir kavramdır. 1876 Anayasası dâhil olmak üzere diğer anayasalarda da yerel yönetimler ile ilgili hükümlere ve ilkelere yer verilmiştir. Hâlen yürürlükte olan 1982 Anayasası diğerlerine nispeten bu anlamda daha kapsamlıdır.

Türkiye’de yerel düzeyde birçok hizmet sunan ve demokratik yaşamın vazgeçilmez bir unsuru olan yerel idareler, “il özel idaresi”, “belediye idaresi” ve “köy idaresi” olmak üzere üç türdür. Yerel idareler, uzun dönem eski yasal düzenlemelere göre yönetilmişlerdir. Ne var ki yerel idarelerin oluşan ihtiyaçlara cevap verememesine karşın, bu konuda kapsamlı bir yasal düzenleme gerçekleştirilmemiştir. İl özel idaresi, belediye ve büyükşehir belediyesine ilişkin düzenlemelerin yapılması ancak 2005 yılında olmuştur (Gözübüyük ve Tan, 2010: 258).

Yerel yönetimlerin organları 5393 sayılı belediye kanunu kapsamında yerel yönetimlerin temel organları ve görevleri ile ilgili bazı maddeler;

Madde 14- Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla; a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları (Bu Kanununun 75 inci maddesinin son fıkrası, belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler tarafından, orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları ile Devlete ait her derecedeki okul binalarının yapım, bakım ve onarımı ile tefrişinde uygulanmaz.); sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma;

ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. **(Mülga son cümle: 12/11/2012- 6360/17 md.) (...)** **(Ek cümleler: 12/11/2012-6360/17 md.)** Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler (www.mevzuat.gov.tr, 2019).

b) Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. **(Değişik ikinci cümle: 12/11/2012-6360/17 md.)** Gerekliğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir. **(Ek fıkra: 12/11/2012-6360/17 md.; Değişik: 12/7/2013-6495/100 md.)** Belediyelerin birinci fıkranın (b) bendi uyarınca, sporu teşvik etmek amacıyla yapacakları nakdi yardım, bir önceki yıl genel bütçe vergi gelirlerinden belediyeleri için tahakkuk eden miktarın; büyükşehir belediyeleri için binde yedisini, diğer belediyeler için binde on ikisini geçemez. **(İptal fıkra: Anayasa Mahkemesinin 24/1/2007 tarihli ve E. 2005/95, K. 2007/5 sayılı Kararı ile.)** Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin malî durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir. Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır. Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı belediye sınırlarını kapsar

5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu kapsamında Madde 7- Büyükşehir belediyesinin bazı görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır: m) Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan

barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine nakdî yardım yapmak, malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara, teknik yönetici, antrenör ve öğrencilere belediye meclis kararıyla ödül vermek. Gerektiğinde mabetler ile sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak (www.mevzuat.gov.tr, 2019).

v) Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak.

d) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerden; 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak, otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, özürllüer, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; mabetler ile sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak (www.mevzuat.gov.tr, 2019).

2.4.1. Anayasa ve Yerel Yönetim Yasalarında Spor

Yürürlükte bulunan Anayasanın 58. Maddesiyle gençliğin korunması hüküm altına alınmıştır (Cankalp, 2002: 18). Buna göre; Devlet, İstiklal ve Cumhuriyetin emanet edildiği gençlerin, müspet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılapları paralelinde ve devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı gaye edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri almakla mükelleftir. Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri almak durumundadır. Belirtilen yönde alınacak

tedbirlerin birisi de sporun geliştirilmesinden ve her yaşta kimseleri boş zamanlarını değerlendirmek itibariyle spora çekmekten geçmektedir. Bu nedenle “Sporun geliştirilmesi” başlığını taşıyan 59. Maddede de “devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun geniş kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur.” şeklinde hükme yer verilmiştir (Özdemir, 1999: 140-141). Belediyeler halkın spor ihtiyacını karşılamada önemli sorumluluklar üstlenmişlerdir. Yukarıda bahsi geçen Anayasanın 59. maddesinde belirtilen “Devlet” kavramı ile belediyelere anayasal sorumluluklar verilmiştir. Çünkü devletin yerel düzeyde temsilcilerinden birisi de belediyedir. Bunun yanında çeşitli kanunlarda Belediyelere sporla ilgili görevler verilmiştir (Çoban ve Yetim, 2004: 159).

2.4.2. İl Özel İdaresi

Türk yönetim yapısı içerisinde yer bulan ve 1913 tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayet Kanun-u Muvakkati ile kurulmuş yerel yönetim kuruluşlarından biri olan İl Özel İdaresi (Karaman, 1992: 14), yerel yönetim türleri arasında en az gelişme kaydeden ve en çok tartışılabilen yerel yönetim türü olarak gösterilmektedir (Polatoğlu, 2003: 127). Karaman’a göre, Türkiye’de İl Özel İdareleri, eskiden beri merkezi yönetimin ajanı olarak lanse edilen Valilerin, sıkı idaresi altında bir devlet dairesi portresi çizmektedir. Tarihsel bağlamda, mevzuatla belirlenen görevleri yekûn olarak ifa edemediği bilinmektedir. Bunun yanında farklı dönemlerde yapılan değişiklik ve ilavelerle çağın en mühim teknik hizmetlerinin il düzeyinde yürütme sorumluluğu, bu idarelerin sorumluluğundadır (Karaman, 1992: 15). İl özel idaresi her ne kadar çalışmaları sorgulanmakta olsa da sorumluk olarak Belediyenin görev alanı dışında kalan yerleşim alanlarına hizmet götürmekle sorumludur. Bu sorumluluğun içerisinde Spor ve Gençlik çalışmaları da yer almıştır. Bu kurumun da görev taksimatı bu şekilde çeşitli kalemlerden müteşekkildir (Eryılmaz, 2002: 127).

2.4.3. Belediyeler

Belediye kelimesinin kökenine inildiğinde Arapçadaki karşılığı ile: “Bir insan topluluğunun yerleşme amacıyla oturduğu yer” şeklinde kullanıldığı görülmektedir. Kelimeye tekabül eden esas anlam ise beldeye ilişkin kuruluş veya yönetimdir (Kaya, 2003: 57). Belediyeler, Tanzimatçılar tarafından Osmanlı şehirlerinin dağınık

yapısının değişmesi açısından ulaşım, su, konut, sağlık sorunlarının çözüme kavuşturulması gibi yapısal değişme ve gereksinimine dayandırılarak kurulmuştur. Belediyeler, il özel idareleri gibi tüzel kişiliği Anayasa’da tanımlanmış mahalli idare teşkilatıdır. Tanzimat’tan sonra Fransa’dan örnek alınarak oluşturulan belediye yönetiminin gelişimi uzun bir sürece yayılmıştır. Nitekim Osmanlı İmparatorluğu’nun bu yönde gösterdiği çabaya rağmen Cumhuriyet’in ilanına kadar yalnızca 389 belediye yönetimi hayata geçebilmiştir (Atasoy, 1992: 107).

Belediyelerin görev, yetki, organları ve teşkilatını düzenleyen, **3 Nisan 1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye kanunu 75** yıl yürürlükte kalmıştır. Bu yasa öncelikli olarak kentsel hizmetlerin yürütülmesi ve düzenli bir kentleşmenin sağlanması noktasında belediye yönetimlerine görev yüklemiştir (ukurayır, 2003: 51). **1580 sayılı Belediye Kanunu tarafından belirtilen müşterek ve medeni ihtiyaçlar kanununun 15. Maddesine dayandırılarak şu başlıklar altında temellendirilmiştir** (Kaya, 2003: 58):

- *“Bayındırlık Görevleri*
- *Koruyucu Görevler*
- *Sosyal Görevler*
- *Düzenleyici Görevler*
- *Toplu Taşıma Görevleri”*

3 Temmuz 2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun belediyeye ilişkin tanımı şu şekildedir:

Belediye, “belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir.” **1580 sayılı eski yasanın birincisi maddesi** de belediyeye aynı görevleri yüklemiştir (ukurayır, 2011: 190). Bu bağlamda belediyeler, il özel idarelerinin aksine, belirli bir coğrafi alanın idari teşkilatı olmasından ziyade, insanların topluca yaşadıkları belde adı verilen birimlerin idari teşkilatıdır (Gözler ve Kaplan, 2011: 111). Yeni yasanın 1580 sayılı eski yasaya nazaran ayrıldığı nokta, belediye kurulabilmesi için gerekli nüfusun 2000 yerine 5000’e çıkarılmasıdır. **Buna göre 5393 sayılı ve 13/7/2005 tarihli Belediye**

Yasası 4. Maddesinde nüfusu 5000 ve üzerinde olan yerlerde il ve ilçe merkezlerinde belediyelerin kurulabileceğini belirtmiştir (Çukurçayır, 2011: 190).

Belediyeler, sınırları yasada belirlenmiş nüfus büyüklüğüne erişmiş kentler, il ve ilçe merkezlerinde kurulur. Belediyelerin farklı yönetim birimlerinde kurulmasına ilişkin ayırt edici husus, belediyenin var olduğu her beldenin bir kent kimliği kazanmadığı, yalnızca bir yerel yönetim birimini ifade etmek için kullanıldığıdır. Yeni yasal düzenlemelerle beraber ivme kazanan belediye sayısı, o yerin kent kimliği kazanmasıyla değil, merkezi yönetim yardımlarından daha fazla istifade etmek amacıyla kurulduğunu açıklar mahiyettedir (Çarkçı, 2007: 33).

5393 nolu yasadan anlaşılacağı üzere kanun belediyelere, yerel kalkınma ve refahın sağlanmasına ilişkin olarak önemli sorumluluklar yüklemiştir. Buradan hareketle “yerel kalkınmanın temel paradigmaları:

- *Yerel aktörlerin işbirliği*
- *Yerel girişimcilerin yapabilirlik kapasite ve becerilerinin geliştirilmesi*
- *Kamunun öncülük ve rehberlik yapması*
- *Kent planlarının yerel kalkınma anlayışına göre yeniden ele alınması*
- *İşgücünün geliştirilerek nitelikliliğin artırılması*
- *Kentin ekonomik durum analizinin yapılarak faaliyetlerinin bu bilgiler ışığında yürütülmesi” olarak ifade edilmektedir.*

Belediyelerin organları, Belediye Meclisi, Belediye Encümeni ve Belediye Başkanıdır (Erbay ve Akgün, 2013: 262). Belediye Başkanı bu yapı içerisinde yürütme organını temsil eder (Gözübüyük ve Tan, 2010:283).

2.4.4. Köy

Türkiye’de köy; nüfusu az, önemli yerleşim merkezlerinden uzak, ekonomisi çoğunlukla tarımsal ve hayvansal faaliyetlerden oluşan ve kendisine has toplumsal ilişkileri olan yerleşme birimi olarak bilinmektedir. Bu bakımdan köylere “kırsal yerleşmeler” ve buralarda ikamet edenlere de “kırsal nüfus” dendiği olmuştur. Köy kavramı, bir yönetim biriminin adlandırılması açısından, bazı yasal tanımlarda yer bulmuştur (Eryılmaz, 1997: 159). Köy kanunu köyü üç değişik (Gözler ve Kaplan,

2011: 120), “nüfusu”, “orta malları” ve diğer taşınmazları” açıdan tanımlamıştır.

- “Nüfusu iki binden aşağı yurlara (yerleşim birimlerine) köy denir (m.1).
- Cami, mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi orta malları bulunan ve toplu veya dağınık evlerde oturan insanlar, bağ, bahçe ve tarlalarıyla birlikte bir köy teşkil ederler (m.2).
- Köy, bir yerden bir yere götürülebilen veya götürülemeyen mallara sahip olan ve iş bu kanun ile kendisine verilen işleri yapan, başlı başına bir varlık, yani bir tüzel kişidir (m.7).”

Cumhuriyetin ilanından sonra, milli kalkınmanın köyden ve köylüden başlatılması yönünde politikalar benimsenmişti. Bunun temelinde milli mücadelenin başlatılması ve yürütülmesinde köylünün yadsınamaz katkıları ve rolü olmuştur (Eryılmaz, 1997: 210-211)

Yürürlükte olan 19.3.1924 gün ve 442 sayılı Köy Kanunu (Keleş ve Yavuz, 1983: 93) ile Türkiye’deki köylerin yönetimi düzenlenmiştir. (Erbay ve Akgün, 2013:252) Bu kanun, köy idarelerinin faaliyetlerini düzenleyen tek yasal düzenleme olarak halen varlığını idame ettirmektedir (Eryılmaz, 2002: 211). Yasa kapsamında köy muhtarlıklarına tüzel kişilik verilmiştir. Yasanın çıkış noktası, küçük yerleşim birimleri için çıkarılmış bir Belediye Kanunu oluşudur.

Kanun, köyün görevlerini kendi tanımıyla “köyün işleri” başlığıyla ayrıntılı bir şekilde ifade etmiştir (Gözler ve Kaplan, 2011: 121). Buna göre köy yönetimlerinin görevleri zorunlu ve köylünün isteğine bağlı olmak üzere iki başlık altında sayılmıştır. Köyün, sağlık, temizlik, yol, su ve okul işlerine ilişkin hizmetleri köyün zorunlu görevleri arasında; diğer yandan köye, hamam, çamaşırılık, pazar yeri, çarşı yapmak gibi hizmetler köyün isteğe bağlı hizmetleri arasında saymak mümkündür (Gözübüyük ve Tan, 2010: 258).

Köy yönetiminin, “muhtar”, “köy derneği” ve “köy ihtiyar meclisi” olmak üzere 3 tür organı vardır (Eryılmaz, 2002: 161).

2.5. Yerel Yönetimlerin Gençlik Politikalarına Dayanarak Sunduğu Gençlik Hizmet Alanları ve Konya Örneği

Belediye hizmet kanallarını incelediğimizde karşımıza en çok dikkat çeken başlık Gençlik Politikaları olmaktadır. Gençlik Politikalarının içerisinde neler var diye merak edip incelediğimizde, gençlere yönelik çalışmalar, etkinlikler ve faaliyetler yürüteceğini beyan eden, birden çok Belediye Kamu İktisadi Teşekkülünü tüzel kişilikler halinde görebilmekteyiz. Bu Tüzel Kişilikleri incelediğimizde kurumsal kimliği olan ve Konya örneğinde Belediyeye bağlı çalışan Komek'leri (Komek: Konya Meslek Edindirme Kursları) Bilgehane'leri, Gençlik Merkezleri'ni ve Kültür Merkezleri ile Spor ve Kongre Merkezleri'ni görebilmekteyiz. Bütün bunların faaliyet alanlarına baktığımızda ciddi bir gençlik amaçlı faaliyeti götüğünü gözlemleyebiliyoruz.

2.5.1. Gençlere Yönelik Konya Komek Faaliyet Alanları

Yabancı Diller, İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği, Spor, Robotik Kodlama, Müzik ve Gösteri Sanatları, Kişisel Gelişim ve Eğitim, Geleneksel Oyunlar ve Zeka Oyunları, Ahşap Teknolojileri, Bilişim Teknolojileri, Çalışma Hayatı, Çevre Koruma Alanı, Grafik ve Fotoğraf, El ve Makina Nakışları, Gazete ve Televizyon, Metal Teknolojisi, Yiyecek ve İçecek Hizmetleri, Yenilenebilir Enerji Teknolojileri, Ulaştırma hizmetleri, Tesisat Teknolojileri ve İklimlendirme, Muhasebe ve Finansman, Havacılık, Adalet, Ayakkabı ve Saraciye Teknolojisi, Aile ve Tüketici Bilimleri, Büro Yönetim ve Sekreterlik, Can ve Mal Güvenliği, Çocuk Gelişim ve Eğitim, El Dokuma, El Sanatları, Elektrik ve Elektronik Teknolojileri, Bahçecilik, Dekoratif Ev Tekstilleri, Dezavantajlı Gruplar, Gıda teknolojisi, Güvenlik Hizmetleri, Güzellik ve Saç Bakım (Kuaförlük), Giyim Üretim Teknolojisi, Hasta ve Yaşlı Hizmetleri, Havacılık, Hayvan Yetiştiriciliği, Hukuk, İnşaat Teknolojisi, Konaklama ve Seyahat, Kuyumculuk Teknolojisi, Makine Teknolojisi, Metal Teknolojisi, Metalurji Teknolojisi, Pazarlama ve Perakende, Sanat ve Tasarım, Tekstil Teknolojisi, Ulaştırma Hizmetleri (www.komek.org.tr, 2019).

2.5.2. Konya Örneğinde Kılıçaslan Gençlik Merkezi Faaliyet Alanları

İngilizce, Gitar, Keman Kursu, Ney Kursu, Okçuluk Kursu, Bağlama Kursu, Fotoğrafçılık Kursu. Şehirler, Kültürler ve Yörelere gezisi, Uluslararası geziler,

Gençlere Destek Projeleri, Kitap Okuma ve Kritik yapma, İyilik Ağacı Projeleri, Sabah Namazı Projeleri, Kıraathaneler Aslına Dönüyor Projeleri, Sosyal Uyum Projeleri, Bilgi Yarışmaları, Şiir Yarışmaları, Tiyatro Yarışmaları, Müzik Yarışmaları, Folklor Yarışmaları, Kulüp çalışmalarını, Dini İlimler Atölyeleri, Değerler Atölyesi, Kişisel Gelişim Atölyeleri, İnovasyon Atölyeleri, Sosyal Bilimler Atölyesi, Dil Eğitimleri Atölyesi, Müzik Atölyesi, El Sanatları Atölyesi, Akıl ve Zeka Oyunları Atölyesi, Kodlama-Yazılım Atölyeleri, Spor Dalları Atölyelerinin yanında ayrıca Kılıçarslan Gençlik Merkezinde gençlere yeni ve faydalı filmler izletilmektedir (www.kilicarslangm.com, 2019).

2.5.3. Konya Örneğinde Bilgehaneler ve Faaliyet Alanları

Kodlama, Yazılım, Kur'an-ı Kerim, Siyer, Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Yüzme, At Biniciliği, İlmihal, Değerler Eğitimi, Bilişim Atölyesi, Ahşap Atölyesi, Görsel Sanatlar Atölyesi, Zeka Oyunları Atölyesi, Futbol, Doğa Kampları, LGS Kursları, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri ve Ata Sporları.

2.5.4. Konya Örneğinde Kültür ve Spor Kongre Merkezleri Faaliyet Alanları

Kongreler, Seminerler, Paneller, Folklor Gösterisi Etkinlikleri, Karate Gösterisi Etkinlikleri, Judo - Taekwando Gösterisi Etkinlikleri, Konserler, Bilgi Yarışmaları, Müzik Yarışmaları, Tiyatro Yarışmaları, Halk Oyunları Yarışmaları, Sinemalar, Toplantılar (www.arkiv.com.tr, 2019).

Çalışmaların asıl gayesi iyi bir gençliğin inşasıdır. İnceleme konumuz Yerel Yönetimlerin Spora Katkısı ve Gençlik Politikalarının İncelenmesi olunca, Konya Merkez Belediyelerinin yeterince kurumsallaştığını ve gençlere hemen hemen her alanda imkan sunduğunu, özellikle de Spor dallarına çeşitlilik kattığını ve bu alanda 5180 sayılı Belediyeler kanununa dayanarak, politikalar geliştirdiğini gözlemleyebilmekteyiz. Bu hizmetler çeşitlilik göstermiş ve bu incelememizde yerel yönetimlerin Belediyeler vasıtasıyla, spora katkı sağladığını bütün bu gözlemlerimize ve uygulama anketlerimize de dayanarak söyleyebiliriz. Önceleri yani Türkiye Cumhuriyetinde Belediye kanunun çıkarıldığı 3 Nisan 1930'lu yılların seyrinde Yerel Yönetimin spora katkısı iki elin parmak sayısınca iken, bu katkı günümüzde neredeyse spor dalı sayısı bakımından 100'e ulaşacak düzeye gelmiştir. Ayrıca

Belediyelerin bünyelerinde oluşturulan ve tüzel kişilik olan her bir spor kulübünde, gençleri ilgilendiren spor branşı antrenör adeti sayısı 100'ü geçmektedir. Ayrıca görülmektedir ki, bu spor hizmeti, vatandaşın çocuklarına verilmekle beraber, 7'den 70' halka da sunulmaktadır. Bu da gösteriyor ki, belediyeler gençleri önemsiyor, onlara ayrı bir önem veriyor ve gençlere hizmet çetelesini süreçlere göre artırmakta ve güncellemektedir (Kırılmaz, 1985: 477).

Milenyum Türkiye'sinde yerel yönetim birimleri olan belediyelere, 'Gençlik Politikalarını' geliştirmiştir. Belediyeler 2003'teki 5018 nolu kanunla çocuktan, gençlere kadar bireylere gidecek olan her bir hizmetin mali yönetimini ve de denetimini şeffaflaştırmak suretiyle hesap verir olmuştur. Bütçenin nereye, kimlere, ne kadar gittiğini gözlemler olmuştur. Vatandaşlar istediğinde ilgili belediyenin mali hizmetler sayfasına online girildiğinde, hizmet akışını ve hizmetin mal olduğu değerle birlikte hangi firmalarca, ne zaman yapıldığı görülebilmektedir (Kırılmaz, 1985: 478).

Vatandaş, belediyelerden bir talepte bulunma adına ya da bir sorun ile aksaklıkları belediyeye çözümü noktasında aktarmak istediğinde, O'nu "Beyaz Masa" dinlemektedir. Beyaz masa sorun dinleme ve sorun çözme yeri olarak oluşturulmuştur. Beyaz masalar belediyelerin giriş kısmında yer almaktadır.

Dünyada hangi devleti ve yerel yönetimini örneklem olarak önümüze koyduğumuzda, görürüz ki gençlere yönelik çalışmalar aşama aşama, dönemsel ihtiyaçlara göre evrelere bölünerek gelişme göstermektedir. Sosyal, kültürel ve sportif aktivitelerin gelişme gösterirken birden atağa geçmediğini, depar atmadığını görürüz. Ancak şu da bir gerçektir ki bazı dönemler, kendi içinde süreç gereği hızlı bir yükseliş trendine girmiş olabiliyor. Bunun bir örneğini 1994 yılından itibaren belediyelerde görüyoruz. O dönemlerde belediye hizmetlerinden olan Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerde bir zirveye tırmanış hissedilmiştir. Bunu en bariz şekliyle ortaya koyan Konya Belediyesi olmuştur. Özellikle de bu tırmanışın spor dallarında olduğu ve hususiyetle de uzak doğu dövüş sanatlarında olduğu gözlemlenebilmiştir. Bununla birlikte yüzmeye de belediyelerin o yıllarda çokça yer verdiğini bugüne dek artarak da devam ettiğini görebilmekteyiz. İncelememizde görüyoruz ki belediye kurumlarında, destekler sayesinde okçuluk 2000'li yıllar

itibariyle popürlüğünü artırmıştır. Yine yerel yönetimin katkısı ile Futbola öteden beri belediyelerce önem verilerek, saha sayısı artmış ve her bir gence buralarda performansını sergileme imkanı verilmiştir.

Yerel yönetimlerin destekleriyle, en büyük ve en güçlü futbol takımlarımız olan Beşiktaş 1903 yılında, Galatasaray 1905 yılında, Fenerbahçe 1907 yılında kurulmuş en köklü takımlar olmaya devam etmişlerdir. Anadolu takımlarında da sürekli alt yapıdan çocuklar, bu spor dalı için yönlendirilmiş ve yetiştirilmiştir. Nitekim Anadolu'nun alt yapısından gelmiş birçok profesyonel futbolcu, Süper Lig kadrosuna kazandırılmıştır. Bütün bu çalışmalarda belediyenin katkısı büyüktür. Belediyeler gerek modern stadyumlar, arenalar yaparak, bu hizmetini spora sunmaktadır ve gerekse Futbol Takımlarına bizzat kendisi sahip çıkarak, onlara sponsor olmakta ve her arenada o takımın reklam giderini karşılamaktadır. Böylelikle bütün sportif hizmetler, doğrudan yerel yönetimler tarafından gençlerimize yapılmaktadır. Gençler spor yaparak dinç kalsınlar ve sağlık bulsunlar; yarınlara da umut ile baksınlar diye yapmakta belediyeler bu hizmetleri. Tabii ki Futbolun yanı sıra Masa Tenisine, Kort Tenisine, Atletizme, Voleybola, Basketbola, Hentbola, Badmintonu, Cimnastiğe ve uzak doğunun bütün spor dallarına da belediyelerin destek verdiğini, gençleri teşvik ettiğini bu incelememizde görebilmekteyiz. Bununla birlikte bazı belediyelerin özellikle de sahillerde yer alan Antalya, Mersin, İzmir, Adana, İstanbul Belediyelerinde ve Anadolu'da Ankara gibi şehirlerin de yerel yöneticileri Buz Hokeyi Sporunu da gençlerin hizmetine sunduğunu görebilmekteyiz (Kırılmaz, 1985: 479).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın temel amacına uygun olarak; araştırmanın çeşidi, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizinde yararlanılan unsur olarak, sayısal değerlere ve bir takım bilimsel taktiklere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. veri toplama aracı olarak ise anketten yararlanılmıştır. Araştırma Gençlik merkezleri katılımcılarının gençlik merkezlerinden algıladıkları hizmet kalitesi boyutlarının yaş, cinsiyet, ailenin aylık geliri, anne-baba mesleği, anne-baba eğitim düzeyi gibi bazı değişkenleri açısından, anlamlı farklılıklar taşıyıp taşımadığını belirlemeye yönelik, betimsel nicelikli ve ilişkisel tarama yöntemiyle yürütülmüştür.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, Konya Büyükşehir Belediyesi ve Merkez ilçelerinden Karatay, Meram ve Selçuklu ilçelerine bağlı faaliyet gösteren Gençlik Merkezleri ve Komekler ve bu kurumlardan faydalanan 13-29 yaş kategorisindeki gençler oluşturmaktadır. Tüm evrene ulaşmadaki maliyet ve zaman sınırlılıkları nedeni ile araştırmanın örneklemini, 15 Ocak 2019 – 15 Mayıs 2019 tarihleri arasında, bu birimlerden düzenli olarak hizmet alan ve rastgele örneklem yoluyla seçilen 400 katılımcı ile toplanmıştır.

3.3. Hipotezler

- 1- Gençlik merkezleri katılımcılarının, gençlik merkezinde algılanan hizmet kalitesi ölçeği boyutlarının cinsiyete değişkenine göre anlamlı farklılık vardır.
- 2- Gençlik merkezleri katılımcılarının, gençlik merkezinde algılanan hizmet kalitesi ölçeği boyutlarının yaş grupları arasında anlamlı farklılık vardır.
- 3- Gençlik merkezleri katılımcılarının, gençlik merkezinde algılanan hizmet kalitesi ölçeği boyutlarının aylık ortalama gelir düzeylerine göre anlamlı farklılık vardır.

- 4- Gençlik merkezleri katılımcılarının, gençlik merkezinde algılanan hizmet kalitesi ölçeği boyutlarının anne eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık vardır.
- 5- Gençlik merkezleri katılımcılarının, gençlik merkezinde algılanan hizmet kalitesi ölçeği boyutlarının baba eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık vardır.
- 6- Gençlik merkezleri katılımcılarının, gençlik merkezinde algılanan hizmet kalitesi ölçeği boyutlarının anne meslek değişkenine göre anlamlı farklılık vardır.
- 7- Gençlik merkezleri katılımcılarının, gençlik merkezinde algılanan hizmet kalitesi ölçeği boyutlarının baba meslek değişkenine göre anlamlı farklılık vardır.

3.4. Veri Toplama Aracı

Araştırmada, ‘Yerel Yönetimlerin Spora Katkısı ve Gençlik Politikalarının İncelenmesi’ için Gençlerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" kullanılarak elde edilmiştir. Katılımcıların Gençlik Merkezlerinden aldıkları hizmetlerin kalitesini ölçmek için ise Aycan (2005) tarafından geliştirilen ve Polat (2013) ve arkadaşları tarafından geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış, Gençlik Merkezlerine yönelik olarak geliştirilen “Gençlik Merkezlerinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği” kullanılmıştır.

Bu çalışma için algılanan hizmet kalitesi ölçeği toplam ve alt boyutların Cronbach Alpha iç tutarlılık değerleri incelendiğinde birinci faktör için (Fiziksel çevre kalitesi) $\alpha = 0.861$, İkinci faktör için (Etkileşim kalitesi) $\alpha = 0.871$ ve üçüncü faktör için (Çıktı Kalitesi) $\alpha = 0.818$ olarak belirlenmiştir. Toplam ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık değerleri ise $\alpha = 0.925$ olarak bulunmuştur. Bu çalışmada hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.7'nin üzerinde olması, ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir (Field, 2005).

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma grubunu oluşturan katılımcıların demografik özelliklerini (cinsiyeti, eğitim düzeyi, yaşı, aylık geliri, anne ve baba eğitim düzeyi, anne ve baba mesleği) betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmış, sonra ölçeğin puan ortalamaları için, \bar{X} ve ss değerleri tablolar halinde sunulmuştur. Ardından gençlik merkezleri katılımcılarının hizmet kalitesi algılarının, demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için fark

testlerine geçmeden önce ölçeğin alt boyutlarının normal dağılım gösterip göstermedikleri, Çarpıklık (Skewness) Basıklık (Kurtosis) testi ile test edilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterdikleri tespit edildikten sonra, normal dağılım özelliği gösteren dağılımlar için parametrik analiz teknikleri kullanılmıştır. Bu bağlamda:

1. Örneklem grubunu oluşturan katılımcıların algılanan hizmet kalitesi ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanların cinsiyet durumu değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için *bağımsız grup t testi*,

2. Örneklem grubunu oluşturan katılımcıların hizmet kalitesi ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanların eğitim düzeyi, yaşı, aylık geliri, anne ve baba eğitim düzeyi, anne ve baba mesleği değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için *tek yönlü varyans analizi (ANOVA)*,

3. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda gruplar arasında fark bulunduğu, farklılıkların kaynağını (hangi gruplar arasında olduğunu) belirlemek üzere *post-hoc Tukey HSD testi* kullanılmıştır.

Elde edilen veriler SPSS 19.0 programında çözümlenmiş anlamlılıklar minimum $p < ,05$ düzeyinde sınanmıştır.

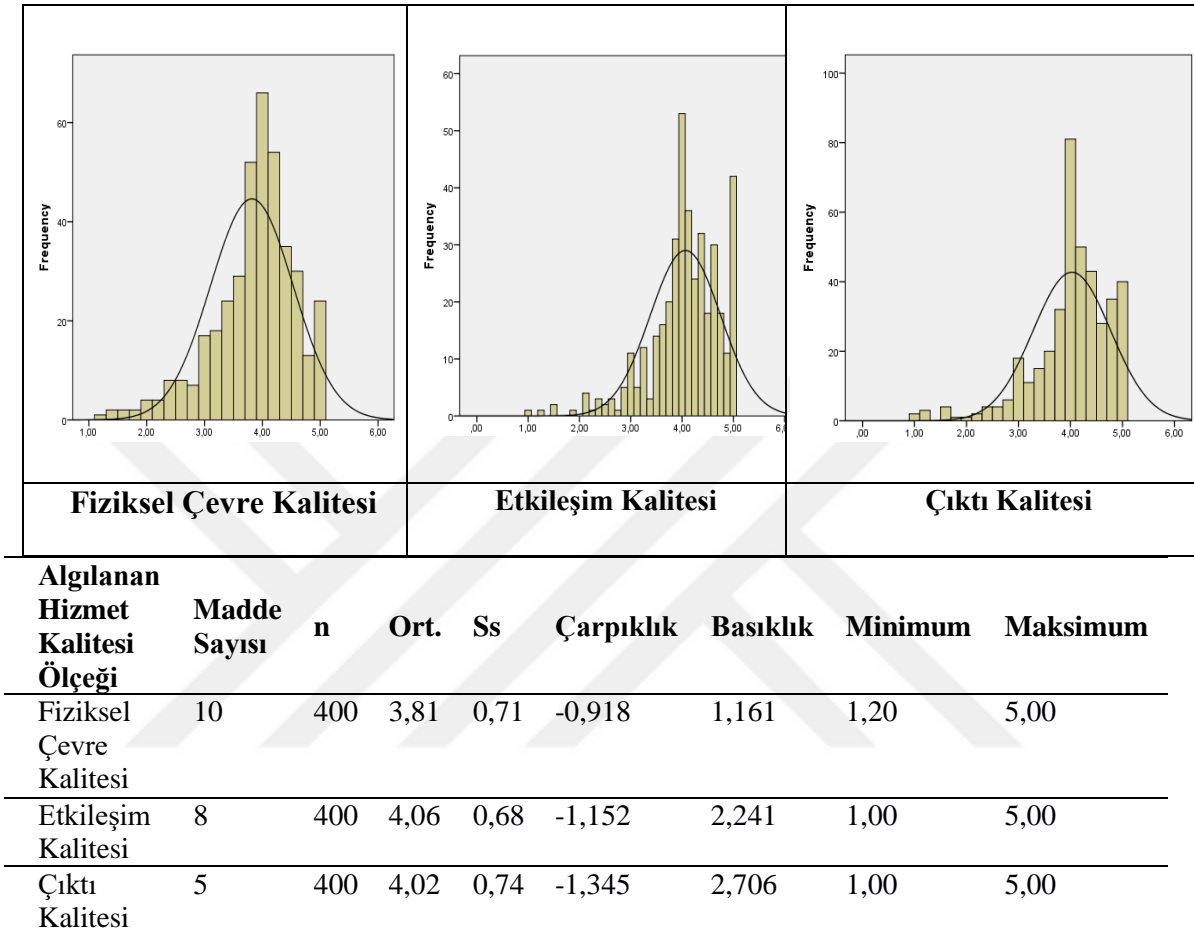
3.6. Bulgular

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan gençlik merkezleri katılımcılarından algılanan hizmet kalitesini ölçen bir taktik izlenilerek, elde edilen verilerin analizi sonucunda, toplanan bulgular bu çalışmaya dahil edilmiştir.

3.7. Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Dağılımı ve İstatistik Test Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan gençlik merkezleri katılımcılarının, algılanan hizmet kalitesi ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarının aritmetik ortalaması, standart sapması, minimum ve maksimum değerleri, çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 3.1'de sunulmuştur.

Tablo 3.1. Katılımcıların Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Alt Boyutlarına Uygulanan Çarpıklık (Skewness) Basıklık (Kurtosis) Testi Minimum Maksimum ve Puan Ortalamalarının Dağılımı

Tablo 3.1’de görüldüğü üzere, katılımcıların algılanan hizmet kalitesi ölçeği alt boyutlarından etkileşim kalitesi alt boyutunun en yüksek ($4,06 \pm 0,68$), fiziksel çevre kalitesi alt boyutunun en düşük ($3,81 \pm 0,71$) puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. Katılımcılar açısından algı puan ortalaması ikinci sırada olan alt boyut ise çıktı kalitesi alt boyutu ($4,02 \pm 0,74$) olarak tespit edilmiştir. Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği’nden alınan puanların çarpıklık ve basıklık değerleri (-3 ile +3 aralığı) (Tablo 3.1) ile normal dağılım eğrisi grafikleri (Grafik 3.1) incelendiğinde verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir (George & Mallery, 2003; Kalaycı, 2008; Köklü, Büyüköztürk & Bökeoğlu, 2006).

Grafik 3.1. Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Alt Boyutları Puan Ortalamaları Dağılımının Grafikselsel Görünümü

3.8. Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri

Gençlik Merkezleri katılımcılarının, cinsiyeti, eğitim düzeyi, yaşı, aylık geliri, anne ve baba eğitim düzeyi, anne ve baba mesleği değişkenlerine ilişkin bulgular aşağıda sırasıyla verilmiştir.

Tablo 3.2. Cinsiyet Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Cinsiyet	N	%
Kadın	151	37,8
Erkek	249	62,2
Toplam	400	100,0

Tablo 3.2'de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan gençlik merkezleri katılımcılarının, 151'i (%37,8) kadın, 249'u (%62,2) erkektir.

Tablo 3.3. Eğitim Düzeyi Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Eğitim Düzeyi	N	%
Orta Okul	50	12,5
Lise	169	42,3
Ön Lisans	21	5,2
Lisans	132	33,0
Lisansüstü	28	7,0
Toplam	400	100,0

Tablo 3.3'te görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan gençlik merkezleri katılımcılarının, 50'sinin (%12,5) ortaokul mezunu, 169'unun (%42,3) lise mezunu, 21'inin (%5,2) ön lisans mezunu, 132'sinin (%33) lisans mezunu ve 28'inin (%7) lisansüstü eğitim mezunudur.

Tablo 3.4. Yaş Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Yaş	N	%
16 yaş ve altı	98	24,5
17-20 yaş	169	42,2
21-24 yaş	90	22,5
25yaş ve üstü	43	10,8
Toplam	400	100,0

Tablo 3.4'de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan gençlik merkezleri katılımcılarının 98'i (%24,5) 16 yaş ve altı, 169'u (%42,2) 17-20 yaş, 90'ı (%22,5) 21-24 yaş ve 43'ü (%10,8) 25 yaş ve üstü grubundadır.

Tablo 3.5. Aylık Ortalama Gelir Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Aylık Ortalama Gelir	N	%
1000 TL ve altı	22	5,5
1001-1600 TL	52	13,0
1601-2500 TL	97	24,3
2501-3500 TL	110	27,5
3501 TL ve üzeri	119	29,8
Toplam	400	100,0

Tablo 3.5’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan gençlik merkezleri katılımcılarının aylık ortalama gelirleri, 22’sinin (%5,5) 1000 TL ve altı, 52’sinin (%13) 1001-1600 TL, 97’sinin (%24,3) 1601-2500 TL, 110’unun (%27,5) 2501-3500 TL ve 119’unun (%29,8) 3501 TL ve üzeridir

Tablo 3.6. Anne Eğitim Düzeyi Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Anne Eğitim Durumu	N	%
Okur-yazar	37	9,3
İlkokul	136	34,0
Ortaokul	111	27,6
Lise	69	17,3
Lisans	25	6,3
Lisansüstü	22	5,5
Toplam	400	100,0

Tablo 3.6’da görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan gençlik merkezleri katılımcılarının anneleri, 37’si (%9,3) okur-yazar, 136’sı (%34) ilkokul, 111’i (%27,6) ortaokul, 69’u (%17,3) lise, 25’i (%6,3) lisans ve 22’si (%5,5) lisansüstü eğitim mezunudur.

Tablo 3.7. Baba Eğitim Düzeyi Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Baba Eğitim Durumu	N	%
Okur-yazar	29	7,3
İlkokul	92	23,0
Ortaokul	90	22,5
Lise	113	28,2
Lisans	42	10,5
Lisansüstü	34	8,5
Toplam	400	100,0

Tablo 3.7’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan gençlik merkezleri katılımcılarının babaları, 29’u (%7,3) okur-yazar, 92’si (%23) ilkokul, 90’ı (%22,5)

ortaokul, 113'ü (%28,2) lise, 42'si (%10,5) lisans ve 34'ü (%8,5) lisansüstü eğitim mezunudur.

Tablo 3.8. Anne Mesleği Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Anne Meslek	N	%
İşçi	28	7,0
Memur	35	8,8
Serbest Meslek	18	4,5
Emekli	18	4,5
Ev Hanımı	266	66,5
Diğer	35	8,8
Toplam	400	100,0

Tablo 3.8'de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan gençlik merkezleri katılımcılarının anneleri, 28'i (%7) işçi, 35'i (%8,8) memur, 18'i (%4,5) serbest meslek ve emekli, 266'sı (%66,5) ev hanımı ve 35'i (%8,8) diğer meslek grubu mensubudur.

Tablo 3.9. Baba Mesleği Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Anne Meslek	N	%
İşçi	131	32,8
Memur	65	16,3
Serbest Meslek	67	16,8
Emekli	66	16,5
Diğer	71	17,8
Toplam	400	100,0

Tablo 3.9'de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan gençlik merkezleri katılımcılarının babaları, 131'i (%32,8) işçi, 65'i (%16,3) memur, 67'si (%16,8) serbest meslek, 66'sı (%16,5) emekli ve 71'i (%17,8) diğer meslek grubu mensubudur.

3.9. Gençlik Merkezinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeğine Ait Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde örneklem grubunu oluşturan gençlik merkezleri katılımcılarının hizmet kalitesi ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanların cinsiyet, eğitim düzeyi, yaş, aylık gelir, anne ve baba eğitim düzeyi, anne ve baba mesleği değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 3.10. Gençlik Merkezinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Boyutlarının Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu

Hizmet Kalitesi Boyutları	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	p
Fiziksel Çevre Kalitesi	Kadın	151	3,82	0,75	0,165	0,869
	Erkek	249	3,81	0,69		
Etkileşim Kalitesi	Kadın	151	4,15	0,67	2,143	0,033*
	Erkek	249	4,00	0,68		
Çıktı Kalitesi	Kadın	151	4,19	0,66	3,518	0,000*
	Erkek	249	3,92	0,77		

*p<.05

Tablo 3.10’da görüldüğü üzere, gençlik merkezleri katılımcılarının algıladıkları hizmet kalitesi boyutlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan t-testi neticesinde; gençlik merkezi müşterilerinin algılanan hizmet kalitesi boyutlarından fiziksel çevre kalitesi (t=0,165; p>0,05) cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; etkileşim kalitesi (t=2,143; p<0,05) ve çıktı kalitesi (t=3,518; p<0,05) boyutlarında ise cinsiyet değişkenine göre kadın katılımcıların lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir.

Tablo 3.11 Gençlik Merkezinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Boyutlarının Yaş Gruplarına Göre Farklılaşma Durumu

Hizmet Kalitesi Boyutları	Yaş	N	\bar{X}	SS	F	p	Tukey
Fiziksel Çevre Kalitesi	A 16 yaş ve altı	98	4,05	0,63	6,378	0,000*	A>B A>C
	B 17-20 yaş	169	3,79	0,72			
	C 21-24 yaş	90	3,61	0,69			
	D 25yaş ve üstü	43	3,80	0,78			
Etkileşim Kalitesi	A 16 yaş ve altı	98	4,32	0,45	7,945	0,000*	A>B A>C
	B 17-20 yaş	169	4,02	0,75			
	C 21-24 yaş	90	3,85	0,74			
	D 25yaş ve üstü	43	4,09	0,52			
Çıktı Kalitesi	A 16 yaş ve altı	98	4,30	0,49	8,568	0,000*	A>B A>C
	B 17-20 yaş	169	3,95	0,79			
	C 21-24 yaş	90	3,80	0,87			
	D 25yaş ve üstü	43	4,12	0,49			

*p<.05

Tablo 3.11’de görüldüğü üzere Gençlik Merkezleri katılımcılarının algıladıkları hizmet kalitesi boyutlarının yaş kategorilerine göre değişkenlik arz edip etmediğini görmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonucunda; gençlik merkezi katılımcılarının algılanan hizmet kalitesi boyutlarından fiziksel çevre kalitesi (F=6,378; p<0,05), etkileşim kalitesi (F=7,945; p<0,05) ve çıktı kalitesi (F=8,568; p<0,05) boyutlarında yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Bu farklılığın kaynağını belirlemek üzere çoklu karşılaştırma testine geçmeden önce Levene’s testi ile varyansların homojen olup olmadığı sınanmıştır. Fiziksel çevre kalitesi (L_F=0,829; p>0,05), Etkileşim kalitesi (L_F=0,750; p>0,05) çıktı kalitesi (L_F=0,678; p>0,05) boyutlarında varyansların homojen olduğu tespit edilmiş ve bu boyutlarda anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Tablo 3.11 incelendiğinde, 16 yaş ve altı yaş gurubunda olan katılımcıların algılanan hizmet kalitesi boyutlarından fiziksel çevre kalitesi boyutu puan ortalamaları (\bar{x} =4,05; SS=0,63), 17-20 yaş gurubunda olan katılımcıların puan ortalamalarına (\bar{x} =3,79; SS=0,72) ve 21-24 yaş gurubunda olan katılımcıların puan ortalamalarına (\bar{x} =3,61; SS=0,69) göre daha yüksek bulunmuştur. Etkileşim kalitesi boyutunda yine 16 yaş ve altı yaş gurubunda olan katılımcıların puan ortalamaları (\bar{x} =4,32; SS=0,45), 17-20 yaş gurubunda olan katılımcıların puan ortalamalarına (\bar{x} =4,02; SS=0,75) ve 21-24 yaş gurubunda olan katılımcıların puan ortalamalarına (\bar{x} =3,85; SS=0,74) göre daha yüksek bulunmuştur. Son olarak çıktı kalitesi boyutunda da 16 yaş ve altı yaş gurubunda olan katılımcıların puan ortalamaları (\bar{x} =4,30; SS=0,49), 17-20 yaş gurubunda olan katılımcıların puan ortalamalarına (\bar{x} =3,95; SS=0,79) ve 21-24 yaş gurubunda olan katılımcıların puan ortalamalarına (\bar{x} =3,80; SS=0,87) göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 3.12. Gençlik Merkezinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Boyutlarının Aylık Ortalama Gelir Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumu

Hizmet Kalitesi Boyutları	Gelir Düzeyi	N	\bar{X}	SS	F	p
Fiziksel Çevre Kalitesi	1000 TL ve altı	22	3,60	0,85	1,208	0,307
	1001-1600 TL	52	3,71	0,72		
	1601-2500 TL	97	3,82	0,57		
	2501-3500 TL	110	3,90	0,69		
	3501 TL ve üzeri	119	3,80	0,80		
Etkileşim Kalitesi	1000 TL ve altı	22	3,81	0,87	1,248	0,290
	1001-1600 TL	52	4,14	0,61		
	1601-2500 TL	97	4,00	0,61		
	2501-3500 TL	110	4,10	0,69		
	3501 TL ve üzeri	119	4,09	0,72		
Çıktı Kalitesi	1000 TL ve altı	22	3,77	0,81	0,827	0,508
	1001-1600 TL	52	4,08	0,77		
	1601-2500 TL	97	3,99	0,76		
	2501-3500 TL	110	4,06	0,71		
	3501 TL ve üzeri	119	4,04	0,73		

Tablo 3.12’de görüldüğü üzere gençlik merkezleri katılımcılarının algıladıkları hizmet kalitesi boyutlarının gelir düzeylerine göre değişip değişmediğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi neticesinde; gençlik merkezi katılımcılarının algılanan hizmet kalitesi boyutlarından fiziksel çevre kalitesi (F=1,208; p>0,05), etkileşim kalitesi (F=1,248; p>0,05) ve çıktı kalitesi (F=0,827; p>0,05) boyutlarında gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 3.13. Gençlik Merkezinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Boyutlarının Anne Eğitim Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumu

Hizmet Kalitesi Boyutları	Anne Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	SS	F	p
Fiziksel Çevre Kalitesi	Okur-yazar	37	3,59	0,73	1,789	0,114
	İlkokul	136	3,85	0,65		
	Ortaokul	111	3,76	0,79		
	Lise	69	3,91	0,73		
	Lisans	25	3,71	0,70		
	Lisansüstü	22	4,06	0,47		
Etkileşim Kalitesi	Okur-yazar	37	4,08	0,60	0,610	0,693
	İlkokul	136	4,08	0,65		
	Ortaokul	111	4,05	0,71		
	Lise	69	4,06	0,75		
	Lisans	25	3,86	0,84		

	Lisansüstü	22	4,18	0,44		
Çıktı Kalitesi	Okur-yazar	37	4,15	0,59	0,988	0,425
	İlkokul	136	4,05	0,70		
	Ortaokul	111	4,00	0,72		
	Lise	69	4,01	0,84		
	Lisans	25	3,75	1,02		
	Lisansüstü	22	4,10	0,64		

Tablo 3.13’de görüldüğü üzere, gençlik merkezleri katılımcılarının algıladıkları hizmet kalitesi boyutlarının anne eğitim düzeylerine göre değişkenlik gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi neticesinde; gençlik merkezi katılımcılarının algılanan hizmet kalitesi boyutlarından fiziksel çevre kalitesi ($F=1,789$; $p>0,05$), etkileşim kalitesi ($F=0,610$; $p>0,05$) ve çıktı kalitesi ($F=0,988$; $p>0,05$) boyutlarında anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır.

Tablo 3.14. Gençlik Merkezinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Boyutlarının Baba Eğitim Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumu

Hizmet Kalitesi Boyutları	Baba Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	SS	F	p	Tukey
Fiziksel Çevre Kalitesi	A Okur-yazar	29	3,60	0,60	1,868	0,099	
	B İlkokul	92	3,91	0,62			
	C Ortaokul	90	3,72	0,77			
	D Lise	113	3,89	0,67			
	E Lisans	42	3,68	0,97			
	F Lisansüstü	34	3,87	0,57			
Etkileşim Kalitesi	A Okur-yazar	29	4,06	0,55	1,983	0,080	
	B İlkokul	92	4,11	0,61			
	C Ortaokul	90	4,10	0,63			
	D Lise	113	4,08	0,67			
	E Lisans	42	3,75	1,02			
	F Lisansüstü	34	4,13	0,56			
Çıktı Kalitesi	A Okur-yazar	29	4,20	0,47	3,078	0,010*	A>E B>E D>E
	B İlkokul	92	4,12	0,69			
	C Ortaokul	90	4,02	0,67			
	D Lise	113	4,03	0,72			
	E Lisans	42	3,63	1,13			
	F Lisansüstü	34	4,07	0,63			

* $p<.05$

Tablo 3.14’de görüldüğü üzere, gençlik merkezleri katılımcılarının algıladıkları hizmet kalitesi boyutlarının baba eğitim düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonucunda; gençlik merkezi katılımcılarının algılanan hizmet kalitesi boyutlarından fiziksel çevre kalitesi ($F=1,868$; $p>0,05$), etkileşim kalitesi ($F=1,983$; $p>0,05$)

boyutlarında baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; çıktı kalitesi ($F=3,078$; $p<0,05$) boyutunda ise baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Bu farklılığın kaynağını belirlemek üzere çoklu karşılaştırma testine geçmeden önce Levene's testi ile varyansların homojen olup olmadığı sınanmıştır. Çıktı kalitesi ($L_F=0,991$; $p>0,05$) boyutunda varyansların homojen olduğu tespit edilmiş ve bu boyutlarda anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Tablo 3.14 incelendiğinde baba eğitim düzeyi lisans gurubunda olan katılımcıların algılanan hizmet kalitesi boyutlarından çıktı kalitesi boyutu puan ortalamaları ($\bar{X}=3,63$; $SS=1,13$), baba eğitimi okur-yazar ($\bar{X}=4,20$; $SS=0,47$), ilkokul ($\bar{X}=4,12$; $SS=0,69$) ve lise ($\bar{X}=4,03$; $SS=0,72$) düzeyine sahip katılımcıların puan ortalamalarına göre daha düşük bulunmuştur.

Tablo 3.15. Gençlik Merkezinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Boyutlarının Anne Mesleklerine Göre Farklılaşma Durumu

Hizmet Boyutları	Kalitesi	Anne Meslek	N	\bar{X}	SS	F	p	Tukey
Fiziksel Kalitesi	Çevre	A İşçi	28	3,77	0,72	2,350	0,040	C>A C>E C>F
		B Memur	35	4,06	0,50			
		C Serbest Meslek	18	4,20	0,50			
		D Emekli	18	3,90	0,63			
		E Ev Hanımı	266	3,77	0,74			
		F Diğer	35	3,69	0,69			
Etkileşim Kalitesi		A İşçi	28	3,92	0,62	1,106	0,357	
		B Memur	35	4,10	0,71			
		C Serbest Meslek	18	4,34	0,47			
		D Emekli	18	3,96	0,61			
		E Ev Hanımı	266	4,07	0,70			
		F Diğer	35	3,96	0,66			
Çıktı Kalitesi		A İşçi	28	3,98	0,75	2,217	0,052	
		B Memur	35	4,18	0,65			
		C Serbest Meslek	18	4,50	0,58			
		D Emekli	18	4,13	0,81			
		E Ev Hanımı	266	3,98	0,76			
		F Diğer	35	3,91	0,64			

* $p<.05$

Tablo 3.15'de görüldüğü üzere, gençlik merkezleri katılımcılarının algıladıkları hizmet kalitesi boyutlarının anne mesleklerine göre farklılık gösterip göstermediğini bulabilmek için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi

neticesinde; gençlik merkezi katılımcılarının algılanan hizmet kalitesi boyutlarından etkileşim kalitesi ($F=1,106$; $p>0,05$) ve çıktı kalitesi ($F=2,217$; $p>0,05$) boyutlarında anne meslek değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; fiziksel çevre kalitesi ($F=2,350$; $p<0,05$) boyutunda ise anne meslek değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Bu farklılığın kaynağını belirlemek üzere çoklu karşılaştırma testine geçmeden önce Levene's testi ile varyansların homojen olup olmadığı sınanmıştır. Fiziksel çevre kalitesi ($L_F=1,840$; $p>0,05$) boyutunda varyansların homojen olduğu tespit edilmiş ve bu boyutlarda anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Tablo 3.15 incelendiğinde anne mesleği serbest meslek olan katılımcıların algılanan hizmet kalitesi boyutlarından fiziksel çevre kalitesi boyutu puan ortalamaları ($\bar{x}=4,20$; $SS=0,50$), anne mesleği işçi ($\bar{x}=3,77$; $SS=0,72$), ev hanımı ($\bar{x}=3,77$; $SS=0,74$) ve diğer ($\bar{x}=3,69$; $SS=0,69$) meslek guruplarına sahip katılımcıların puan ortalamalarına göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 3.16. Gençlik Merkezinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Boyutlarının Baba Mesleklerine Göre Farklılaşma Durumu

Hizmet Kalitesi Boyutları	Baba Meslek	N	\bar{x}	SS	F	p
Fiziksel Çevre Kalitesi	İşçi	131	3,74	0,74	1,704	0,148
	Memur	65	3,92	0,77		
	Serbest Meslek	67	3,81	0,71		
	Emekli	66	3,71	0,71		
	Diğer	71	3,95	0,59		
Etkileşim Kalitesi	İşçi	131	4,11	0,68	1,082	0,365
	Memur	65	3,95	0,79		
	Serbest Meslek	67	4,12	0,68		
	Emekli	66	3,96	0,69		
	Diğer	71	4,10	0,57		
Çıktı Kalitesi	İşçi	131	4,03	0,70	0,212	0,932
	Memur	65	4,00	0,87		
	Serbest Meslek	67	4,07	0,78		
	Emekli	66	3,96	0,76		
	Diğer	71	4,03	0,65		

Tablo 3.16'de görüldüğü üzere, gençlik merkezleri katılımcılarının algıladıkları hizmet kalitesi boyutlarının baba mesleklerine göre farklı bir durumun ortaya çıkıp çıkmadığını saptamak için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi neticesinde; gençlik merkezi katılımcılarının algılanan hizmet kalitesi boyutlarından fiziksel çevre kalitesi ($F=1,704$; $p>0,05$), etkileşim kalitesi ($F=1,082$; $p>0,05$) ve çıktı kalitesi ($F=0,212$; $p>0,05$) boyutlarında baba meslek değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir.

HİPOTEZ SONUÇLARININ ÖZETİ

Gençlik merkezleri katılımcılarının algıladıkları hizmet kalitesi boyutlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan t-testi neticesinde; gençlik merkezi müşterilerinin algılanan hizmet kalitesi boyutlarından fiziksel çevre kalitesi ($t=0,165$; $p>0,05$) cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; etkileşim kalitesi ($t=2,143$; $p<0,05$) ve çıktı kalitesi ($t=3,518$; $p<0,05$) boyutlarında ise cinsiyet değişkenine göre kadın katılımcıların lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir.

Gençlik Merkezleri katılımcılarının algıladıkları hizmet kalitesi boyutlarının yaş kategorilerine göre değişkenlik arz edip etmediğini görmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonucunda; gençlik merkezi katılımcılarının algılanan hizmet kalitesi boyutlarından fiziksel çevre kalitesi ($F=6,378$; $p<0,05$), etkileşim kalitesi ($F=7,945$; $p<0,05$) ve çıktı kalitesi ($F=8,568$; $p<0,05$) boyutlarında yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir.

Gençlik merkezleri katılımcılarının algıladıkları hizmet kalitesi boyutlarının gelir düzeylerine göre değişip değişmediğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi neticesinde; gençlik merkezi katılımcılarının algılanan hizmet kalitesi boyutlarından fiziksel çevre kalitesi ($F=1,208$; $p>0,05$), etkileşim kalitesi ($F=1,248$; $p>0,05$) ve çıktı kalitesi ($F=0,827$; $p>0,05$) boyutlarında gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Gençlik merkezleri katılımcılarının algıladıkları hizmet kalitesi boyutlarının anne eğitim düzeylerine göre değişkenlik gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi neticesinde; gençlik merkezi katılımcılarının algılanan hizmet kalitesi boyutlarından fiziksel çevre kalitesi ($F=1,789$; $p>0,05$), etkileşim kalitesi ($F=0,610$; $p>0,05$) ve çıktı kalitesi ($F=0,988$; $p>0,05$) boyutlarında anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır.

Gençlik merkezleri katılımcılarının algıladıkları hizmet kalitesi boyutlarının baba eğitim düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonucunda; gençlik merkezi katılımcılarının algılanan hizmet kalitesi boyutlarından fiziksel çevre kalitesi

($F=1,868$; $p>0,05$), etkileşim kalitesi ($F=1,983$; $p>0,05$) boyutlarında baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; çıktı kalitesi ($F=3,078$; $p<0,05$) boyutunda ise baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir.

Gençlik merkezleri katılımcılarının algıladıkları hizmet kalitesi boyutlarının anne mesleklerine göre farklılık gösterip göstermediğini bulabilmek için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi neticesinde; gençlik merkezi katılımcılarının algılanan hizmet kalitesi boyutlarından etkileşim kalitesi ($F=1,106$; $p>0,05$) ve çıktı kalitesi ($F=2,217$; $p>0,05$) boyutlarında anne meslek değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; fiziksel çevre kalitesi ($F=2,350$; $p<0,05$) boyutunda ise anne meslek değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir.

Gençlik merkezleri katılımcılarının algıladıkları hizmet kalitesi boyutlarının baba mesleklerine göre farklı bir durumun ortaya çıkıp çıkmadığını saptamak için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi neticesinde; gençlik merkezi katılımcılarının algılanan hizmet kalitesi boyutlarından fiziksel çevre kalitesi ($F=1,704$; $p>0,05$), etkileşim kalitesi ($F=1,082$; $p>0,05$) ve çıktı kalitesi ($F=0,212$; $p>0,05$) boyutlarında baba meslek değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Yapılan bu çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre algıladıkları hizmet kalitesi boyutlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan t-testi neticesinde; gençlik merkezi müşterilerinin algılanan hizmet kalitesi boyutlarından fiziksel çevre kalitesi ($t=0,165$; $p>0,05$) cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; etkileşim kalitesi ($t=2,143$; $p<0,05$) ve çıktı kalitesi ($t=3,518$; $p<0,05$) boyutlarında ise cinsiyet değişkenine göre kadın katılımcıların lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Alanda yapılmış çalışmalara baktığımızda (Ergin'in (2010)), yaptığı çalışmada, kadın ve erkek katılımcıların her ikisi de algılanan hizmet kalitesine etki eden faktörlerden fiziki faktörleri en yüksek hizmet kalitesi faktörü olarak algılamaktadırlar. Yüzgenç (2010) ve Demirel (2013) tarafından yapılan çalışmalarda, hizmet kalitesi algısında cinsiyet açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir.

Bu alanda yapılan diğer bir çalışmada cinsiyet değişkeninde, fiziksel çevre kalitesi alt boyutunda kadınların hizmet kalitesi algı düzeyinin erkeklere göre daha düşük olduğuna yönelik sonuçlar bulunmuştur (Üzüm ve ark., 2016). Aycan (2005) tarafından yapılan araştırmada gençlik merkezi üyelerinin hizmet kalitesinin alt boyutlarına yönelik algı düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Araştırma bulgularındaki farklılıkların kişilerin sosyo-kültürel yapılarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Gençlik merkezlerinden yararlanan gençlerin gelir düzeyi faktörüne bağlı olarak algılanan hizmet kalitesi boyutlarından fiziksel çevre kalitesi ($F=1,208$; $p>0,05$), etkileşim kalitesi ($F=1,248$; $p>0,05$) ve çıktı kalitesi ($F=0,827$; $p>0,05$) boyutlarında gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Ceyhun (2006)'un yaptığı araştırma bulgularına göre, tesisin fiziksel özellikleri ile ilgili sorulardan elde edilen cevaplar ailelerin gelir düzeyleri ile karşılaştırıldığında en yüksek gelir düzeyine sahip gönüllülerden elde edilen puanların daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yüzgenç (2010)'in yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre gençlik merkezleri üyelerinin hizmet kalitesi alt boyutları bakımından istatistiksel olarak "gelir düzeyleri" ne göre anlamlı bir fark gösterdiğini ortaya koymuştur. Üzüm ve arkadaşlarının (2016)'da yapmış oldukları araştırma

sonucuyla örtüşmektedir. Araştırmacılar gelir düzeyi değişkeni ile hizmet kalitesi algı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadığını belirtmişlerdir. Ardıç ve arkadaşları (2004) yılında yaptığı araştırma bulgularına göre, vatandaşların algıladıkları genel hizmet kalitesi ile gelir düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Literatürde gelir düzeyi faktörü ile ilgili farklı bulgular da mevcuttur.

Yapılan çalışmalardaki bulgulara bakıldığında çeşitli yaş ve cinsiyet kategorilerindeki gençlerin gençlik merkezlerinden algıladıkları hizmet kalitesinin çeşitli değişkenler açısından birçok faktörün etkilediği görülmektedir. Bu değerlendirmelere ve incelenen tüm çalışmalara göre yaş, cinsiyet ve bazı değişkenler açısından bakıldığında zaman ve yere bakılmaksızın gençlik alanında hizmet sunan yerel yönetimlerden ve bu alanda faaliyet gösteren kurumlardan faydalanan katılımcıların bu merkezlerden algıladıkları hizmet kalitesinde memnuniyet düzeyinde artış olduğu görülmektedir.

KAYNAKLAR

AÇIK, E. H. (2008), Geçmişten Günümüze Türkiye Fransa İlişkileri, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

AKIN, Mahmut H. (2014), “Gençlik Toplumsallaşmasında Akran ve Arkadaşlık Grupları” ,Gençlik Araştırmaları Dergisi Sayı 4, ss. 10-21.

AKINCI, G. (1973), Türk Fransız Kültür İlişkileri 1071-1859 Başlangıç Dönemi, Atatürk Üniversitesi Yayınları, No:276 Ankara: Sevinç Matbaası.

AKSOY, A. Ş.(1998), Yeni Sağ, Kamu Yönetimi ve Yerel Yönetimi; Eleştirel Bir Yaklaşım, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:7, Sayı:1.

AKYÜZ, Y.(1975), Türk Kurtuluş Savaşı ve Fransız Kamuoyu 1919-1922, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

ALADA, Adalet Bayramoğlu (1993), Yerel Yönetim ve Ahlak, Başbakanlık Toplu Konut İdaresi ve İula-Emme Yayını, İstanbul.

AMİCİS, Edmondo de 1874, İstanbul, trc. AKYAVAŞ, Beynun 1981, Ankara.

ANDERSEN, Gosta Esping (1996). The Three Worlds of Welfare Capitalism, Cornwall, Polity Pres.

ARICI, Selçuk (2007), Sporun İnsan Psikolojisine Etkisi

ARIKAN, Y. E. (2006), Fransız Yerel Yönetim Sistemi ve Türkiye’ye Yansımaları, (Ed.) H. Özgür & B. Parlak, Avrupa Perspektifinde Yerel Yönetimler, (ss. 267-294). Bursa: Alfa Aktüel.

ARMAOĞLU, F.(1991), 20.Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1990, Cilt 1: 1914-1980, 7. Baskı, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

ATAR, Fahreddin, (1979), İslam Adliye Teşkilatı, (ss.108) Ankara.

ATASOY, Veysel (1992). Türkiye’de Mahalli İdarelerin Yapısı ve Yeniden Düzenlenmesi, İstanbul, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.

ATEŞ, T. (1992), Geçmişten Günümüze Türk Fransız İlişkileri, İstanbul: AGF Garanti Sigorta Yayınları.

AYCAN A. (2005). Gençlik Merkezlerinde Örgütsel Etkililik ve Hizmet Kalitesinin Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

BATAT, Ahmet (2010). Türkiye Yerel Gündem 21 Uygulamalarının Kent Konseyleri’ne Dönüşüm Sürecinin Analizi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE), İzmir.

BAYKAL, Tan (2010). “Türkiye’de Çevre Yönetim Sisteminin Yerel Örgütlenmesi”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 7 Sayı 13, ss. 476-492.

BİLMEN, Ömer Nasuhi (1969), Hukuk-ı İslamiye ve Istılahat-ı Fıkhiyye Kamusu, İstanbul.

BOZGEYİK, B. (1990), **Gizli Tarih**, İstanbul: BKM Yayınları.

BOZKURT, Ö. (1991), **Fransa’da Ademi Merkezileştirmenin Beklenmeyen Bir Sonucu: Feodalleşme**, Amme İdaresi Dergisi, 24, (4), 149-159.

CANATAN, B. (2006) **Fransa’da 23 Mart 2003 Anayasa Değişikliği: Üniter Devlette Yerel Yönetimlerin Yeniden Tanımlanması**, İçinde (Ed), **H. Özgür & B. Parlak**, **Avrupa Perspektifinde Yerel Yönetimler**, (ss. 295-315). Bursa: Alfa Aktüel.

CANKALP, Mehmet, (2002) **“Sporda Yönetim ve Organizasyon,”** Nobel Yayın-Dağıtım, Ankara

CEVDET PAŞA, Ahmet, (1309), **Tarih-i Cevdet**, İstanbul.

ÇAM, E. (1993), **Devlet Sistemleri**, İstanbul: Der Yayınları.

ÇARKÇI, Akif: (2007), **Kent Yönetimine Farklı Bakışlar, Yerel Perspektiften Ekonomi, Siyaset ve Yönetim**, İstanbul, Şehir Yayınları.

ÇELİK, Abdullah (2014), **“Sosyal Belediyecilik Anlayışı: Şanhurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği”**, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 16 Sayı 1,

ÇOBAN, B. (2002), **Spor Hizmetlerine İlişkin Halkın Belediyelerden Beklentileri**, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Doktora Tezi, Ankara.

ÇOBAN, Bilal, YETİM, Azmi, (2004). **“Belediyelerin Spora Yaklaşımları,”** içinde, **“Sporda Sosyal Alanlar:Seçme Konular-1”** (Ed. Fikret Ramazanoğlu), Bıçaklar Kitabevi,Ankara

ÇUKURÇAYIR, M. Akif: (2011). **Yerel Yönetimler Kuram Kurum ve Yeni Yaklaşımlar**, Konya, Çizgi Kitabevi,

DANIŞOĞLU, Emel: (1992).**Gençlerin Sosyal Güvenliği ve Gençlik Politikaları**, DPT, Ankara,

DEMİR, Konur & Alp Yavaş, Hikmet (2015). **“Kent Konseyleri ile Yerinden Yönetilen Katılımcı Kent Yönetimleri: Yerel Yönetişim Kapsamında Bir Değerlendirme”**, Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi”, Cilt 4 Sayı 7, 2015, ss. 49-62.

DEMİRCİ, Nuri (1986), **Spor Yönetimi ve Organizasyonu**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

DENİZ, Çağlar (2012), **Eğitilmiş Gençliği Anlamada Yeni Bir Tipoloji Önerisi: Cool Gençlik**, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 5 Sayı 2, 2012, ss. 119-121.

DOĞAR, Yahya (1997), **Türkiye’de Spor Yönetimi**, Öz Akdeniz Ofset, Malatya.

DOĞU, Algün & Yetim, A. Azmi (2014), **Yakın Dönem Gençlik ve Spor Politikalarının Değerlendirilmesi**, International Journal of Science Culture and Sport, Special Issue.

DOĞU, Gazanfer, Ümit Kesim Ömer Sivrikaya, (2002),**Çağdaş Yerel**

yönetimler, Cilt II. Belediyelerin sporla ilgili işlevleri, Düzce Belediyesi Örneği.

EKİCİ, Birol (2005). “**Sonuç mu Yönetiminde ve Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma Bağlamında Denetim**”, **Bilgi Çağında Türk Kamu Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması-I** (Ed: Ahmet Nohutçu, Asım Balcı), İstanbul, Beta Yayıncılık.

EMİRHAN, S. (1993), **Türkiye- Fransa İlişkileri ve Muhtemel Gelişmeler**, İstanbul: Harp Akademileri Basımevi.

ERBAY, Yusuf, Akgün, Hasan: (2013). **Modernleşmeden Küreselleşmeye Türkiye’de Yerel Yönetimler Tarihi ve Bugünü**, İstanbul, Kazancı Kitap.

EROĞUL, C. (1996), **Çağdaş Devlet Düzenleri**, İngiltere, Amerika, Fransa, Ankara: İmaj Yayıncılık.

ERYILMAZ, Bilal (1997), **Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılanması**, Birleşik Yayınları, İstanbul.

ERYILMAZ, Bilal (2002). **Kamu Yönetimi**, İstanbul, Erkam Matbaası.

FIELD, A. (2005). **Discovering Statistics Using SPSS** (2nd. edition) Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.

FİŞEK, K. (1976), **Türkiye’de Mülki İdare Amirliği**, Ankara: TİD Yayınları.

GENÇ, Yusuf & İsmail Barış: (2015). “**Sosyal Hizmetlerin Yeniden Yapılandırılmasında Yerinden Yönetimin İşlevselliği**”, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Sayı 32 Kış 3, ss. 111-112.

GENÇ, Yusuf: (2015). “**Yerel Yönetimlerde Sosyal Hizmet Uygulamaları**”, **Sosyal Hizmette Blok Uygulama II**, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü Online Yayın.

GEORGE, D. and Mallery, M. (2003) **Using SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference**, Allyn & Bacon, Boston, MA.

GÖZÜBÜYÜK, Şeref & Tan, Turgut (2010). **İdare Hukuku**, 7.Bs., Ankara, Turhan Kitabevi.

GÖZÜBÜYÜK, Şeref (1994), **Yönetim Hukuku**, Turhan Yayınları, Ankara.

GÜNDAY, Metin (1992), **İdare Hukuku**, Alkım Yayınları, Ankara.

GÜNEŞ, Mehmet (2009). “**Almanya ve Türkiye’deki Yerel Yönetimlere Karşılaştırmalı Bir Bakış**”, *Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Dergisi*, Cilt 8 Sayı 2, (2009), ss. 145-165.

GÜR, Bekir & S. **DALMIŞ** İbrahim & **KIRMIZIDAĞ**, Nur & Çelik, Zafer & Boz, Nevfel (2012). **Türkiye’nin Gençlik Profili**, Seta,

GÜRSES, Fulya & **GÜRSES**, Hasan Basri (1997), **Dünya’da ve Türkiye’de Gençlik**, İstanbul, Toplumsal Dönüşüm Yayınları,

HAMMER, Devlet-i Osmaniye Tarihi, trc. M. **ATA**, İstanbul 1330.

İŞIKHAN, Vedat (2015). “**Yerel Yönetimler ve Sosyal Hizmetler**”, **Gelişmiş Ülkelerde Yerel Yönetim Yapıları**, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Açık

Öğretim Fakültesi Yayınları.

İÇ İŞLERİ BAKANLIĞI (2015), **Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Faaliyet Raporu**, Ankara.

İNAC, Hüsamettin & **ÜNAL**, Feyzullah: (2006). “İngiltere’de Yerel Yönetimler”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 16.

KALAYCI, Ş. (2009), **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

KARAL, E. ZİYA. (2011), **Osmanlı Tarihi**, Ankara: Türk Tarih Kurumu

KARAER, T. (1990), **Fransa’da Yerel Yönetim Reformu Üzerine**, Amme İdaresi Dergisi, 23, (3), 47-67.

KARAHANOĞULLARI, O. (2009), **Fransa’da Kamu Yönetimi**, İçinde B.A. Güler vd (Ed), **Kamu Yönetimi Ülke İncelemeleri** (ss.39-168), Ankara: İmge Kitapevi.

KAVAKÇI, Yusuf Ziya (1975), **Hisbe Teşkilatı**, Ankara.

KAYA (1992), **Yerel Yönetimler Araştırma Grubu Raporu**, TODAİE Yayını, Ankara.

KAYA, Erol: (2003). **Yerel Yönetimler Reformu ve Belediyelerde Yeniden Yapılanma**, İstanbul, İlke Yayıncılık.

KAZICI, Ziya, **Osmanlıda Yerel Yönetim**, s.35 İstanbul 2014.

KELEŞ, R. (1994), **Fransa’da Yerinden Yönetim, Çağdaş Yerel Yönetimler**, 3, (1), 3-18.

KESKİN, Enes Battal (2011), “**Kent Konseylerinin Yerel Demokratik Yönetişim Mekanizması İşlevinin Değerlendirilmesi**”, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Enes Battal Keskin, (ed.), Bursa.

KIRILMAZ, Muhammet, (1985), **Kamu Kurumlarında Stratejik Yönetim: İçişleri Bakanlığı Örneği** " Türk İdare Dergisi, sayı 477 s.145).

KIZILKAYA, E. O. T. (2004), **Fransa’da Yerel Yönetimler Reformu Üzerine Değerlendirme, Yerel Yönetimler Kongresi, Düünden Bugüne Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma**, Bildiriler Kitabı, 3-4 Aralık Çnakkale, (ss. 91-999).

KÖKLÜ, N., Büyüköztürk, Ş. ve Çokluk Bökeoğlu, Ö. (2006). **Sosyal bilimler için istatistik**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

LEWIS, Bernard, **Modern Türkiye'nin Doğuşu**, trc. Nihal Öno, İstanbul, 1975: 84

LÜKÜSLÜ, Demet: (2009). **Türkiye’de “Gençlik Miti” 1980 Sonrası Türkiye Gençliği**, İstanbul, İletişim Yayınları.

MEDHAL, **Osmanlı Devleti Teşkilatına** Ankara 1970.

MURAT, Sedat& Şahin, Levent: (2011). “**Nedenleri ve Sonuçları Bakımından Gençler Arasında Yaygınlaşan İşsizlik**”, Sosyoloji Konferansları Dergisi, Sayı 44.

NEGİZ, Nilüfer (2011). “Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Açısından Isparta Belediyesi: Farkındalık, Yararlanma ve Değerlendirme Açısından Bir Araştırma”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Dergisi, Cilt 16 Sayı 2, 2011, ss. 323-341.

NİTAS, K. (2003), Fransa Yönetim Sistemi, İçinde K. Nitas (Ed.), 21. Yüzyılda Yönetim, (ss. 201-278). Ankara: Türk İdari Araştırmalar Vakfı.

ORTAYLI, İ. (1985), Tanzimattan Cumhuriyete Yerel Yönetim Geleneği, İstanbul: Hil Yayın.

ORTAYLI, İlber, (1979), Türkiye İdare Tarihi, Ankara.

ÖKTEM, M. K. & Karaer, T. (1991), Günümüz Fransa’sında Tüm Yönleriyle Kamu Yönetimi, Türk İdare Dergisi, (391), 245-267.

ÖNER, Şerif, (1975), Yeni Mevzuat Çerçevesinde Türkiye’de Belediye Yönetimi 1. Basım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2006.

ÖNOL, Nihal, trc. İstanbul ve Osmanlı Uygarlığı, İstanbul ÖYMEN, O. (2003), Silahsız Savaş, İstanbul: Remzi Kitapevi.

ÖZBAY, Ferhunde: (2015). Dünden Bugüne Aile, Kent ve Nüfus, 1.Bs., İstanbul, İletişim Yayınları,

ÖZBAY, Nurhan (2009). “Türkiye’de Gençlik, Nüfus ve İktidar”, Türkiye’de İktidarı Yeniden Düşünmek, İstanbul, Varlık Yayınları,

ÖZDEMİR, Ahmet, (1999). “Belediyelerin Spor Kulüplerine Yaptıkları Yardımlar”, İller ve Belediyeler Dergisi, Sayı 641, Mart-1999.

PARLAK, B. & Caner, C. (2005), Karşılaştırmalı Siyasal ve Yönetmel Yapılar, Bursa: Alfa Aktüel Yayınları.

PARLAK, Bekir (2004), Yerel Yönetimler, Yerel Siyaset Ve Kentsel Politikalar, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

PENEZ, A. (2006), Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye Fransa İlişkileri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 9 Eylül Üniversitesi, İzmir.

POLAT, E., AYCAN, A., ÜZÜM, H., ve POLAT, E.(2013), Gençlik Merkezlerinden Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği, Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri Dergisi Cilt:24, Sayı:1.

POLATOĞLU, Aykut (2003). Kamu Yönetimi Genel İlkeler ve Türkiye Uygulaması, Ankara, ODTÜ Yayıncılık.

SARIÇAYIR, Esra (2009). Avrupa Birliği Gençlik Politikaları Çerçevesinde Gençlik Programı ve Etkileri, (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, SBE), İstanbul.

SEKAM: (2014). Türkiye Gençlik Raporu Gençliğin Özellikleri, Sorunları, Kimlikleri ve Beklentileri, İstanbul.

SOYSAL, İ. (1983), Türk- Fransız İlişkileri 1921-1984, Belleten, 47, (188), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

ŞAYLAN, G. (1981), Çağdaş Siyasal Sistemler, Ankara: TODAİE Yayınları.

ŞENGÜL, R. (2005), Fransa’da Bölge Yerel Yönetimlerinin İdari Sistem İçerisindeki Yeri, Türk İdare Dergisi, (448), 61-68.

ŞENGÜL, R. (2007), Fransa’da Kamu Yönetiminde Merkezîyetçilikten Yerelleşmeye Doğru, İçinde B. Eryılmaz & M. Eken & M. L. Şen (Ed.), Kamu Yönetimi Yazıları, Teoride Değişim Yeniden Yapılanma Sorunlar ve Tartışmalar, (ss. 563-581). Ankara: Nobel Yayın- Dağıtım.

TECER, M. (207), Avrupa Birliği ve Türkiye, Sorular-Yanıtlar, Ankara: TODAİE.

TOPRAK, Karaman, Zerrin (1992), Yerel Yönetimler, Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF, İzmir.

TOPRAK, Zafer, (1990) "Tanzimattan Cumhuriyete Şehremaneti" Türk Belediyeciliğinde 60 Yıl Uluslararası Sempozyum Bildirileri, Ankara.

TORLAK, Ömer, (1999), Belediyelerde Hizmet Yönetimi ve Pazarlama, Seçkin yayınevi, Ankara.

TORTOP, Nuri (1993), Güçlü Mahalli İdareler Anlayışının Gelişmesi, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:2, Sayı: 2, Ankara.

TÜRKDOĞAN, Orhan (1985), Sosyal Şiddet ve Türkiye Gençliği, Ankara, Mayaş Yayınları,

UÇAROL, R. (1985), Siyasi Tarih, İstanbul: Harp Akademisi Yayınları.

ULUSOY, Ahmet ve Akdemir, Tekin (2001), Mahalli İdareler, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

ÜZAN, Nizam (2009), “Belediyeler ve Yerel Gündem 21”, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt 8 Sayı, ss. 96-101.

YALÇINDAĞ, Selçuk (1987), Belediyelerde Halkla İlişkiler, Türk İdare Dergisi, Sayı: 59.

YALÇINDAĞ, Selçuk (1992), Çağdaş Belediye, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:1, Sayı:1.

YAMAN, Nigar (2010), Belediyelerde Görevli Spor Uzmanlarının Mesleki Doyum Düzeylerinin Araştırılması, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı (Yüksek Lisans Tezi).

YAMAN, Ömer Miraç: (2013), Apaçi Gençlik Gençlerin Toplumsal Davranış ve Yönelimleri: İstanbul’da “Apaçi” Altkültür Grupları Üzerine Nitel Bir Araştırma, 3.Bs., İstanbul, Açılım Kitap.

YAVUZ, B. (1994), Kurtuluş Savaşı Döneminde Türk- Fransız İlişkileri, Fransız Arşiv Belgeleri Açısından 1919-1922, Ankara. Türk Tarih Kurumları Yayınları XVI. Dizi-S.68, Türk Tarih Kurumu Basımevi.

YAVUZ, Ö. (2015), Kadınların Toplumsal Hayata Katılımında Yerel Yönetimlerin Rolü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi SBE), İstanbul.

YILDIRIM, M. (2004), Sivil Örumceğin Ağında, İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.

YILDIRIM, Turan (1997), **Türkiye'nin İdari Teşkilatı**, İstanbul, Alkım Yayınevi.

ZEYDAN, Corc-i (1328), **Medeniyet-i İslamiye Tarihi**, trc. **MEGAMİZ**, Zeki İstanbul, Türk Tarih Kurumları Yayınları.

ZÜRCHER, E. J. (2000), **Modernleşen Türkiye'nin Tarihi**, 9 Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.

<http://genclik politikasi.org/kavram olarak-genclik/e.t:12.05.2017>

<http://istanbulmuftulugu.gov.tr/e.t. 23.05.2017>

<http://library.cu.edu.tr/e.t:23.05.2017>

<http://www.aljazeera.com.tr. e.t:23.05.2017>

<http://www.ibb.gov.tr/tr TR/Kurumsal/Birimler/Spor AS/Pages/ AnaSayfa.aspx.23.05.2017>

<http://www.mevzuat.gov.tr, 20.10.2019>

<https://gsm.org.tr, 2019.>

Resmi Gazete ve Dergi Kaynakları

R.Gazete : Büyükşehir Belediyeleri Kanunu 5216, Tarih : 23/7/2004
Sayı :25531

RG (Resmi Gazete), (1938), Beden Terbiyesi Kanunu, No: 3530, Sayı: 3961.

RG (Resmi Gazete), (1984), Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, No: 3030, Sayı: 18453.

RG (Resmi Gazete), (1986), Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Kanun No: 3289, Resmi Gazete No: 19120.

"Osmanlılarda İhtisaab ve İhtisab Ağalığı" Hayat Tarih Mecmuası (1976) 1.7.

Türk İdare Dergisi, sayı 477 s.145.

Ek-1**BİLİMSEL ANKET FORMU**

Değerli Arkadaşlar;

Bu çalışma; Yerel Yönetimlerin Spora Katkısı ve Gençlik Politikalarının İncelenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma bilimsel bir amaçla kullanılacak olup, verdiğiniz cevaplar başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Katılarımız için teşekkür ederim.

Ahmet ZERAY
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bu bölümdeki sorular çoktan seçmeli olarak sunulmuştur. Size uygun gelen seçeneğin yanındaki ayraçın içerisine (x) işareti koyarak belirtiniz.

Kişisel Bilgiler

1- Cinsiyetiniz	Kadın ()	Erkek ()			
2- Eğitim Durumu	Orta Okul () Lisans ()	Lise () Lisansüstü ()	Ön Lisans ()		
3- Yaşınız	13-16 () Diğer:	17-20 ()	21-24 ()	25-29 ()	
4- Ailenizin Aylık Gelir Durumu	1000 TL ve Altı () 2501-3500 TL ()	1001-1603 () 3501 TL ve üzeri ()	1604-2500 TL ()		
5- Anne ve Babanızın Eğitim Durumu		6- Anne ve Babanızın Mesleği			
	Annemiz	Babanız		Annemiz	Babanız
- Okur-yazar	()	()	İşçi	()	()
- İlkokul	()	()	Memur	()	()
- Ortaokul	()	()	Serbest Meslek	()	()
- Lise	()	()	Emekli	()	()
- Lisans	()	()	Ev Hanımı	()	()
- Lisans Üstü	()	()	Diğer	()	()

Lütfen arka sayfaya geçiniz.

Gençlik Merkezlerinde Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği Değerli Katılımcı, Aşağıda verilen yargılara ilişkin görüşünüzü “Kesinlikle Katılmıyorum”, ”Katılmıyorum”, ”Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneklerinden en uygun gördüğünüze (X) işareti koyarak belirtiniz.		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Bu merkezin içi rahat etmek için yeteri kadar geniştir.					
2	Bu merkezin içi güzel görünümlü döşenmiştir.					
3	Bu merkezin ışıklandırması mükemmeldir.					
4	Bu merkezin içi hoş kokar.					
5	Bu merkezde çalınan fon müziği kulağa hoş gelir.					
6	Bu merkezin hizmet binası her türlü tehlikeye karşı (yangın, deprem vb.) güvenlidir.					
7	Bu merkezin hizmet binası gençlik merkezi olarak kullanılmaya uygundur.					
8	Bu merkezde faaliyet dışı zamanlarda birlikte vakit geçirmek için elverişli alanlar vardır.					
9	Bu merkezin ısısı hava koşullarına uygun şekilde ayarlanmaktadır.					
10	Bu merkezin faaliyetlerinde kullanılan araç gereçler miktar ve kalite açısından yeterlidir.					
11	Bu merkezin çalışanları kibar ve saygılıdır.					
12	Bu merkezin çalışanları dürüst ve güvenilirdir.					
13	Bu merkezin çalışanları bilgili ve işinin ehlidir.					
14	Bu merkezin çalışanları hoşgörülüdür.					
15	Bu merkezin çalışanları samimi ve güler yüzlüdür.					
16	Bu merkezin çalışanları ile iletişim kurmak kolaydır.					
17	Bu merkezin çalışanları işlerini severek yapmaktadır.					
18	Bu merkezin çalışanları üye gençlerin isteklerini yerine getirmeye gayret etmektedir.					
19	Bu merkezde çok çeşitli faaliyetler düzenlenmektedir.					
20	Bu merkezde faaliyetler üye gençler için uygun saatlerde düzenlenmektedir.					
21	Bu merkezde faaliyetler planlanırken üye gençlerin ilgi ve istekleri yeterince dikkate alınmaktadır.					
22	Bu merkeze üye olan gençler merkeze katılım amaçlarını gerçekleştirmektedir.					
23	Bu merkezde düzenlenen faaliyetler üye gençlerin yaşamlarında olumlu değişimlere neden olmaktadır..					

ÖZGEÇMİŞ

Ailenin altı kardeşten en büyüğü olan Ahmet ZERAY, 1979 Konya/Cihanbeyli doğumludur. Sırasıyla Cihanbeyli Merkez İlkokulu, Cihanbeyli İmam Hatip Orta Okulu ve Cihanbeyli İmam Hatip Lisesine devam eden Ahmet ZERAY, 1999 ÖSS sınav kat sayı engeline takılmamak için lise son sınıfını, Konya Açık Öğretim Lisesinden vererek mezun olmuştur. Yine o yıl Erciyes Üniversitesi Yozgat Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne girmiş olan Ahmet ZERAY, bu bölümden 2004 yılında mezun olmuştur. Kamuya, hukuka, sosyal ve siyasal hayata özel ilgisi olan ve bu alanda vatanına, milletine, devletine hizmet kaygısı taşıyan Ahmet ZERAY, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Adalet bölümüne devam etmektedir.

Eğitime ve gençliğe özel bir değer veren ve bir eğitim aşığı olan Ahmet ZERAY, 7 yıl devlet okullarında ücretli öğretmenlik ve 2 yıl da dersane öğretmenliği yapmıştır. Şuanda bir devlet personeli olmak üzere Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı bir kamu kuruluşu olan Konya Selçuklu Gençlik Merkezinde Gençlik Lideri olan Ahmet ZERAY, bu görevine ilk günkü heyecanla 7 yıldır bu görevine de devam etmektedir. Ülkemizin çocuklarının ve gençliğinin muasır medeniyetlerin seviyesinde her yönden bilgili, kültürlü, ahlak ve maneviyatın ışığında yetişmesini varlık sebebi gören, Anadolu'muzun çeşitli gönüllü gençlik kuruluşları olan Milli Gençlik Vakfı - Anadolu Gençlik Dernekleri ile Öğretmenler Vakfında ortaokul çağlarından bu yana il ve ilçe yönetimlerinde bulunan Ahmet ZERAY, gençliğe doğrudan gönüllü hizmetlerde bulunmuş ve halen bu hizmetlerine devam etmektedir.

Yazınsal alanda da sosyal hayata katkı sunmaya çalışan Ahmet ZERAY, Erciyes Üniversitesi Yozgat Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanına bir edebiyat dergisi çıkarma teklifi götürmüştür. Bölüm Başkanı Doçent Dr. Mustafa Fidan'ın teşvik ve motive edici kararı ve olağanüstü çabalarıyla 2001 yılında Üniversitede Edebiyat Bölüm Başkanlığınca çıkan 'FİLİZ' Kültür-Sanat-Edebiyat Dergisinin çıkarılmasında öncü olmuş olan Ahmet ZERAY, bu derginin Genel Yayın Yönetmenliği görevinde bulunmuştur. Yazı hayatına ilk adımı bu dergide atan Ahmet ZERAY'ın Gençlik konulu deneme, makale ve şiirleri bu

dergide yayımlanmıştır. Daha sonra üniversitedeki farklı fakülte ve bölümlerden arkadaşlarını organize eden Ahmet ZERAY, 2002’de kendi sahipliğinde çıkan ‘Genç Bülten’ adlı Edebiyat dergisinde de yazıları yayımlanmıştır. Yazınsal alandaki çalışmalarına şiir, deneme ve makale türündeki yazılarla kendi çapında devam eden Ahmet ZERAY, yazı türlerini misafir kalem sıfatıyla Kardelen Edebiyat Dergisi ile Nun-u Cihan Dergisine ve Yozgat İleri Gazetesine göndermiş olup, bu yazıları da yayımlanmıştır. Ayrıca görsel yayınlardan Yozgat Bayrak TV ve RTV’de Kültür, Sanat ve Edebiyat konulu program sunumları da gerçekleştiren Ahmet ZERAY, yüksek lisansını Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu yönetimi Ana Bilim Dalı Yerel Yönetim ve Siyaset Bilimi alanında sürdürmektedir. Evli ve bir çocuk babasıdır.